

Slovenská republika a ciele udržateľného rozvoja AGENDY 2030

ŠTATISTICKÝ
ÚRAD
SLOVENSKEJ
REPUBLIKY

Slovenská republika a ciele udržateľného rozvoja

AGENDY 2030

Bratislava, december 2016

Hlavní editori

Helena Glaser-Opitzová, Ľudmila Ivančíková, Alena Illiřová, Libuša Kolesárová, Oľga Dzianová

Editori

Claudia Mészárosová Kleinová, Emília Čičvákova, Peter Danko, Neonila Foltánová, Ivana Hamanová, Martina Hečková, Mária Husárová, Sylvia Jenovčíková, Yvona Kováčová, Mária Lexová, Edita Novotná, Pavol Škápik, Eva Šmelková, Daniela Varholová, Jana Zacková, Anna Zvrškovcová

Grafická úprava obálky

Klára Smutná

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Miletičova 3
824 67 Bratislava

Informačný servis

Telefón: 02 / 50 23 63 39

E-mail: info@statistics.sk

www.statistics.sk

Rozmnožovanie obsahu tejto publikácie, ako aj jednotlivých jej častí v pôvodnej alebo upravenej podobe na komerčné účely, je možné len s písomným súhlasom Štatistického úradu SR. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, možno použiť len s uvedeným zdrojom.

OBSAH

Úvod	3
1. Koniec chudoby	5
2. Koniec hladu	11
3. Zdravie a kvalitný život	19
4. Kvalitné vzdelanie	31
5. Rovnosť mužov a žien	39
6. Pitná voda, kanalizácia	47
7. Dostupné a čisté energie	53
8. Práca a ekonomický rast	61
9. Priemysel a inovácie	71
10. Menej nerovností	79
11. Udržateľné mestá a obce	87
12. Výroba a spotreba	95
13. Klimatické zmeny	103
14. Život vo vode	105
15. Život na súši	111
16. Spravodlivosť a inštitúcie	117
17. Partnerstvo k naplneniu cieľov	125
Literatúra a zdroje dát	129

Skratky a symboly

EÚ	Európska únia
EÚ (28)	28 členských štátov Európskej únie
HDP	hrubý domáci produkt
IAEG-SDGs	Medziagentúra a odborná skupina pre indikátory udržateľného rozvoja
kgoe	kilogram ekvivalentu ropy
NACE	Klasifikácia ekonomických činností Európskeho spoločenstva
NPPC	Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum
NUTS	Nomenklatúra štatistických územných jednotiek
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OSN	Organizácia spojených národov
p. b.	percentuálny bod
PKS	Parita kúpnej sily (Parita kúpnej sily je umelý výmenný kurz peňažných mien jednotlivých krajín, ktorý zohľadňuje cenové hladiny nakupovaných tovarov a služieb v týchto krajinách.)
PM	poletujúce malé častice
SDGs	Ciele udržateľného rozvoja
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
SILC	Zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach domácností
SR	Slovenská republika
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
UNECE	Európska hospodárska komisia OSN
ÚKSÚP	Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky
ZRŽ	zdravé roky života

ÚVOD

Publikácia je prvým uceleným štatistickým pohľadom na plnenie cieľov udržateľného rozvoja Agendy 2030 v Slovenskej republike, ktorá predstavuje smerovanie vo vzťahu k ľuďom, planéte a prosperite. Popisuje súčasnú pozíciu Slovenska v rámci Európskej únie rešpektujúc 17 cieľov udržateľného rozvoja a 169 súvisiacich čiastkových cieľov novej univerzálnej Agendy 2030. Organizácia Spojených národov prijala Agendu 2030 na 70. Valnom zhromaždení 25. septembra 2015. Jej ciele a súvisiace čiastkové ciele nadobudli účinnosť 1. januára 2016 a budú sa nimi riadiť rozhodnutia všetkých krajín počas nasledujúcich 15 rokov. V marci 2016 Štatistická komisia OSN odsúhlasila zoznam 241 globálnych indikátorov, ktoré vypracovala Medziagentúrna a odborná skupina pre indikátory udržateľného rozvoja (IEAG-SDGs) na účely merania pokroku v dosahovaní cieľov.

Slovensko a ďalšie krajiny si samé určia spôsob, akým zabezpečia naplnenie cieľov Agendy 2030. V marci tohto roka schválila Vláda Slovenskej republiky Východiská implementácie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj. Stanovila v nich základné kroky realizácie cieľov udržateľného rozvoja (SDGs). Nová stratégia a konkrétny plán zavedenia cieľov do praxe bude stavať na predchádzajúcom Akčnom pláne pre udržateľný rozvoj 2005 - 2010, ktorý bol výsledkom Národnej stratégie pre udržateľný rozvoj Slovenskej republiky.

Ambíciou publikácie nie je vyhodnocovať pokrok v dosahovaní cieľov politik Vlády Slovenskej republiky, ale poskytnúť obraz súčasnej situácie Slovenska v rámci Európskej únie z pohľadu štatistiky, ktorá je založená na princípoch odbornosti, nezávislosti a nestrannosti. Ku každému cieľu Agendy 2030 sú priradené indikátory, ktoré korešpondujú s globálnymi cieľmi a zároveň sú dostupné v oficiálnych databázach. Pri ich výbere sa prihliadalo na relevantnosť z pohľadu Slovenskej republiky a Európskej únie, najmä Stratégie pre udržateľný rozvoj (EU SDS) a stratégie pre inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast Európa 2020.

Publikácia je štruktúrovaná podľa 17 cieľov SDG. Obsahuje indikátory, ktoré identifikoval Eurostat ako relevantné na meranie súčasnej situácie v Európskej únii a indikátory vybrané odborníkmi Štatistického úradu Slovenskej republiky relevantné pre národnú úroveň. Dôraz sa kladie na vyhodnotenie pozície Slovenska v rámci Európskej únie, ako aj na vývoj hodnôt príslušného indikátora za Slovenskú republiku. V závere jednotlivých kapitol sú vymenované čiastkové ciele Agendy 2030, ktoré umožňujú prezentovať Agendu 2030 podrobnejšie.

KONIEC CHUDOBY

Cieľ 1: Ukončiť chudobu všade a vo všetkých jej formách.

V súčasnosti sa chudoba v rámci EÚ meria predovšetkým prostredníctvom indikátora miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia. Pri vymedzení indikátora sa vychádza z multidimenzionálneho prístupu k meraniu chudoby, kde sa spája koncept príjmovej chudoby s ďalšími dvoma dimenziami - materiálna deprivácia a vylúčenie z trhu práce.

1 KONIEC CHUDOBY

Na Slovensku je chudobou alebo sociálnym vylúčením ohrozených 18,4 % obyvateľstva, pričom priemer v Európskej únii je 24,4 % obyvateľov.

Slovensko patrí medzi krajiny s najnižšou mierou príjmovej chudoby v rámci EÚ. Ohrozených bolo 12,6 % obyvateľov Slovenska.

Na Slovensku bolo v roku 2014 ohrozených závažnou materiálnou depriváciou 9,9 % obyvateľstva.

Osoby ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením

V roku 2014 bolo 24,4 % obyvateľov EÚ (122,2 miliónov) ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením. Oproti roku 2005 sa podiel znížil o 1,4 p. b.

Z krajín EÚ boli v roku 2014 chudobou alebo sociálnym vylúčením najviac ohrození obyvatelia Bulharska (40,1 %), Rumunska (39,5 %) a Grécka (36,0 %). Naopak, najmenej boli ohrození obyvatelia na Islande (11,2 %), v Nórsku (13,5 %) a v Českej republike (14,8 %).

Na Slovensku z hľadiska vývoja v čase podiel obyvateľov ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením od roku 2005 do roku 2009 klesal (z 32,0 % na 19,6 %). Vplyvom hospodárskej krízy došlo k miernemu zvýšeniu (na 20,6 % v roku 2010 a 2011), ale od roku 2012 sa podiel ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením opäť postupne znižoval až na hodnotu 18,4 % obyvateľov v roku 2014.

Metodické vysvetlivky:

Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia zahŕňa počet osôb, ktoré sú ohrozené príjmovou chudobou alebo závažnou materiálnou depriváciou alebo žijú v domácnostiach s veľmi nízkou pracovnou intenzitou.

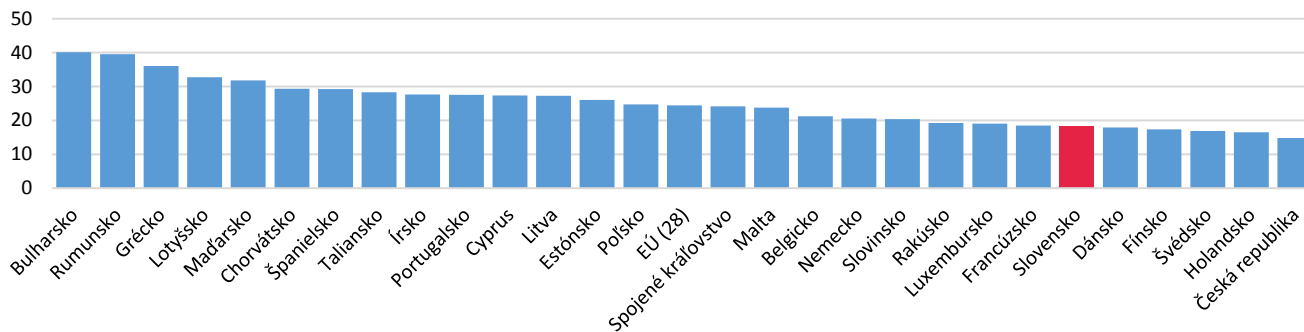
Osoby ohrozené príjmovou chudobou majú príjem nižší ako je v príslušnom roku stanovená hranica chudoby. Hranica rizika chudoby je definovaná ako 60 % mediánu ekvivalentného disponibilného príjmu.

Osoby ohrozené závažnou materiálnou depriváciou čelia vynútenému nedostatku aspoň v štyroch z celkovo deviatich depriváčnych položiek z dimenzie finančnej záťaže a vlastníctva predmetov dlhodobej spotreby.

Osoby sú považované za žijúce v domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce, ak sú vo veku 0 - 59 a členovia domácnosti v pracovnom veku odpracovali menej ako 20 % z ich potenciálu v priebehu minulého roka. Definícia pracovného veku sa vzťahuje na osoby vo veku 18 - 59 rokov s vylúčením osôb, ktoré sú študentmi vo veku 18 - 24 rokov.

G 1.1 Osoby ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením v krajinách Európskej únie, 2014 (% z populácie)

Zdroj: Eurostat (online data code: [t2020_50](#))

G 1.2 Osoby ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením v Slovenskej republike v rokoch 2005 – 2014 (% z populácie)

Zdroj: ŠÚ SR

Osoby ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením - agregácia čiastkových indikátorov

Indikátor miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia je tvorený agregáciou troch čiastkových indikátorov - miera rizika príjmovej chudoby, miera závažnej materiálnej deprivácie a miera veľmi nízkej pracovnej intenzity.

Z hľadiska čiastkových indikátorov dosahuje príjmová chudoba v EÚ najvyššie hodnoty. V priemere 17,2 % obyvateľov EÚ bolo ohrozených príjmovou chudobou (86,2 milióna ľudí). Najvyšší podiel osôb ohrozených príjmovou chudobou bol v Rumunsku (25,4 % osôb) a v Španielsku (22,2 % osôb).

Slovensko patrí medzi krajiny s najnižšou mierou príjmovej chudoby v rámci EÚ. Ohrozených bolo 12,6 % obyvateľov Slovenska.

V rámci EÚ bolo závažne materiálne deprivovaných 8,9 % obyvateľov (44,4 miliónov).

Závažná materiálna deprivácia bola najnižšia v severských krajinách - ako je Švédsko (0,7 %) a Nórsko (1,2 %) a taktiež v Luxemburgu (1,4 %) a naopak najvyššia v Bulharsku (33,1 %) a Rumunsku (25,0 %).

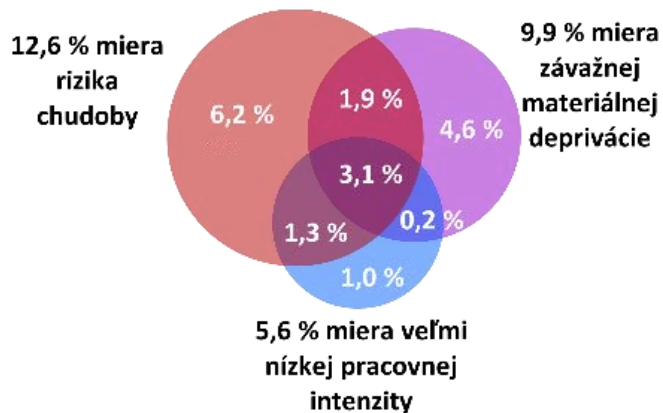
Na Slovensku bolo v roku 2014 ohrozených závažnou materiálnoú depriváciou 9,9 % obyvateľstva.

V domácnostiach s veľmi nízkou intenzitou práce žilo v priemere 8,4 % všetkých obyvateľov EÚ (41,8 milióna). Na Slovensku sa

miera veľmi nízkej pracovnej intenzity nachádzala na úrovni 5,6 % z celkového obyvateľstva.

Ako názorne ilustruje graf G 1.3, indikátor miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia je tvorený agregáciou všetkých prienikov troch čiastkových indikátorov. Najohrozenejšou skupinou osôb sú tie, ktoré sú zároveň ohrozené všetkými tromi indikátormi. Na Slovensku bolo takto ohrozených 3,1 % osôb.

G 1.3 Agregovaný indikátor chudoby alebo sociálneho vylúčenia v Slovenskej republike v roku 2014

Zdroj: ŠÚ SR

Cieľ 1. Ukončiť chudobu všade a vo všetkých jej formách.*Čiastkové ciele:*

- 1.1 *Do roku 2030 odstrániť extrémnu chudobu všade na svete; extrémna chudoba je v súčasnosti definovaná ako život za menej než 1,25 dolára na deň.*
- 1.2 *Do roku 2030 aspoň o polovicu znížiť podiel mužov, žien a detí všetkých vekových kategórií, ktorí žijú v chudobe tak, ako je definovaná v národnej legislatíve.*
- 1.3 *Na úrovni štátu zaviesť vhodné systémy sociálnej ochrany pre všetkých, vrátane tých, ktorí to potrebujú najviac, a do roku 2030 rozšíriť ich dosah na väčšinu chudobných a ohrozených.*
- 1.4 *Do roku 2030 zabezpečiť, aby všetci muži a ženy, najmä chudobní a zraniteľní, mali rovnaké práva na prístup k ekonomickým zdrojom a základným službám, na vlastníctvo a možnosť narábať s pôdou, a rovnaké práva na ďalšie formy vlastníctva, dedičstva, prírodné zdroje, príslušné nové technológie a finančné služby ako napríklad mikrofinancovanie.*
- 1.5 *Do roku 2030 posilniť odolnosť chudobných a zraniteľných a zmierniť ich zraniteľnosť voči extrémnym klimatickým javom a inými ekonomickými, sociálnymi a environmentálnymi otrasmami a pohromami.*
- 1.a *Zabezpečiť výraznú mobilizáciu prostriedkov z rôznych zdrojov, okrem iného aj dokonalejšiu rozvojovú spoluprácu, a zabezpečiť tak primerané a predvídateľné prostriedky pre rozvojové krajiny – predovšetkým najmenej rozvinuté – na zavádzanie programov a politík na odstránenie chudoby vo všetkých jej formách.*
- 1.b *Vytvoriť výrazné politické stratégie na národnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni, založené na rodovo citlivých rozvojových stratégiách na podporu chudobných, ktoré budú viesť k zrýchleniu investícií do opatrení na odstránenie chudoby.*

KONIEC HLADU

Cieľ 2: Ukončiť hlad, dosiahnuť potravinovú bezpečnosť a lepšiu výživu a podporovať udržateľné poľnohospodárstvo.

Indikátorom v oblasti ukončenia hladu a dosiahnutia potravinovej bezpečnosti je **hrubá bilancia živín**, ktorá súvisí s poľnohospodárskou udržateľnosťou a poukazuje na skutočnosť, že v oblastiach s intenzívnou produkciou mäsa sa v pôde vyskytuje zvýšený podiel dusíka, čo má za následok znečistenie podzemných vôd. Ďalším indikátorom je **výmera oblastí s ekologickým poľnohospodárstvom**. Je zároveň ukazovateľom ochrany prírodných zdrojov a biodiverzity.

Intenzívna produkcia mäsa, ktorá je vyjadrená **indikátorom hustoty hospodárskych zvierat**, je spojená s radom negatívnych vplyvov na životné prostredie, ktoré oslabujú udržateľné poľnohospodárstvo. Vysoká hustota hospodárskych zvierat je spojená s vysokými emisiami skleníkových plynov, prebytkom živín a eutrofizácie, šírením mikróbov rezistentných voči antibiotikám, a je aj spojená s otázkami vhodných životných podmienok zvierat.

2 KONIEC HLADU

Aplikácia fosforečných hnojív na Slovensku je už dlhodobo na úrovni, ktorá nepokrýva požiadavky rastlín na danú živinu.

Výmera oblastí s ekologickým poľnohospodárstvom v Slovenskej republike sa zvýšila na 9,48 % (2014), pričom priemer Európskej únie je 5,91 %.

Slovenská republika patrí medzi členské štáty EÚ s najnižším indexom intenzity chovu hospodárskych zvierat.

Hrubá bilancia živín

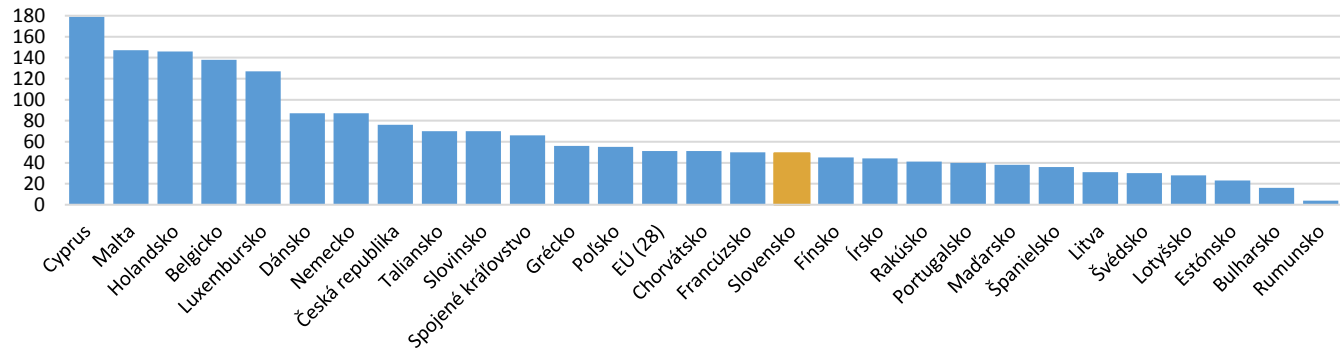
Výsledná bilancia dusíka, ktorá predstavuje rozdiel medzi vstupmi z minerálnych a organických hnojív, biologickej fixácie dusíka, atmosférického depozitu a výstupmi dusíka vo forme úrody odvezeného produktu z poľa, poukazuje na každoročný mierny prebytok dusíka.

Samozrejme, že tento prebytok závisí aj od výšky dosiahnutých úrod v jednotlivých rokoch. Na tomto stave sa najvýraznejšie podpísali aplikované minerálne hnojivá s obsahom dusíka, ktorých spotreba medziročne vzrástla v priemere o 6 349 t dusíka.

Ďalším dôvodom sú aj znižujúce sa stavy hospodárskych zvierat, kde možno pozorovať určitý medziročný pokles aplikovaného dusíka z hospodárskych hnojív v priemere o 1 227 t dusíka za celé Slovensko.

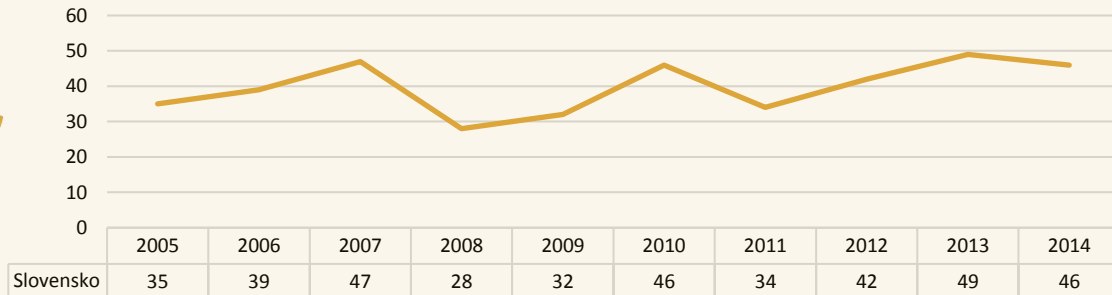
Na prvý pohľad možno o bilancii fosforu hovoriť ako o vyrovnanej bilancii, keďže v priemere za sledované obdobie bola zaznamenaná takmer nulová hodnota. Avšak aplikácia fosforečných hnojív na Slovensku je už dlhodobo (od roku 1991 v priemere 4,25 kg fosforu na hektár) na úrovni, ktorá nepokrýva požiadavky rastlín na danú živinu. Z tohto dôvodu je fosforečná výživa zabezpečovaná na úkor jeho pôdnych zásob.

G 2.1. Hrubá bilancia živín na hektár v krajinách Európskej únie, 2013 (v kg/hektár) – dusík

Zdroj: Eurostat (online data code: [t2020_rn310](#))

G 2.2. Hrubá bilancia živín na hektár v Slovenskej republike v rokoch 2005 – 2014 (v kg/hektár) – dusík

Zdroj: ÚKSÚP

Výmera oblasti s ekologickým poľnohospodárstvom

K výrazným zmenám vo vývoji výmery plôch s ekologickým poľnohospodárstvom a k zvýšeniu podielu tejto výmery na celkovej výmere obhospodarovanej pôdy v rámci systému ekologickej poľnohospodárskej výroby došlo v rokoch 2006, 2010 a 2014. V roku 2006 oproti roku 2004 sa výmera zvýšila 2,5 krát. V roku 2006 sa pripravoval Program rozvoja vidieka 2007 – 2013, ktorého opatrenia začali reálne fungovať v roku 2008. V roku 2009 sa zvýšil podiel na 7,5 % a v 2010 dosiahol 9,1 %. V roku 2010 bola otvorená posledná výzva na vstup do opatrenia Ekologické poľnohospodárstvo v rámci Programu rozvoja vidieka Slovenskej republiky 2007 – 2013. V roku 2013 tento podiel predstavoval 8,3 % a v roku 2014 dosiahol 9,5 %. V tomto roku sa pripravoval ďalší Program rozvoja vidieka Slovenskej republiky 2014 – 2020.

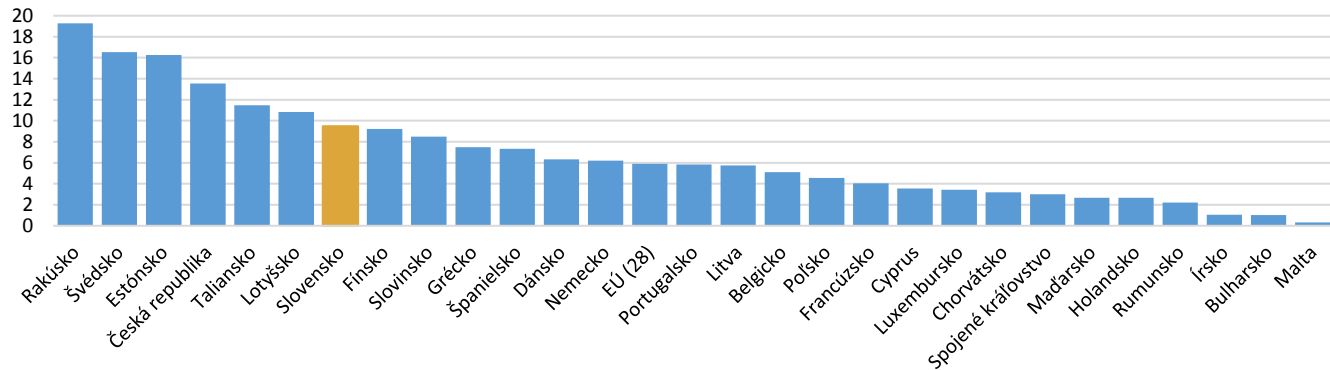
Uvedený nárast výmery plôch s ekologickým poľnohospodárstvom priamo súvisí s vytvorením nových legislatívnych predpisov a poskytovaním foriem štátnej pomoci. Vytvorili sa lepšie možnosti pre vstup poľnohospodárskych

subjektov do príslušného podporného opatrenia v rámci programu rozvoja vidieka. Pre poľnohospodárske subjekty to predstavuje záväzok na päťročné obdobie, ale zároveň aj možnosť čerpať stabilnú podpornú platbu na hektár pôdy pri dodržiavaní stanovených podmienok.

Na zmeny vo výmerách ekologicke obhospodarovanej pôdy v systéme ekologickej poľnohospodárskej výroby mala nepriamo vplyv aj skutočnosť, že sa zvyšuje náročnosť na kvalitu výrobkov a mení sa spotrebiteľské správanie, rastie záujem o produkciu ekologickej poľnohospodárskej výroby napriek vyššej cene a rastie aj záujem roľníkov hospodáriť spôsobom vylučujúcim chémiu. Nepriamy negatívny dopad na podiel výmery plôch s ekologickým poľnohospodárstvom na celkovej výmere obhospodarovanej pôdy mali napríklad meniace sa klimatické podmienky, ukončenie podnikateľského zámeru, nezaradenie subjektu do príslušného podporného opatrenia programu rozvoja vidieka.

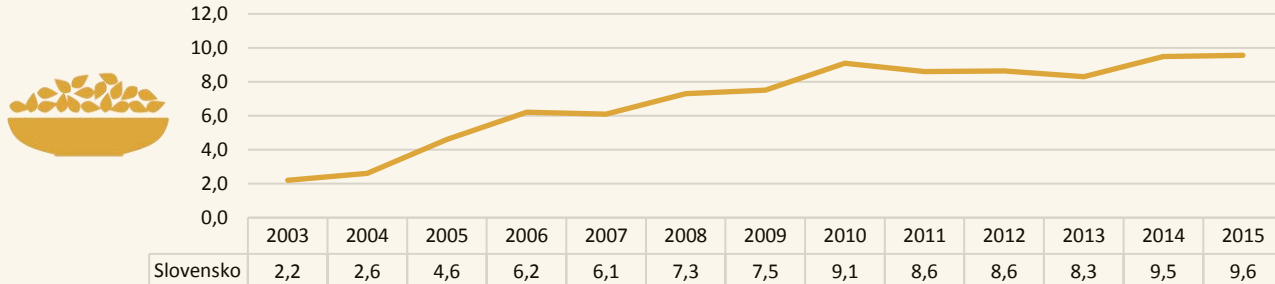

G 2.3. Výmera oblasti s ekologickým poľnohospodárstvom v krajinách Európskej únie, 2014 (% z využiteľnej poľnohospodárskej pôdy)

Zdroj: Eurostat (online data code: [tsdpc440](#))

G 2.4. Výmera oblasti s ekologickým poľnohospodárstvom v Slovenskej republike v rokoch 2003 – 2015 (% z využiteľnej poľnohospodárskej pôdy)

Zdroj: ÚKSÚP

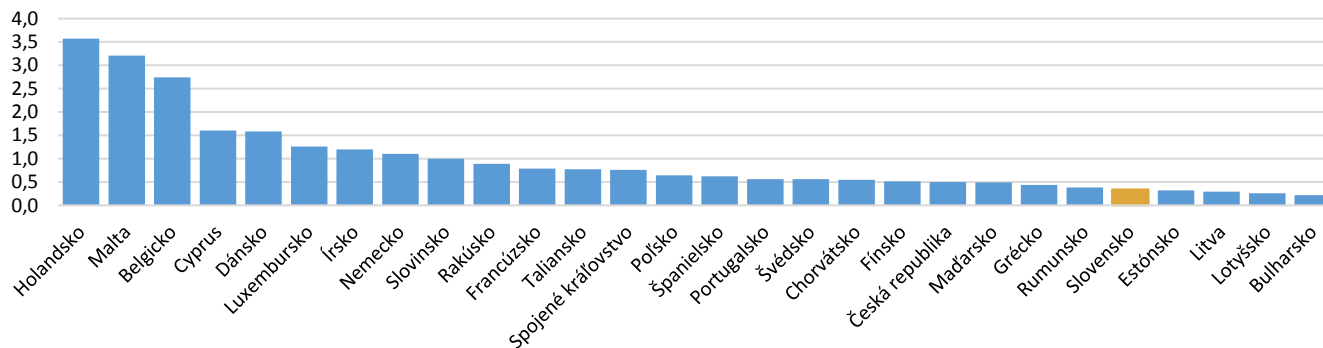
Indikátor hustoty hospodárskych zvierat

Index hustoty dobytčích jednotiek vyjadrený v počte dobytčích jednotiek na hektár využívanej poľnohospodárskej pôdy je založený na agregácii rozličných druhov hospodárskych zvierat v rôznom veku, pričom je pravidelne sledovaný v rámci štrukturálnych cenzov fariem.

Na základe výsledkov štrukturálnych cenzov fariem možno skonštatovať, že v Slovenskej republike v súčasnosti prevláda

klesajúci trend zaťaženia poľnohospodárskej pôdy dobytčími jednotkami. Kým v roku 2005 pripadlo na hektár využívanej poľnohospodárskej pôdy 0,42 dobytčích jednotiek, v roku 2013 len 0,34 dobytčích jednotiek. Slovenská republika sa tak zaraďuje medzi členské štáty EÚ s najnižším indexom intenzity chovu hospodárskych zvierat. Tento jav súvisí so znižovaním stavov hovädzieho dobytká, najmä výrazným úbytkom v chove ošípaných.

G 2.5 Index hustoty dobytčích jednotiek v krajinách Európskej únie, 2013 (počet dobytčích jednotiek / ha)

Zdroj: Eurostat (online data code: [tsdpc450](#))

Cieľ 2. Ukončiť hlad, dosiahnuť potravinovú bezpečnosť a lepšiu výživu a podporovať udržateľné poľnohospodárstvo.*Čiastkové ciele:*

- 2.1 *Do roku 2030 ukončiť hlad a zabezpečiť všetkým ľuďom, najmä chudobným a zraniteľným, vrátane malých detí, prístup k bezpečnej, výživnej a postačujúcej strave po celý rok.*
- 2.2 *Do roku 2030 odstrániť všetky formy podvýživy a do roku 2025 dosiahnuť medzinárodne dohodnuté ciele ohľadom zakrpatenia a vychudnutia detí mladších ako 5 rokov a vyriešiť výživové potreby dospievajúcich dievčat, tehotných a dojčiacich žien a starších osôb.*
- 2.3 *Do roku 2030 zdvojnásobiť poľnohospodársku produktivitu a príjmy drobných poľnohospodárov – najmä žien, pôvodných obyvateľov, rodinných farmárov, pastierov, rybárov – pomocou zaistenia bezpečného a rovného prístupu k pôde, ďalším výrobným zdrojom (a vkladom), znalostiam, finančným službám, trhom a vytváraniu príležitostí na tvorbu pridanej hodnoty a prístupu k zamestnaniu v nepoľnohospodárskom sektore.*
- 2.4 *Do roku 2030 zaviesť systémy udržateľnej výroby potravín a odolné poľnohospodárske postupy, ktoré zvýšia produktivitu a výrobu a pomôžu zachovať ekosystémy posilňujúce schopnosť pôdy prispôbiť sa klimatickým zmenám, extrémnemu počasiu, suchu, záplavám a ďalším pohromám, a ktoré postupne zlepšia kvalitu pôdy.*
- 2.5 *Do roku 2020 zabezpečiť zachovanie genetickej rozmanitosti osív, pestovaných plodín, hospodárskych a domácich zvierat a ich divoko žijúcich príbuzných druhov, okrem iného pomocou správne spravovaných a diverzifikovaných semenných a rastlinných bánk na národnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni a zabezpečiť prístup k spravodlivému zdieľaniu prínosov z využívania genetických zdrojov a tradičných poznatkov, v súlade s medzinárodnými dohodami.*
- 2.a *Zvýšiť investície do vidieckej infraštruktúry, poľnohospodárskeho výskumu a nadstavbových služieb, vývoja technológií a génových bánk zvierat a rastlín, za účelom zlepšenia poľnohospodárskych výrobných kapacít v rozvojových krajinách, predovšetkým v tých najmenej rozvinutých, okrem iného aj prostredníctvom posilnenia medzinárodnej spolupráce.*
- 2.b *Napraviť a predchádzať obchodným obmedzeniam a deformáciám na svetových poľnohospodárskych trhoch, okrem iného prostredníctvom súbežného odstraňovania všetkých foriem dotácií na vývoz a ďalších opatrení s podobným účinkom, v súlade s mandátom Doha Development Round.*
- 2.c *Prijať opatrenia k zabezpečeniu riadneho fungovania trhu potravinárskych komodít a ich derivátov a uľahčiť včasný prístup k informáciám o trhu, vrátane informácií o potravinových rezervách, s cieľom prispieť k obmedzeniu extrémnej nestálosti cien potravín.*

ZDRAVIE A KVALITNÝ ŽIVOT

Cieľ 3: Zabezpečiť zdravý život a podporovať blahobyt pre všetkých a v každom veku.

V kapitole k tretiemu cieľu Agendy 2030 sú prezentované indikátory, ktorými sa dá monitorovať a vyhodnocovať kvalita zdravia a života z viacerých aspektov. Sú nimi **stredná dĺžka života pri narodení, zdravé roky života pri narodení, subjektívne vnímanie zdravia, subjektívne zhodnotenie nenaplnenej potreby medicínskeho vyšetrenia kvôli finančným obmedzeniam**. Ako národné indikátory podporujúce monitorovanie daného cieľa z aspektu úmrtnosti sú doplnené **úmrtnosť podľa pohlavia** a **úmrtnosť podľa príčin smrti**.

3 ZDRAVIE A KVALITNÝ ŽIVOT

Stredná dĺžka života pri narodení je u mužov dlhodobo nižšia, trendom však je približovanie hodnôt oboch pohlaví.

Na Slovensku prežijú muži 55,5 rokov v zdraví, ženy len 54,6 rokov.

V Slovenskej republike pretrváva nadúmrtnosť mužov, v roku 2014 predstavovali muži 52 % zo všetkých zomretých.

Stredná dĺžka života pri narodení

Stredná dĺžka života pri narodení dosahuje u oboch pohlaví odlišné hodnoty, u mužov je dlhodobo nižšia, trendom však je približovanie jej hodnôt.

V roku 2014 v populácii celej EÚ je rozdiel medzi pohlaviami 5,5 roka, čo je o 0,6 roka menej ako v roku 2005 (6,1 roka). Nižší rozdiel zaznamenávame najmä v krajinách západnej Európy, naopak vyššie rozdiely sú vo východnej Európe. Rozdiel medzi pohlaviami na Slovensku patrí v rámci EÚ k tým vyšším (takmer 7 rokov).

V roku 2014 boli hodnoty strednej dĺžky života pri narodení u mužov 80 a viac rokov na Cypre, v Taliansku, v Španielsku,

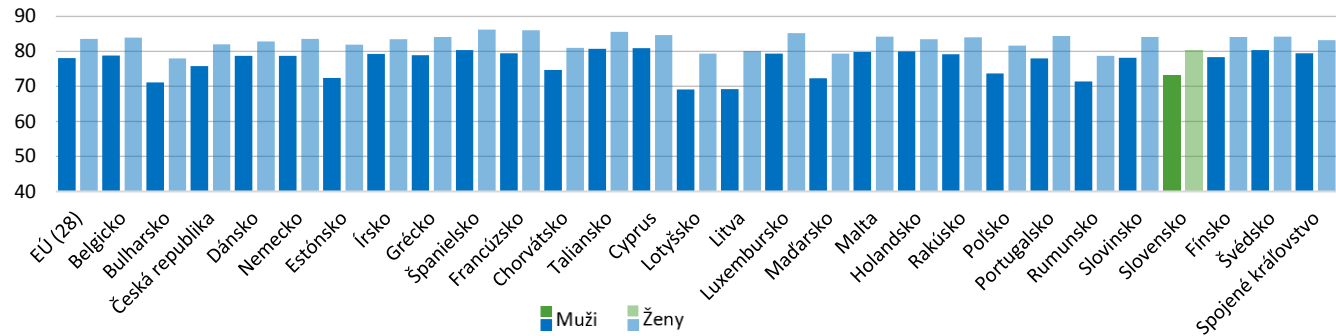
vo Švédsku a v Holandsku. Naopak, najnižšiu nádej na dožitie pri narodení v roku 2014 mali muži v Rumunsku, Bulharsku, Lotyšsku, a Litve (pod 72 rokov). Stredná dĺžka života slovenských mužov v roku 2014 bola 73,3 roka, to znamená, že za hodnotou EÚ (78,1 roka) zaostávajú o takmer 5 rokov.

Stredná dĺžka života pri narodení u žien v EÚ je 83,6 roka, na Slovensku dosahuje hodnotu 80 rokov, to znamená, že za hodnotou EÚ zaostávajú o 3 roky. Najvyššie hodnoty strednej dĺžky života (nad 85 rokov) majú ženy v Španielsku, Francúzsku, Taliansku a Luxembursku. Najnižšiu dosahovali ženy v Maďarsku, Lotyšsku, Rumunsku a Bulharsku (hodnotu pod 80 rokov).

Metodické vysvetlivky:

Stredná dĺžka života (vo veku x) je priemerný počet rokov, ktorý pravdepodobne prežije osoba vo veku x za predpokladu, že sa úmrtnostné pomery nezmenia. Najčastejšie sa používa ukazovateľ stredná dĺžka života pri narodení, teda stredná dĺžka života vo veku 0.

G 3.1 Stredná dĺžka života pri narodení v krajinách Európskej únie, 2014 (v rokoch)

Zdroj: Eurostat (online data code: [tsdph100](#))

G 3.2 Stredná dĺžka života pri narodení v Slovenskej republike v rokoch 2005 – 2014 (v rokoch)

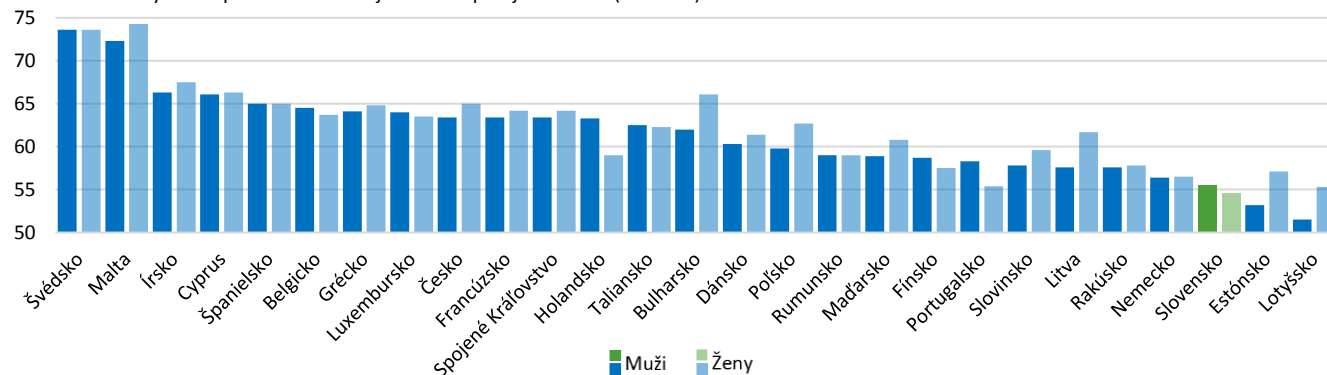
Zdroj: ŠÚ SR

Zdravé roky života pri narodení

Zdravé roky života slovenských mužov v roku 2014 dosiahli hodnotu 55,5 roka, o 5,9 roka menej ako v EÚ (61,4 roka). Najnižšiu hodnotu mali muži v Estónsku a Lotyšsku. Hodnotu nad 70 rokov dosiahli muži Švédska, Malty a Írska. U žien v EÚ

dosiahla táto hodnota 61,8 roka, na Slovensku bola zaznamenaná najnižšia hodnota (54,6 roka) v rámci EÚ. Hodnota nad 70 rokov bola zaznamenaná na Malte a vo Švédsku.

G 3.3 Zdravé roky života pri narodení v krajinách Európskej únie 2014 (v rokoch)

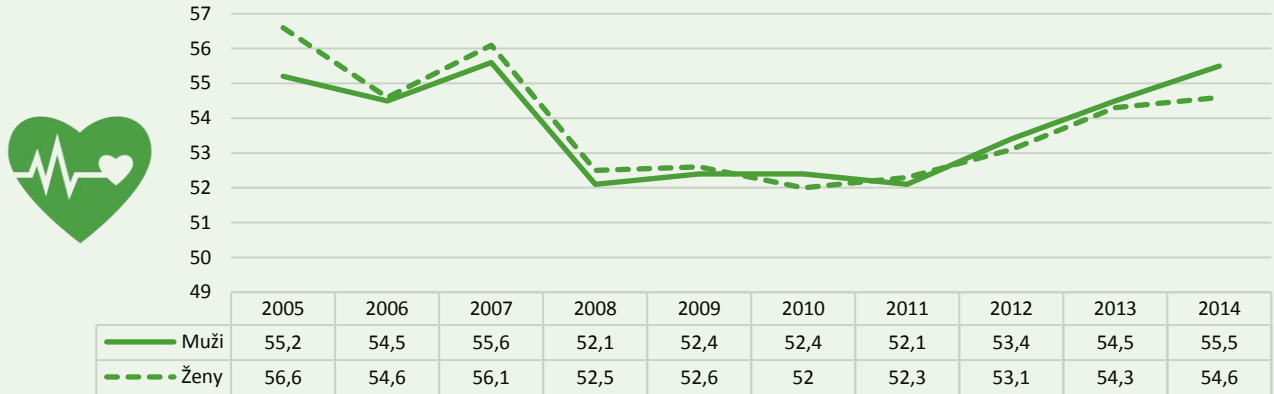
Zdroj: Eurostat (online data code: [tsdph100](#))

Metodické vysvetlivky:

Zdravé roky života (vo veku x) rozdeľujú strednú dĺžku života na životné obdobia strávené v rôznych stavoch zdravia, od dobrého zdravia po zlé zdravie. V tomto smere sa pridala dimenzia kvality ku kvantite odžitého života. Indikátor zdravých rokov života (ZRŽ) pri narodení meria počet rokov, ktoré môže osoba pri narodení očakávať, že prežije v zdraví. ZRŽ sú indikátorom očakávaného prežitia v zdraví, ktoré kombinuje informácie o úmrtnosti a chorobnosti.

G 3.4 Zdravé roky života pri narodení v Slovenskej republike v rokoch 2005 – 2014 (v rokoch)

Zdroj: Eurostat (online data code: [tsdph100](#))

Subjektívne vnímanie zdravia

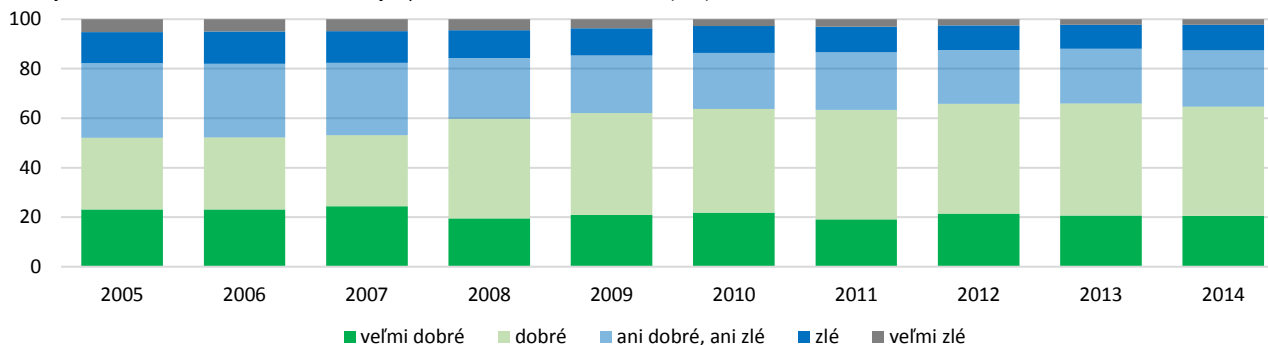
Svoje zdravie vníma ako „veľmi dobré“ 21,6 % obyvateľov EÚ. Až dve tretiny obyvateľov posúdilo svoje zdravie ako „dobré“ a „veľmi dobré“ a tento percentuálny podiel sa od roku 2005 neustále zvyšoval.

Ako „veľmi dobré“ najčastejšie vnímajú svoje zdravie obyvatelia na Cypre (45,3 %), v Grécku (44,8 %) a v Írsku (42,9 %). Naopak medzi krajiny s najmenším podielom obyvateľov, ktorí takto ohodnotili svoje zdravie, patrilo Portugalsko (8,2 %), Litva (7,4 %) a Lotyšsko (4,6 %).

Pri hodnotení zdravotného stavu osôb na Slovensku prevažovalo pozitívne vnímanie zdravia - v roku 2014 hodnotilo 64,7 % obyvateľov svoj zdravotný stav ako „dobrý“ a „veľmi dobrý“.

Najvyššie percento obyvateľov Slovenska hodnotilo v roku 2014 svoje zdravie ako „dobré“ (44,2 %), pričom v roku 2005 to bolo len 28,9 % obyvateľov. Relatívne vysoký podiel osôb v Slovenskej republike považovalo svoje zdravie za „veľmi dobré“ (v roku 2014 to bolo 20,5 % obyvateľov). „Veľmi zlému“ zdravotnému stavu muselo čeliť približne 2 % slovenskej populácie.

G 3.5. Subjektívne vnímanie zdravia v Slovenskej republike v rokoch 2005 – 2014 (v %)

Zdroj: ŠÚ SR

Subjektívne zhodnotenie nenaplnenej potreby medicínskeho vyšetrenia kvôli finančným obmedzeniam

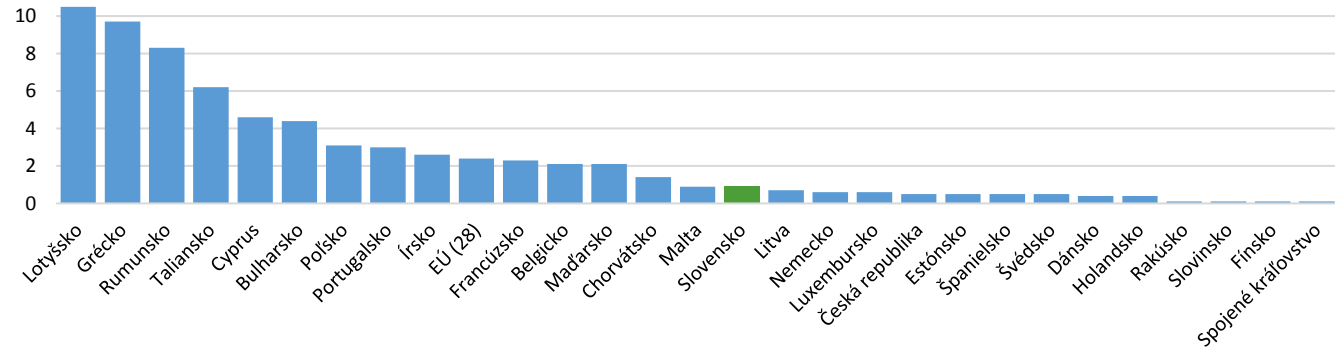
V rámci celej EÚ malo 2,4 % obyvateľov obmedzený prístup k zdravotnej starostlivosti z finančných dôvodov. Ide o nižší podiel ako v roku 2005, keď 3,7 % populácie deklarovalo nenaplnenú potrebu lekárskej starostlivosti, pretože bola príliš drahá.

V 15 členských štátoch, t. j. vo viac ako polovici, bol podiel populácie vykazujúcej problémy v prístupe k zdravotnej starostlivosti vzhľadom na svoju finančnú situáciu veľmi nízky (menej ako 1 % populácie). V štyroch krajinách - v Rakúsku, Fínsku, Slovinsku a Veľkej Británii to bolo len 0,1 % populácie.

Naopak, prístup k zdravotnej starostlivosti bol obmedzovaný najčastejšie z finančných dôvodov v Lotyšsku a Grécku, kde bol tento podiel zhruba štyrikrát vyšší ako priemer krajín EÚ.

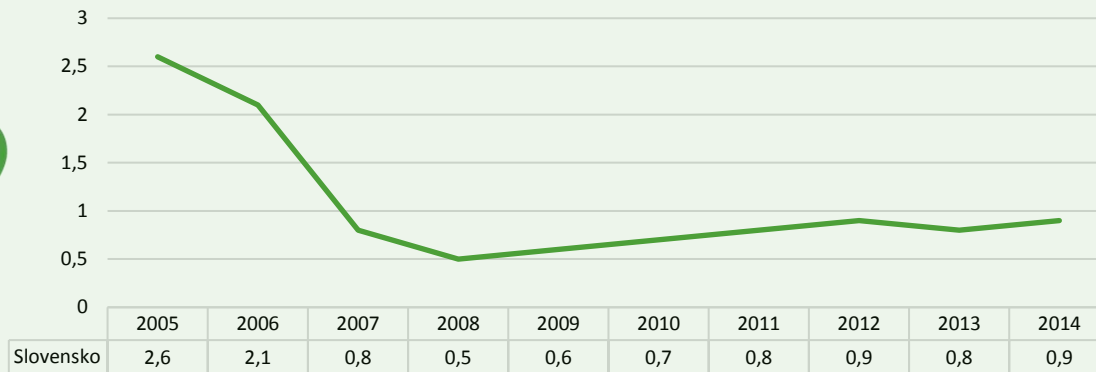
Na Slovensku bola najhoršia situácia v obmedzenom prístupe k zdravotnej starostlivosti z finančných dôvodov v roku 2005 (2,6 % obyvateľov). Podiel obyvateľov, ktorí deklarovali nenaplnené potreby lekárskej starostlivosti z finančných dôvodov, bol najnižší v roku 2008 (0,5 %) a v posledných rokoch (2013 a 2014) sa ustálil na hodnote 0,8 %, resp. 0,9 %.

G 3.6. Subjektívne zhodnotenie nenaplnenej potreby medicínskeho vyšetrenia kvôli finančným obmedzeniam v krajinách Európskej únie, 2014 (v %)

Zdroj: Eurostat (online data code: [tsdph270](#))

G 3.7. Subjektívne zhodnotenie nenaplnenej potreby medicínskeho vyšetrenia kvôli finančným obmedzeniam v Slovenskej republike v rokoch 2005- 2014 (v %)

Zdroj: ŠÚ SR

Úmrtnosť podľa pohlavia v Slovenskej republike

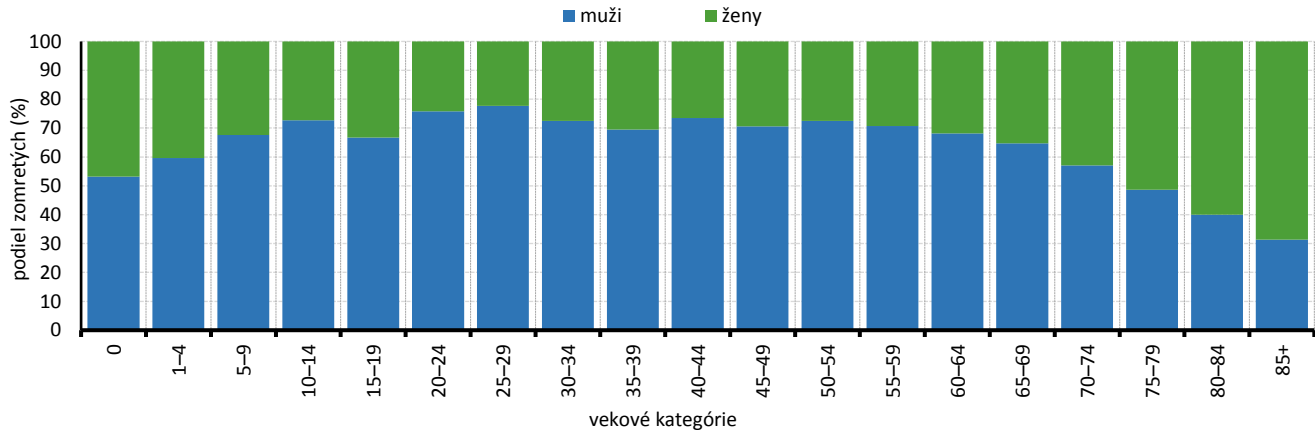
Na Slovensku pretrvávajú nadúmrtnosť mužov. V roku 2014 predstavovali muži 52 % zo všetkých zomretých - na 1 000 zomretých žien tak pripadlo 1 066 zomretých mužov.

Nerovnomerná miera úmrtnosti medzi mužmi a ženami je zrejme predovšetkým v produktívnom veku. V roku 2014 bola najvyššia

nadúmrtnosť mužov vo vekovej kategórii 25 – 29 rokov, kde úmrtia mužov tvorili 78 % všetkých úmrtí v tejto kategórii.

Nadúmrtnosť mužov pretrvávajú do 75 rokov života, od tohto veku nastáva nadúmrtnosť žien v dôsledku výrazne vyššieho počtu a podielu žien vo vyšších vekoch.

G 3.8 Úmrtnosti podľa pohlavia v Slovenskej republike 2014 (v %)

Zdroj: ŠÚ SR

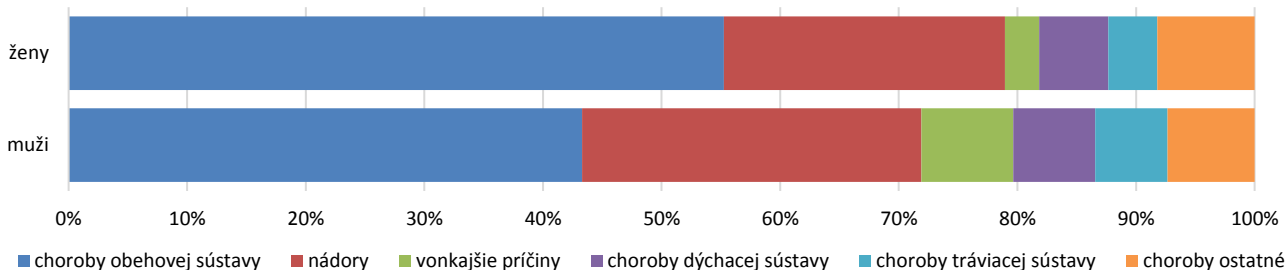
Úmrtnosť podľa príčin smrti v Slovenskej republike

Choroby obehovej sústavy, nádory, vonkajšie príčiny, choroby dýchacej sústavy a choroby tráviacej sústavy podľa Medzinárodnej klasifikácie chorôb spôsobujú vyše 92 % všetkých úmrtí.

Najvyšší podiel úmrtí mužov i žien sa spája s chorobami obehovej sústavy, ktoré v roku 2014 zapríčinili smrť 43 % mužov a 55 % žien. Vývoj má však pozitívny trend, za ostatných 10 rokov podiel úmrtí poklesol u mužov o 6 bodov a u žien o viac ako 8 bodov.

Druhou najčastejšou príčinou smrti (opäť u oboch pohlaví) sú nádory. Na túto diagnózu zomiera ročne okolo 12 až 13-tisíc ľudí. „Vonkajšie príčiny“ (dopravné nehody, náhodné poranenia, úmyselné sebapoškodenie) sú treťou najčastejšou príčinou smrti mužov (2-tisíc zomretých, t. j. 8 %). V skupine žien ide o menej častú príčinu smrti (600 – 700 úmrtí ročne).

G 3.9 Úmrtnosti podľa príčin smrti v Slovenskej republike 2014 (v %)

Zdroj: ŠÚ SR

Cieľ 3. Zabezpečiť zdravý život a podporovať blahobyť pre všetkých a v každom veku.

Čiastkové ciele:

- 3.1 *Do roku 2030 celosvetovo znížiť mieru úmrtnosti matiek na menej ako 70 na 100 000 pôrodov.*
- 3.2 *Do roku 2030 zabrániť úmrtiam novorodencov a detí mladších ako 5 rokov, ktorým je možné predísť. Všetky krajiny sa budú usilovať o zníženie novorodeneckej úmrtnosti na úroveň maximálne 12 úmrtí na 1000 živonarodených detí a zníženie úmrtnosti detí mladších ako 5 rokov na úroveň menej ako 25 na 1000 živonarodených detí.*
- 3.3 *Do roku 2030 ukončiť epidémie AIDS, tuberkulózy, malárie a zanedbávaných tropických ochorení a bojovať proti hepatitíde, vodou prenosným ochoreniam a ostatným prenosným ochoreniam.*
- 3.4 *Do roku 2030 o tretinu znížiť predčasnú úmrtnosť na neprenosné choroby pomocou prevencie a liečby, podporovať duševné zdravie a duševnú pohodu.*
- 3.5 *Posilniť prevenciu a liečbu užívania návykových látok, vrátane užívania narkotík a škodlivého požívania alkoholu.*
- 3.6 *Do roku 2020 celosvetovo znížiť počet úmrtí a zranení pri dopravných nehodách na polovicu.*
- 3.7 *Do roku 2030 zabezpečiť všeobecný prístup k službám pre sexuálne a reprodukčné zdravie, ako sú programy plánovaného rodičovstva, informácie a vzdelávanie alebo zahrnutie problematiky reprodukčného zdravia do národných stratégií a programov.*
- 3.8 *Docieľiť univerzálne zdravotné pokrytie, vrátane ochrany finančných rizík, prístupu ku kvalitnej základnej zdravotnej starostlivosti a prístupu k bezpečným, účinným, kvalitným a cenovo dostupným základným liečivám a očkovacím látkam pre všetkých.*
- 3.9 *Do roku 2030 podstatne znížiť počet úmrtí a ochorení vplyvom nebezpečných chemických látok a znečisteného vzduchu, vody a pôdy.*
- 3.a *Posilniť uplatňovanie rámcovej zmluvy Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) o kontrole tabaku vo všetkých krajinách podľa potreby.*
- 3.b *Podporovať výskum a vývoj nových vakcín a liekov na prenosné aj neprenosné choroby, ktoré primárne postihujú predovšetkým rozvojové krajiny, poskytnúť prístup k cenovo dostupným základným liekom a vakcínam v súlade s Deklaráciou z Dauha o Dohode TRIPS a verejným zdravím, ktorá potvrdzuje právo rozvojových krajín plne využiť ustanovenie v Dohode o obchodných aspektoch práv k duševnému vlastníctvu, pokiaľ ide o flexibilitu v ochrane verejného zdravia a najmä v prístupe k liekom pre všetkých.*
- 3.c *Podstatne zvýšiť financovanie zdravotníctva a nábor, rozvoj, školenie a retenciu pracovníkov v zdravotníctve v rozvojových krajinách, hlavne v tých najmenej rozvinutých a v malých ostrovných rozvojových štátoch.*
- 3.d *Zvýšiť kapacitu všetkých zemí, hlavne rozvojových, pre včasné varovanie, znižovanie rizík a riadenia národných a globálnych zdravotných rizík.*

KVALITNÉ VZDELANIE

Cieľ 4: Zabezpečiť inkluzívne, spravodlivé a kvalitné vzdelávanie a podporovať celoživotné vzdelávacie príležitosti pre všetkých.

Vzdelanie je jedným z osvedčených a zároveň najúčinnějších opatrení pre dosiahnutie udržateľného rozvoja. Ako indikátory, ktoré najvyššiu úroveň dokážu popísať jeho úroveň, boli použité **miera predčasne ukončenej školskej dochádzky** (% populácie vo veku 18 – 24 rokov), **miera ukončeného terciárneho vzdelania** (% populácie vo veku 30 - 34 rokov) a **miera účasti na celoživotnom vzdelávaní** (% populácie vo veku 25 - 64 rokov).

4 KVALITNÉ VZDELANIE

Slovensko patrí medzi krajiny s nižšou mierou predčasne ukončenej dochádzky ako je priemer EÚ. Varovaním však je narastajúci trend tohto ukazovateľa v poslednom období.

Napriek tomu, že miera ukončeného terciárneho vzdelania na Slovensku dlhodobo rastie, je podiel vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva v porovnaní s väčšinou členských krajín v EÚ nízky.

Do celoživotného vzdelávania je v Slovenskej republike zapojené nízke percento populácie, pričom miera účasti sa v posledných rokoch neustále znižuje.

Miera predčasne ukončenej školskej dochádzky

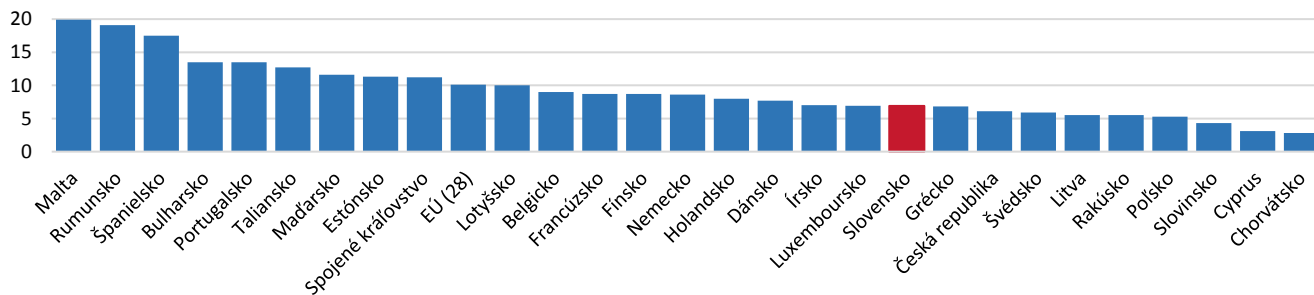
Miera predčasne ukončenej školskej dochádzky vo vekovej skupine 18 - 24 rokov bola v EÚ v roku 2015 na úrovni 10,1 %, v Slovenskej republike na úrovni 6,9 %, čo radí Slovensko medzi krajiny ako je Írsko, Luxembursko, Grécko, Česká republika, kde je miera predčasne ukončenej školskej dochádzky nižšia.

Napriek tomu bol v Slovenskej republike v posledných rokoch zaznamenaný nárast počtu mladých ľudí, ktorí predčasne

ukončili školskú dochádzku. Týka sa to hlavne mladých nepracujúcich, kde nárast miery predčasne ukončenej školskej dochádzky v roku 2015 v porovnaní s rokom 2010 predstavuje 1,8 p. b. u mužov a 1,4 p. b. u žien.

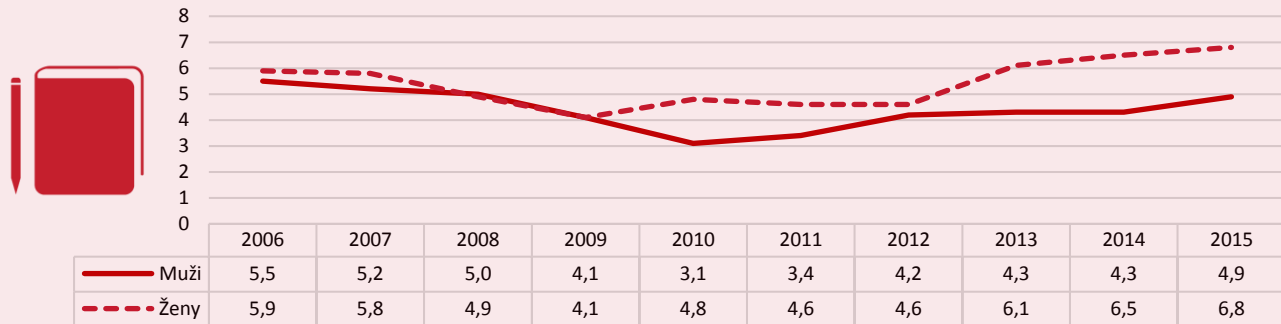
Celkovo miera predčasne ukončenej školskej dochádzky vzrástla v Slovenskej republike v roku 2015 oproti roku 2010 o 2,2 p. b. Vo väčšine krajín EÚ je klesajúci trend.

G 4.1 Miera predčasne ukončenej školskej dochádzky v krajinách Európskej únie, 2015 (% populácie vo veku 18 - 24 rokov)

Zdroj: Eurostat (online data code: [edat_lfse_02](#))

G 4.2 Miera predčasne ukončenej školskej dochádzky v Slovenskej republike v rokoch 2006 – 2015 (% populácie vo veku 18 - 24 rokov)

Zdroj: Eurostat (online data code: [edat_lfse_02](#))

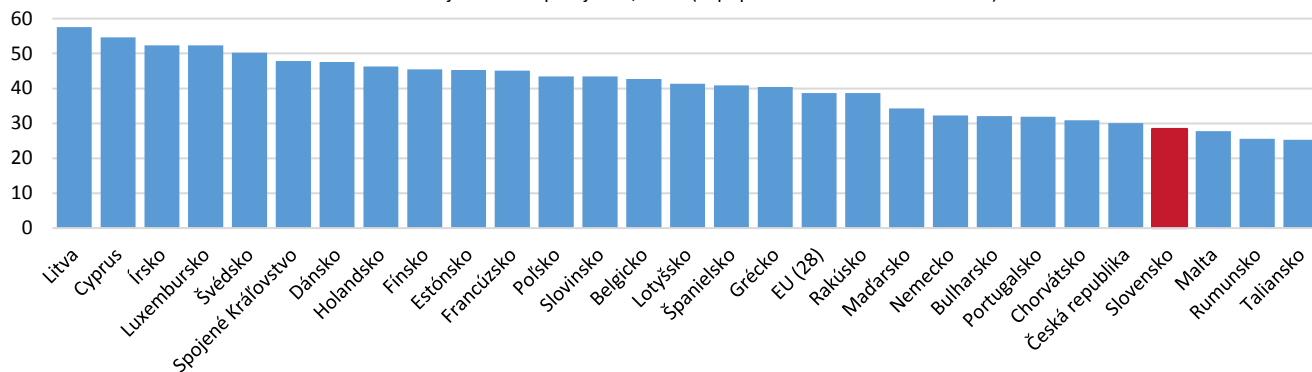
Miera ukončeného terciárneho vzdelania

V Slovenskej republike 28,4 % populácie vo veku 30 - 34 rokov má ukončené terciárne vzdelanie, čo je o 10,3 % menej ako je priemer EÚ. Slovensko patrí medzi krajiny s nízkym podielom ukončeného terciárneho vzdelania a radí sa ku krajinám, kde je miera vysokoškolského vzdelania najnižšia. Za krajinou s najvyššou mierou ukončeného terciárneho vzdelania, Litvou,

zaostávame takmer o 30 p. b. Napriek tomu môžeme v tejto oblasti sledovať v Slovenskej republike dlhodobý rastúci trend.

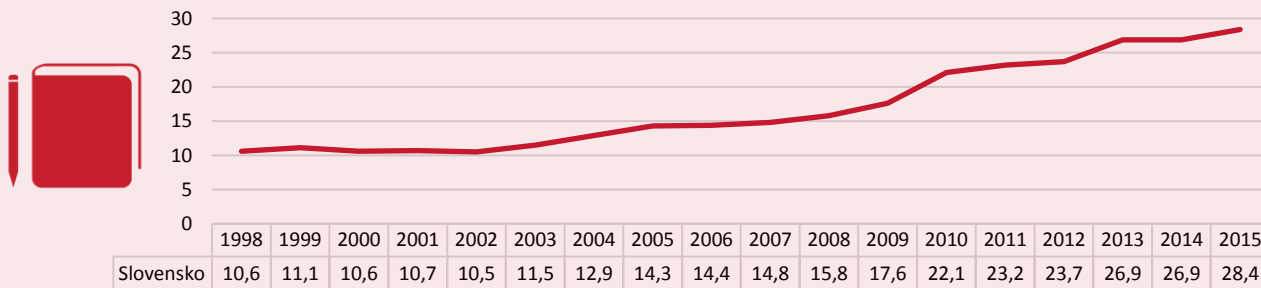
Miera terciárneho vzdelania v roku 2015 vzrástla oproti roku 2002 o 17,9 p. b. a v porovnaní s rokom 2011 o 5,2 p. b. Podobne ako v EÚ aj u nás platí, že terciárne vzdelanie ukončilo viac žien ako mužov.

G 4.3 Miera ukončeného terciárneho vzdelania v krajinách Európskej únie, 2015 (% populácie vo veku 30 - 34 rokov)

Zdroj: Eurostat (online data code: [tsdsc480](#))

G 4.4 Miera ukončeného terciárneho vzdelania v Slovenskej republike v rokoch 1998 – 2015 (% populácie vo veku 30 - 34 rokov)

Zdroj: Eurostat (online data code: [tsdsc480](#))

Miera účasti na celoživotnom vzdelávaní

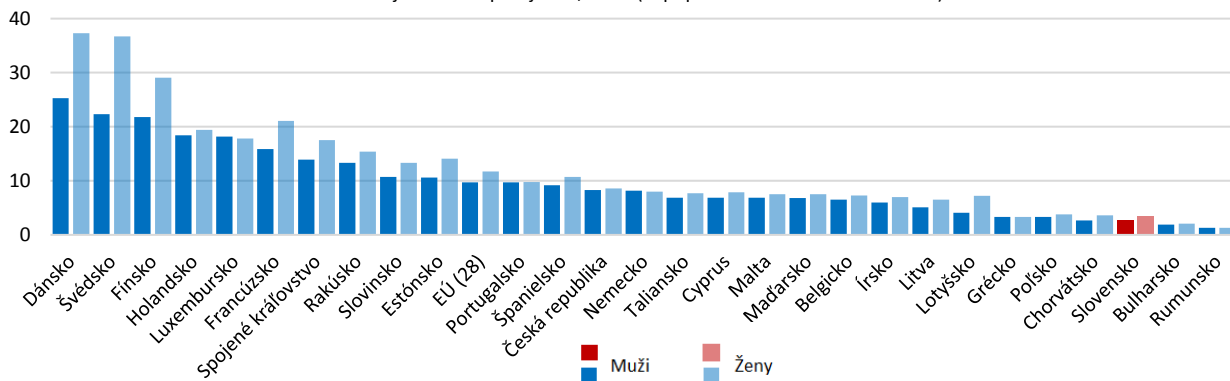
Celoživotného vzdelávania vo vekovej skupine 25 - 64 rokov sa v Slovenskej republike v roku 2015 zúčastňovalo 3,4 % žien a 2,7 % mužov, čo predstavuje 3,1 % celkovej populácie.

V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ patrí Slovenská republika medzi krajiny s veľmi nízkou mierou zapojenia do celoživotného vzdelávania. V EÚ je to 11,7 % žien a 9,7 % mužov. Radí nás to na koniec rebríčka ku krajinám ako je Bulharsko, Chorvátsko a Rumunsko. Navyše v posledných rokoch môžeme pri tomto

ukazovateli sledovať pokles. Oproti roku 2011 sa percento zapojenia populácie do celoživotného vzdelávania znížilo o 1 p. b., pričom pokles bol výraznejší u žien ako u mužov (u žien o 1,2 p. b., u mužov o 0,8 p. b.).

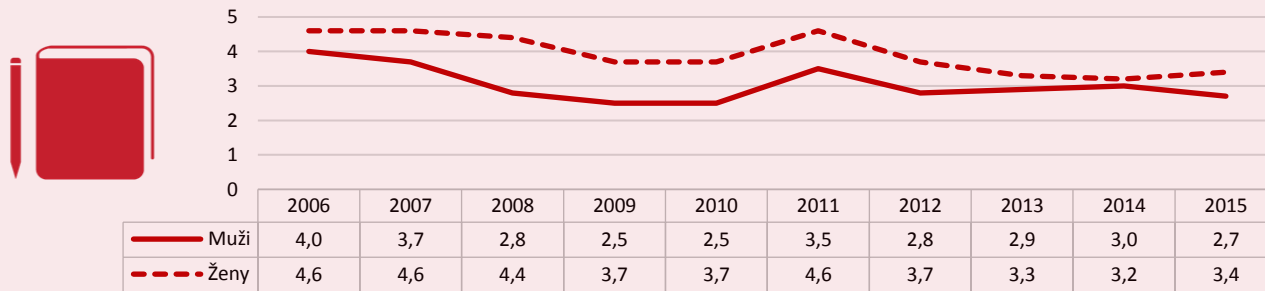
Podobne ako v EÚ, aj u nás zaznamenávame vyššiu mieru zapojenia u žien ako u mužov. V priemere za posledných 10 rokov to predstavuje približne o 1 % viac zapojených žien ako mužov.

G 4.5 Miera účasti na celoživotnom vzdelávaní v krajinách Európskej únie, 2015 (% populácie vo veku 25 - 64 rokov)

Zdroj: Eurostat (online data code: [tsdsc440](#))

G 4.6 Miera účasti na celoživotnom vzdelávaní v Slovenskej republike v rokoch 2006 – 2015 (% populácie vo veku 25 - 64 rokov)

Zdroj: Eurostat (online data code: [tsdsc440](#))

Cieľ 4. Zabezpečiť inkluzívne, spravodlivé a kvalitné vzdelávanie a podporovať celoživotné vzdelávacie príležitosti pre všetkých.

Čiastkové ciele:

- 4.1 *Do roku 2030 zabezpečiť, aby všetky dievčatá a chlapci ukončili bezplatné, rovnoprávne a kvalitné primárne a sekundárne vzdelanie, ktoré bude viesť k zodpovedajúcim a efektívnym študijným výsledkom.*
- 4.2 *Do roku 2030 zabezpečiť, aby všetky dievčatá a chlapci mali možnosť kvalitného rozvoja v ranom detstve, prístup k starostlivosti a predškolskému vzdelávaniu, aby boli pripravení pre základné vzdelanie.*
- 4.3 *Do roku 2030 zabezpečiť rovný prístup všetkých žien a mužov k cenovo dostupnému a kvalitnému odbornému, učňovskému a vyššiemu vzdelaniu, vrátane univerzitného.*
- 4.4 *Do roku 2030 výrazne zvýšiť počet mladých a dospelých, ktorí majú potrebné zručnosti vrátane technických a odborných, ktoré budú predpokladom pre zamestnanie, dôstojné pracovné zaradenia a pre podnikanie.*
- 4.5 *Do roku 2030 eliminovať nerovnosti vo vzdelávaní medzi pohlaviami a zabezpečiť rovný prístup ku všetkým úrovňam vzdelania a odbornej prípravy pre znevýhodnených – osoby so zdravotným postihnutím, pôvodné obyvateľstvo alebo ohrozené deti.*
- 4.6 *Do roku 2030 zabezpečiť, aby všetci mladí a značná časť dospelých mužov a žien dosiahla gramotnosť a matematickú gramotnosť.*
- 4.7 *Do roku 2030 zabezpečiť, aby všetci študenti získali znalosti a zručnosti potrebné na podporu udržateľného rozvoja, okrem iného prostredníctvom vzdelávania o udržateľnom rozvoji a udržateľnom spôsobe života, o ľudských právach, rovnosti pohlaví, taktiež pomocou podpory kultúry mieru a nenásilia, globálneho občianstva a ocenenia kultúrnej rozmanitosti a príspevku kultúry k udržateľnému rozvoju.*
- 4.a *Vybudovať a vylepšiť vzdelávacie zariadenia, ktoré budú citlivo pristupovať k deťom, zdravotne postihnutým a tiež k otázkam rovnosti pohlaví, a poskytnú bezpečné, nenásilné, inkluzívne a efektívne vzdelávacie prostredie pre všetkých.*
- 4.b *Do roku 2020 na celom svete výrazne rozšíriť počet štipendií pre študentov z rozvojových krajín – hlavne tých najmenej rozvinutých, malých ostrovných rozvojových štátov a afrických štátov – pre zápis na vysokoškolské vzdelávanie, učňovskú prípravu a vzdelávacie programy v informačných a komunikačných technológiách, v technologických, stavebných a vedeckých odboroch v rozvinutých a rozvojových štátoch.*
- 4.c *Do roku 2030 výrazne zvýšiť počty kvalifikovaných učiteľov, a to prostredníctvom medzinárodnej spolupráce pre vzdelávanie učiteľov v rozvojových krajinách, predovšetkým v tých najmenej rozvinutých a malých ostrovných rozvojových štátoch.*

ROVNOSŤ MUŽOV A ŽIEN

Cieľ 5: Dosiahnuť rodovú rovnosť a posilniť postavenie všetkých žien a dievčat.

Piaty cieľ je výzvou pre dosiahnutie rodovej rovnosti a odstránenie diskriminácie žien a dievčat. V kapitole sú analyzované dva indikátory, ktoré sa týkajú rodovej rovnosti – odlišné odmeňovanie mužov a žien a zastúpenie žien v národnom parlamente. **Indikátor rodového mzdového rozdielu** poskytuje informáciu o diskriminácii a nerovnosti na trhu práce, pričom väčšina tohto mzdového rozdielu je spôsobená nepriamo – segregáciou na trhu práce, stereotypmi a nerovnomerným rozložením opatrovateľských povinností. Priama diskriminácia na základe pohlavia tvorí menšiu časť príjmovým nerovností. Nižšie celoživotné zárobky žien majú vplyv na budúce dôchodky a tak môžu mať za následok väčší počet žien v starobe, ktoré sú ohrozené chudobou.

Druhým indikátorom je **zastúpenie žien v parlamente**. Hoci ženy tvoria približne polovicu svetovej populácie, ich zastúpenie v politickom, hospodárskom a verejnom živote je nízke. Nakoľko ženy prinášajú do verejného života odlišný pohľad, je dôležité, aby ich zastúpenie vo volených funkciách bolo primerané.

5 ROVNOSŤ MUŽOV A ŽIEN

Napriek vysokej miere mzdovej nerovnosti medzi pohlaviami na Slovensku sa zaznamenal jej pokles; oproti roku 2006 o 4,7 p. b.

V priemere bola hrubá mesačná mzda žien v roku 2014 o 23,1 % pod úrovňou priemernej nominálnej mesačnej mzdy mužov.

V novodobej histórii samostatnej Slovenskej republiky od jej vzniku v roku 1993 podiel zvolených žien do národného parlamentu ešte nikdy nedosiahol hranicu 20 %.

Rodový mzdový rozdiel v neočistenej forme

Zamestnanosť a mzdy predstavujú jednu z oblastí, kde je trvalo výrazný rodový rozdiel. Rodový mzdový rozdiel v neočistenej forme v roku 2014 predstavuje na Slovensku 21,1 %. Oproti úrovni 16,1 % v krajinách EÚ je to o 5 p. b. viac.

Celkovo až tretina členských štátov prekročila priemer EÚ. Rodový mzdový rozdiel (v neočistenej forme) nad 20 % zaznamenalo v roku 2014 päť členských štátov, vrátane Slovenska. Najvyšší mzdový rozdiel medzi mužmi a ženami zaznamenali v Estónsku (28,3 %), ďalej v Rakúsku (22,9 %), Českej republike (22,1 %) a v Nemecku (21,6 %). Nad úrovňou priemeru európskych členských krajín boli ďalšie štyri krajiny - Španielsko,

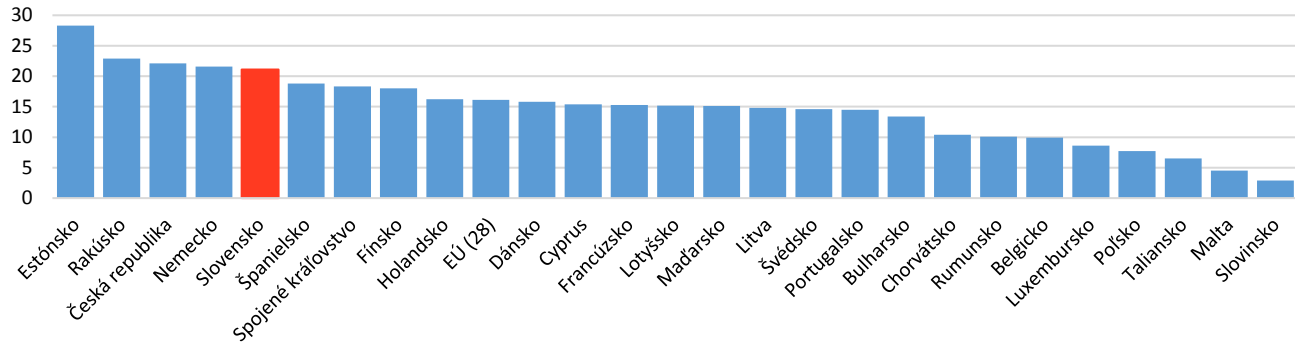
Spojené kráľovstvo, Fínsko a Holandsko. Naopak, 19 členských štátov zaznamenalo rodový mzdový rozdiel pod priemerom EÚ, z nich najnižší v Slovinsku (2,9 %) a Malte (4,5 %). Úroveň 10 % a nižšiu sa podarilo dosiahnuť celkovo v 8 krajinách únie. V porovnaní s rokom 2006 (s výsledkami za 27 európskych krajín) rodový mzdový rozdiel poklesol o 1,6 p. b.

Mzdový rozdiel medzi mužmi a ženami na Slovensku sa od roku 2002 dlhodobo udržiava nad úrovňou 20 %, s výnimkou mierneho poklesu v roku 2010 a 2013. Napriek vysokej miere mzdovej nerovnosti medzi pohlaviami na Slovensku sa zaznamenal jej pokles; oproti roku 2006 o 4,7 p. b.

Metodické vysvetlivky:

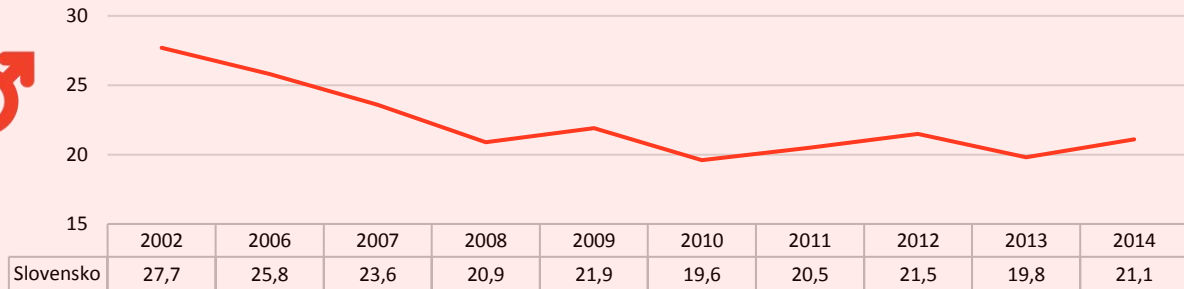
Rodový mzdový rozdiel v neočistenej forme predstavuje rozdiel medzi priemernou hrubou hodinovou mzdou muža a priemernou hrubou hodinovou mzdou ženy ako percento priemernej hrubej hodinovej mzdy muža v podnikoch s počtom 10 a viac zamestnancov.

G 5.1 Rodový mzdový rozdiel v neočistenej forme vo vybraných krajinách Európskej únie 2014 (v %)

Zdroj: Eurostat (online data code: [tsdsc340](#))

G 5.2 Rodový mzdový rozdiel v neočistenej forme v Slovenskej republike v rokoch 2002 – 2014 (v %)

Zdroj: Eurostat (online data code: [tsdsc340](#))

Rodový mzdový rozdiel z priemernej hrubej mesačnej mzdy

Napriek vysokej vzdelanostnej úrovni slovenských žien, ktorá je vyššia než u mužov, ženy v priemere nedosahujú porovnateľné zárobky s mužmi. V priemere bola hrubá mesačná mzda žien v roku 2014 o 23,1 % pod úrovňou priemernej nominálnej mesačnej mzdy mužov. Z dlhodobého vývoja sa rodový mzdový rozdiel na Slovensku, vypočítaný na základe dosiahnutej priemernej nominálnej mesačnej mzdy, pohybuje v rozpätí od 22,4 % v roku 2015, do 28,4 % v roku 2005.

Najvyššie mzdové rozdiely medzi pohlaviami boli vo vekovej kategórii 40 - 44 ročných (29,9 %) a u 45 - 49 ročných (27,2 %), najnižšie vo veku 25 - 29 rokov (10,5 %). Podľa najvyššie

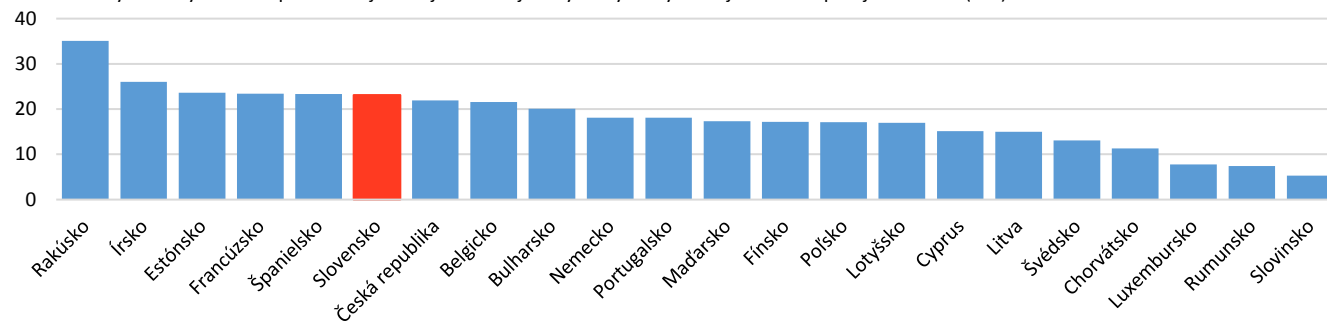
dosiahnutého stupňa vzdelania sú najvýraznejšie rozdiely u vysokoškolsky vzdelaných 2. stupňa (29,9 %) a s úplným stredným odborným vzdelaním s maturitou (29,1 %). Najvýraznejší rodový mzdový rozdiel je u manažérov a zákonodarcov (30,4 %), u pracovníkov v službách a v obchode (28,4 %) a u kvalifikovaných pracovníkov a remeselníkov (28,1 %).

V krajinách EÚ sa najvyšší rodový mzdový rozdiel zaznamenal v Rakúsku, 35,1 %. Nad úrovňou 20 % je rodový mzdový rozdiel v 9 európskych krajinách, do 10 % je v troch krajinách - Slovinsku (5,3 %), Rumunsku (7,4 %) a Luxemburgu (7,8 %).

Metodické vysvetlivky:

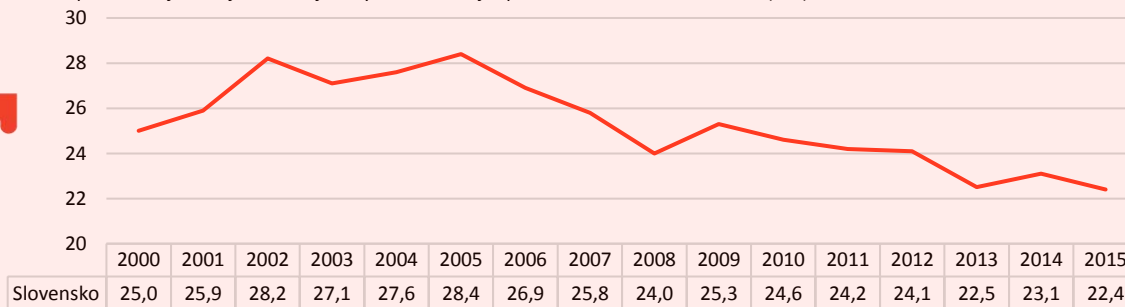
Rodový mzdový rozdiel je počítaný z priemernej hrubej mesačnej mzdy. Predstavuje rozdiel medzi priemerným hrubým mesačným príjmom zo zamestnania muža a priemerným hrubým mesačným príjmom ženy ako percento priemerného hrubého mesačného príjmu muža. Zdrojom sú výsledky výberového zisťovania o štruktúre miezd.

G 5.3 Rodový mzdový rozdiel z priemernej hrubej mesačnej mzdy vo vybraných krajinách Európskej únie 2015 (v %)

Zdroj: UNECE, ŠÚ SR

G 5.4 Rodový mzdový rozdiel z priemernej hrubej mesačnej mzdy v Slovenskej republike v rokoch 2000 – 2015 (v %)

Zdroj: ŠÚ SR

Zastúpenie žien v parlamente

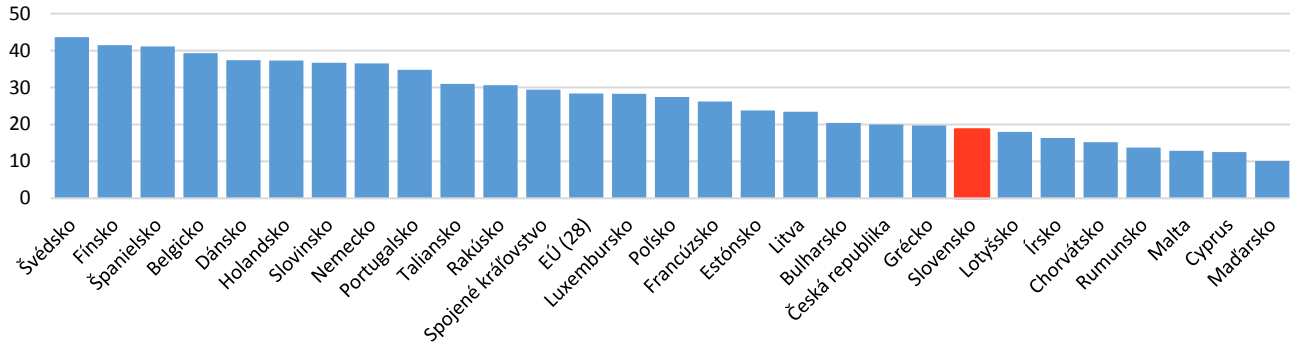
Podiel zvolených žien do Národnej rady Slovenskej republiky v roku 2016 predstavoval 19,3 %, čo oproti výsledkom predchádzajúcich volieb v roku 2012 predstavoval nárast o 3,3 p. b. Do 150-členného parlamentu bolo zvolených 29 žien, o päť viac než v predchádzajúcich voľbách. V novodobej histórii samostatnej Slovenskej republiky od jej vzniku v roku 1993 podiel zvolených žien do národného parlamentu ešte nikdy nedosiahol hranicu 20 %; najbližšie k tejto úrovni boli ženy v roku 2003, 2007 a 2016, kedy ich zastúpenie predstavovalo 19,3 %.

Úspešnosť kandidujúcich žien bola nižšia ako u mužov, ženy sa do verejného života zapájajú v podstatne nižšej miere. Vo voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky v marci 2012 kandidovalo celkom 2 967 osôb, z toho podiel kandidujúcich žien bol 26,2 %. Miera úspešnosti vyjadrená pomerom počtu zvolených poslancov k celkovému počtu kandidujúcich osôb bola v roku 2012 u žien 3,1 % a u mužov 5,8 %. Vo voľbách

do Národnej rady Slovenskej republiky konaných v marci 2016 poklesol celkový počet kandidátov na poslanca na 2 882 osôb, z nich kandidujúce ženy predstavovali 24,5 %, čo je pokles oproti predchádzajúcim voľbám o 1,7 p. b. Miera úspešnosti žien v týchto voľbách mierne vzrástla, na 4,1 %, naopak, u mužov poklesla na 5,6 %.

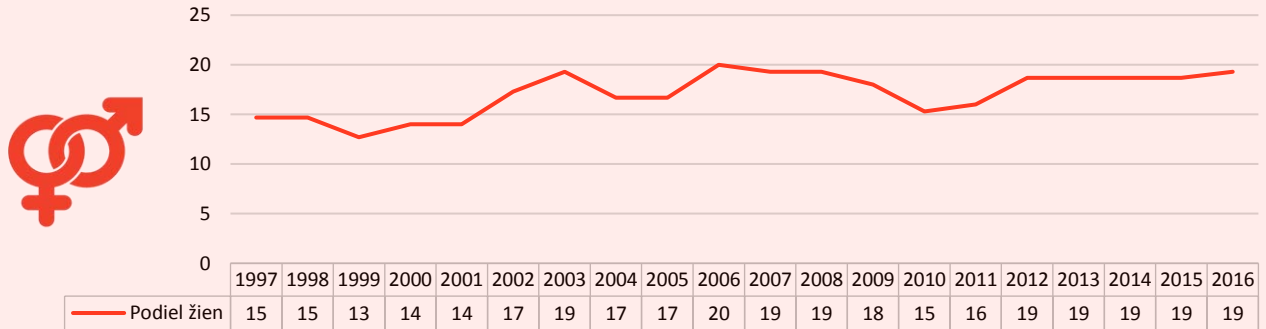
Z členských štátov EÚ má 17 krajín nižšie, než 30 % zastúpenie žien v národných parlamentoch. Najnižší podiel zvolených žien sa zaznamenal vo východných a južných krajinách EÚ (Maďarsko 10,1 %, Cyprus 12,5 %, Malta 12,9 %, Rumunsko 13,7 %). Podiel zvolených žien 30 % a viac dosiahli v 11 krajinách EÚ. Najvyššiu mieru zastúpenia žien v národných parlamentoch, vyše dve pätiny, majú severské krajiny (Švédsko 43,6 %, Fínsko 41,5 %) a Španielsko (41,1 %). V krajinách EÚ vykonáva funkciu poslanca národného parlamentu v priemere 28,3 % žien, čo predstavuje ich najvyšší podiel od roku 1997 a nárast o 11,2 p. b.

G 5.5 Zastúpenie žien v parlamente v krajinách Európskej únie 2015 (v %)

Zdroj: Svetová banka

G 5.6 Zastúpenie žien v parlamente v Slovenskej republike v rokoch 1997 – 2016 (v %)

Zdroj: ŠÚ SR

Cieľ 5. Dosiahnuť rodovú rovnosť a posilniť postavenie všetkých žien a dievčat.

Čiastkové ciele:

- 5.1 *Celosvetovo skončiť so všetkými formami diskriminácie žien a dievčat.*
- 5.2 *Eliminovať všetky formy násilia voči ženám a dievčatám vo verejnej i súkromnej sfére, vrátane obchodu s ľuďmi a sexuálneho či iného vykorisťovania.*
- 5.3 *Odstrániť všetky škodlivé praktiky ako sú detské, predčasné a nútené manželstvá alebo ženská obriezka.*
- 5.4 *Uznávať a oceňovať neplatenú starostlivosť a domáce práce pomocou zabezpečenia verejných služieb, infraštruktúry a politiky sociálnej ochrany a presadzovania spoločnej zodpovednosti v rámci domácnosti a rodiny, podľa zvyklostí danej krajiny.*
- 5.5 *Zabezpečiť ženám rovnaké príležitosti a plnú a efektívnu účasť na rozhodovaní na všetkých úrovniach v politickom, ekonomickom a verejnom živote.*
- 5.6 *Zabezpečiť všeobecnú dostupnosť služieb sexuálneho a reprodukčného zdravia a reprodukčného práva, ako to bolo dohodnuté v súlade s Akčným plánom Medzinárodnej konferencie o populácii a rozvoji a s Pekinskou akčnou platformou a záverečnými dokumentmi nadväzujúcich konferencií.*
- 5.a *Uskutočniť reformy, ktoré ženám zabezpečia rovnaké právo na ekonomické zdroje, rovnako ako na možnosť vlastníť a hospodáriť s pozemkami a na ďalšie formy vlastníctva, na prístup k finančným službám, dedičstvu a prírodným zdrojom v súlade s národnou legislatívou.*
- 5.b *Rozšíriť možnosti využívania moderných technológií, najmä informačných a komunikačných, na posilnenie postavenia žien.*
- 5.c *Prijať a posilniť vhodné politiky a vymáhateľné právne predpisy na presadzovanie rovnosti žien a mužov a posilňovania postavenie žien a dievčat vo všetkých sférach.*

PITNÁ VODA, KANALIZÁCIA

Cieľ 6: Zabezpečiť dostupnosť a udržateľný manažment vody a sanitárnych opatrení pre všetkých.

Kľúčovým ukazovateľom pre hodnotenie kvality vody je **biochemická spotreba kyslíka v riekach**. Pokles spotreby kyslíka znamená zlepšenie kvality vody. **Podiel obyvateľov, ktorí nemajú vo svojej domácnosti základné hygienické vybavenie** vo forme vane, sprchy a vnútornej splachovacej toalety je indikátorom, ktorý hrá dôležitú úlohu pri hodnotení zdravých životných podmienok.

6 PITNÁ VODA, KANALIZÁCIA

Biochemická spotreba kyslíka v riekach na Slovensku od roku 2002 klesá, s miernymi výkyvmi.

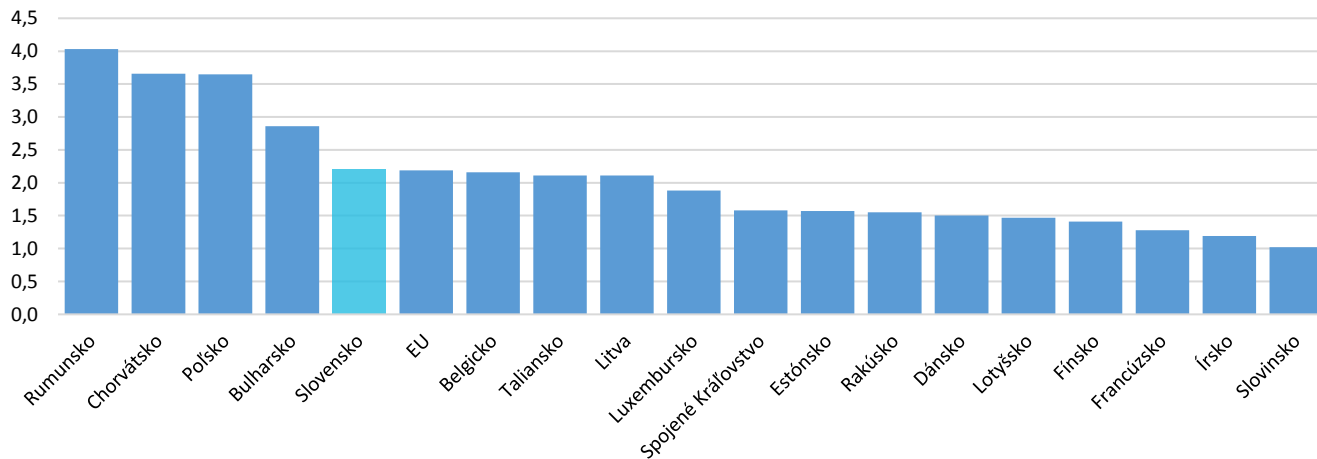
Podiel obyvateľov Slovenska, u ktorých sa vyskytovala absencia základného hygienického vybavenia, je od roku 2008 takmer na rovnakej úrovni (0,1 – 0,6 %).

Biochemická spotreba kyslíka v riekach (v mg O₂/liter)

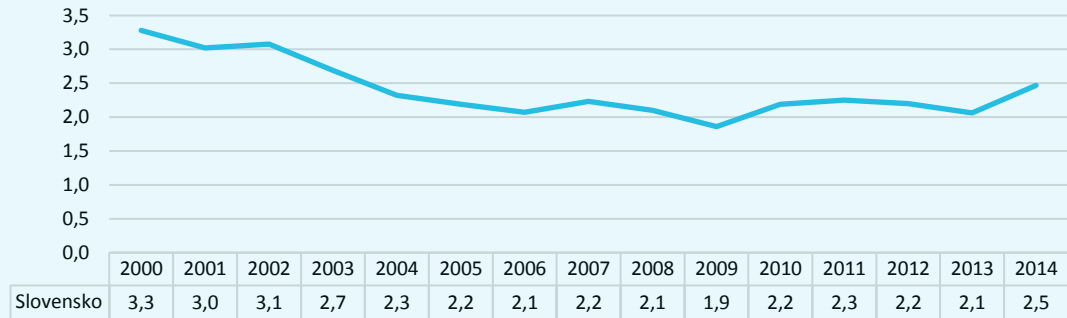
Z dlhodobého vývoja reportovaných údajov, v časovom rade rokov 2000 až 2014 biochemickej spotreby kyslíka v riekach, je viditeľný pokles tohto indikátora s miernymi výkyvmi,

čo znamená zlepšenie kvality vody. V období rokov 2010 - 2014 je priebeh ustálený, pričom mierne vzrástla koncentrácia v roku 2014.

G 6.1 Biochemická spotreba kyslíka v riekach vo vybraných krajinách Európskej únie 2012 (v mg O₂/liter)

Zdroj: Eurostat (online data code [tsdnr330](#))

G 6.2 Biochemická spotreba kyslíka v riekach v Slovenskej republike 2000 – 2014 (v mg O₂/liter)

Zdroj: SHMÚ

Obyvatelia, ktorí vo svojej domácnosti nemajú vaňu, ani sprchu, ani vnútornú splachovaciu toaletu

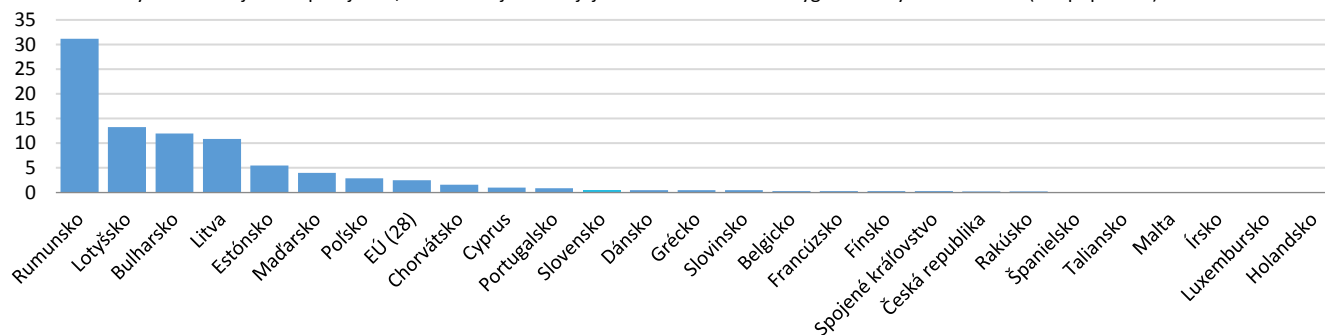
Vaňa, sprchovací kút a vnútorná splachovacia toaleta patria k základnej vybavenosti domácnosti. Ich dostupnosť hrá dôležitú úlohu z hľadiska zdravých životných podmienok a ich neprítomnosť vplýva na výšku závažnej bytovej deprivácie.

Z hľadiska vybavenosti sa absencia vane alebo sprchy a splachovacej toalety umiestnenej priamo v byte alebo dome

javil ako najväčší problém spomedzi všetkých krajín EÚ v Rumunsku (31,2 %), Lotyšsku (13,3 %) a v Bulharsku (12,0 %).

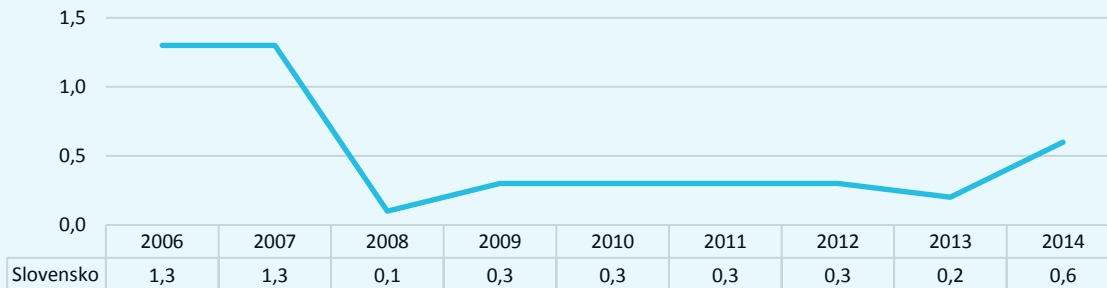
Podiel obyvateľov, ktorí nemali vo svojej domácnostiach základné hygienické vybavenie, bol na Slovensku od roku 2008 takmer na rovnakej úrovni (od 0,1 do 0,3 %), v roku 2014 bol zaznamenaný mierny percentuálny nárast (na 0,6 %).

G 6.3 Podiel obyvateľov krajín Európskej únie, ktorí nemajú vo svojej domácnosti základné hygienické vybavenie 2014 (% z populácie)

Zdroj: : Eurostat (online data code: [ilc_mdho05](#))

G 6.4 Podiel obyvateľov Slovenska, ktorí nemajú vo svojej domácnosti základné hygienické vybavenie v rokoch 2006 – 2014 (% z populácie)

Zdroj: ŠÚ SR

Cieľ 6. Zabezpečiť dostupnosť a udržateľný manažment vody a sanitárnych opatrení pre všetkých.

Čiastkové podciele:

- 6.1 *Do roku 2030 zabezpečiť univerzálny a rovný prístup k bezpečnej a cenovo dostupnej pitnej vode pre všetkých.*
- 6.2 *Do roku 2030 spravodlivo pre všetkých zabezpečiť zodpovedajúce sanitačné a hygienické zariadenia a skoncovat s defekáciou na verejnosti, so zvláštnym ohľadom na potreby žien, dievčat a ľudí v ťažkej situácii.*
- 6.3 *Do roku 2030 zlepšiť kvalitu vody znížením jej znečistenia, obmedzením vyhadzovania odpadov do vody a minimalizáciou vypúšťania nebezpečných chemických látok do vody, znížiť podiel znečistených odpadových vôd na polovicu a podstatne zvýšiť recykláciu a bezpečné opätovné využívanie vody v celosvetovom meradle.*
- 6.4 *Do roku 2030 podstatne zvýšiť efektivitu využívania vody vo všetkých sektoroch a zabezpečiť udržateľný odber a dodávky pitnej vody tak, aby bol vyriešený nedostatok vody a podstatne sa znížil počet ľudí trpiacich jej nedostatkom.*
- 6.5 *Do roku 2030 zaviesť integrovanú správu vodných zdrojov na všetkých úrovniach, a to aj za pomoci cezhraničnej spolupráce tam, kde je to vhodné.*
- 6.6 *Do roku 2020 zabezpečiť ochranu a obnovu ekosystémov súvisiacich s vodou, vrátane hôr, lesov, mokradí, riek, kolektorov podzemných vôd a jazier.*
- 6.a *Do roku 2030 rozšíriť medzinárodnú spoluprácu a podporu budovania kapacít v rozvojových krajinách v rámci programov a činností súvisiacich s vodou a sanitačnými zariadeniami, zahŕňujúcimi zadržovanie, odsoľovanie a efektívne využívanie vody, čistenie odpadových vôd a využívanie technológií recyklácie a opätovného využívania vody.*
- 6.b *Podporovať a posilňovať zapojenie miestnych komunít do zlepšovania správy vodných zdrojov a sanitačných zariadení.*

DOSTUPNÉ A ČISTÉ ENERGIE

Cieľ 7: Zabezpečiť prístup k cenovo dostupným, spoľahlivým a trvalo udržateľným moderným zdrojom energie pre všetkých.

Na dosiahnutie siedmeho cieľa je potrebné, aby sa **podiel obnoviteľnej energie na celkovej konečnej spotrebe energie** zvyšoval. Ďalším pilierom je **energetická účinnosť**. Čím efektívnejší je energetický systém, tým je nižšia spotreba energie na tvorbu produktov a poskytovania služieb. Indikátor **energetická chudoba**, ktorá vyjadruje podiel obyvateľov neschopných financovať udržanie adekvátneho tepla v byte, podporuje monitorovanie prístupu domácností k prívodu paliva.

7 DOSTUPNÉ A ČISTÉ ENERGIE

Podiel obnoviteľnej energie na celkovej konečnej spotrebe energie na Slovensku je pod priemerom EÚ, má však vzrastajúcu tendenciu.

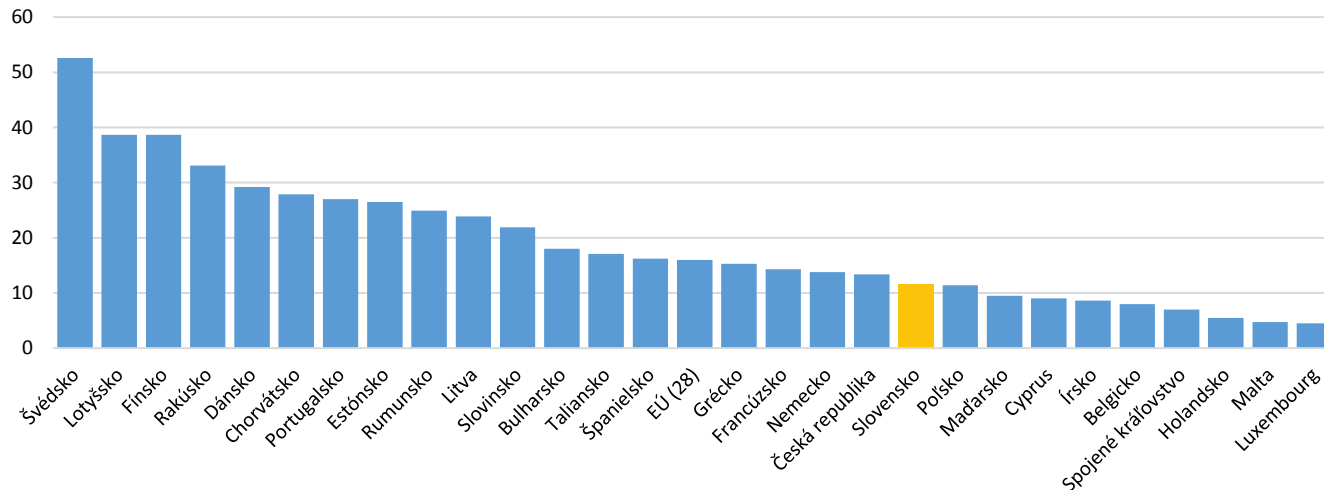
Slovensko z hľadiska energetickej chudoby patrí ku krajinám, ktoré sú dlhodobo pod úrovňou priemeru Európskej únie.

Podiel obnoviteľnej energie na celkovej konečnej spotrebe energie

Podiel obnoviteľnej energie na konečnej spotrebe energie v roku 2014 bol na Slovensku 11,6 %, čo je menej ako priemer EÚ, ktorý bol 16 %. Pod priemerom EÚ sa nachádza Slovenská republika

spolu so susediacimi krajinami – Českou republikou, Poľskom a Maďarskom. Podiel za Slovensko však má vzrastajúcu tendenciu, oproti roku 2005 sa zvýšil o 5,2 p. b.

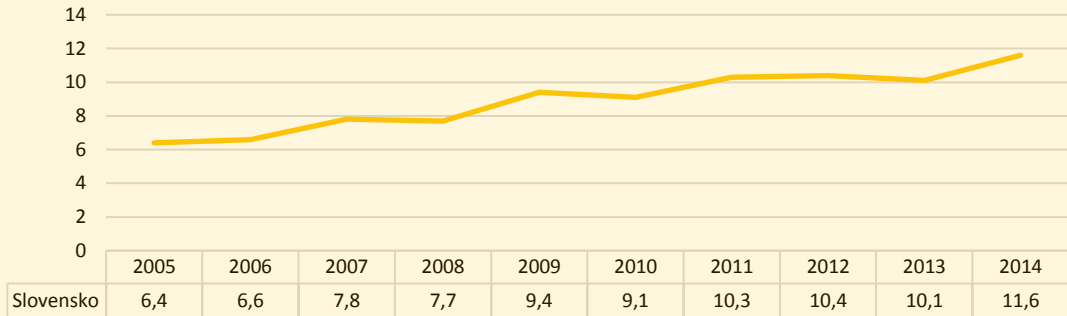
G 7.1 Podiel obnoviteľnej energie na celkovej konečnej spotrebe energie v krajinách Európskej únie 2014 (v %)

Zdroj: Eurostat (online data code [t2020_31](#))

G 7.2 Podiel obnoviteľnej energie na celkovej konečnej spotrebe energie v Slovenskej republike v rokoch 2005 – 2014 (v %)

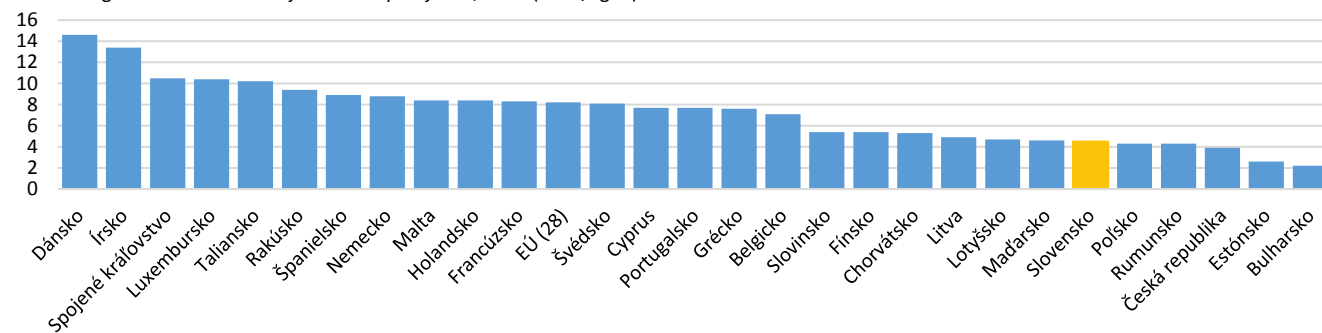
Zdroj: Eurostat (online data code [t2020_31](#))

Energetická účinnosť

Priemerná energetická účinnosť na Slovensku v roku 2014 predstavovala 4,5 Eur/kgoe (kilogram ekvivalentu ropy), čo je o 3,7 Eur/kgoe menej ako priemer v EÚ. Zo susedných krajín nás v energetickej účinnosti predbehlo Maďarsko a sme

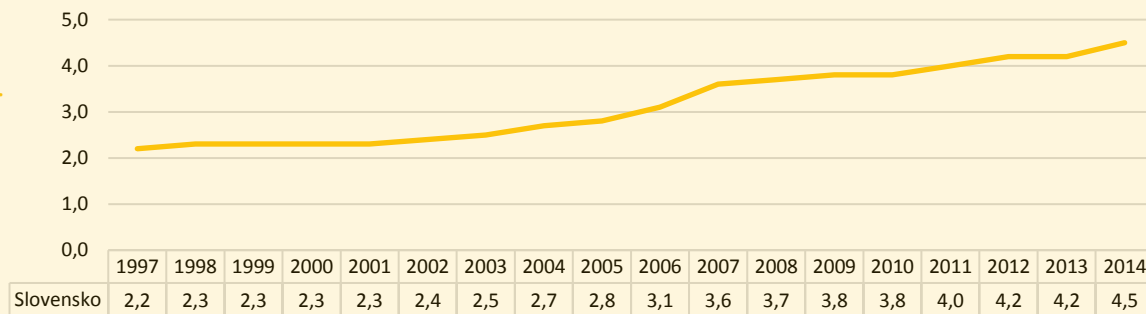
pred Poľskom a Českou republikou. Energetická účinnosť v Slovenskej republike postupne rastie, oproti roku 2005 vzrástla o 60,7 %. Tento nárast bol o 38,3 p. b. vyšší ako priemerný nárast v krajinách EÚ.

G 7.3 Energetická účinnosť v krajinách Európskej únie, 2014 (v Eur/kgoe)

Zdroj: Eurostat (online data code: [t2020_rd310](#))

G 7.4 Energetická účinnosť v Slovenskej republike v rokoch 1997 -2014 (v Eur/kgoe)

Zdroj: Eurostat (online data code: [t2020_rd310](#))

Energetická chudoba

Energetickou chudobou bolo v roku 2014 postihnutých 10,2 % obyvateľov EÚ.

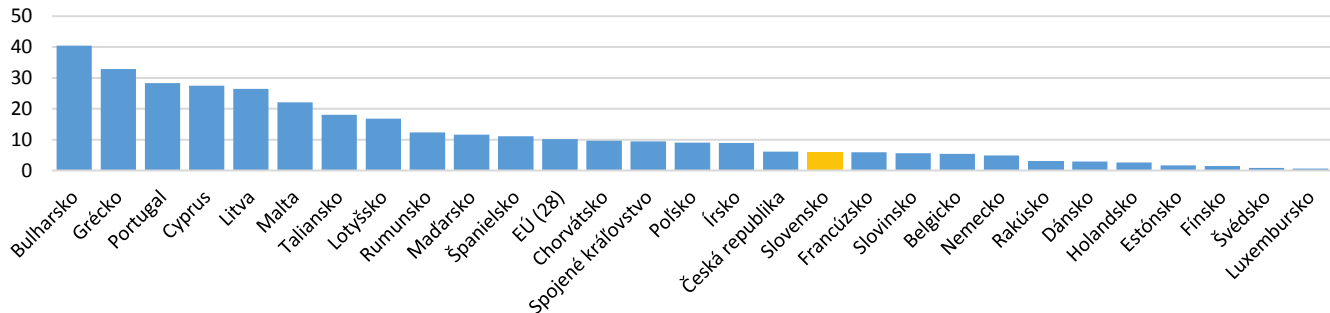
Hoci mnohé členské štáty čelia do určitej miery problému energetickej chudoby, najviac sú týmto problémom postihnuté krajiny východnej, južnej a strednej Európy.

V rámci krajín EÚ je to hlavne Bulharsko, kde 40,5 % obyvateľov nebolo finančne schopných udržiavať doma adekvátne teplo. Taktiež v Grécku, Portugalsku, na Cypre a v Litve bol viac ako štvrtinový podiel populácie postihnutý energetickou chudobou.

V 17 krajinách EÚ boli percentuálne podiely energetickej chudoby pod priemerom. Najnižšie hodnoty boli v Luxembursku (0,6 %), Švédsku (0,8 %) a Fínsku (1,5 %).

Slovensko patrilo ku krajinám, kde počas rokov 2007 až 2014 bola energetická chudoba nižšia ako priemer EÚ. Vývoj energetickej chudoby mal od roku 2009 stúpajúcu tendenciu s tým, že v roku 2014 dosiahol úroveň 6,1 % (rast o 2.5 p .b.).

G 7.5 Energetická chudoba v krajinách Európskej únie, 2014 (% z populácie)

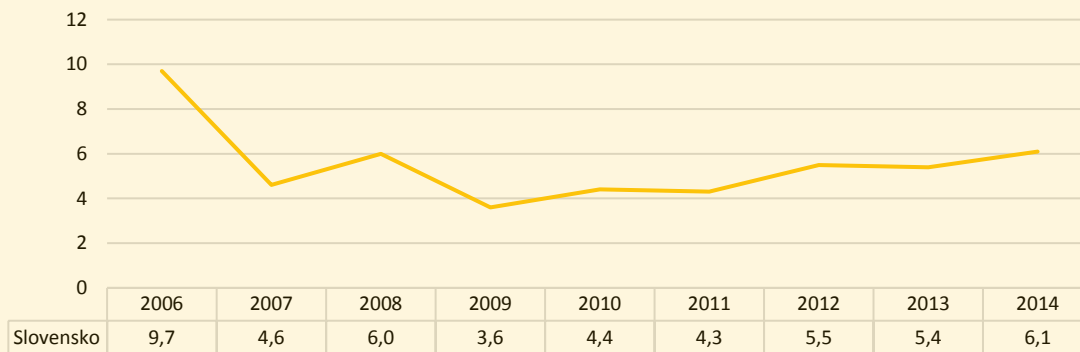

Zdroj: Eurostat (online data code: [ilc_mdes01](#))

Metodické vysvetlivky

Energetická chudoba je definovaná ako nedostatočný prístup k privodu paliva v dôsledku takých faktorov ako je nízky príjem domácností, vysoké náklady na energiu alebo nízka energetická účinnosť, rovnako ako aj kombinácia týchto faktorov.

G 7.6 Energetická chudoba v Slovenskej republike v rokoch 2006 – 2014 (% z populácie)

Zdroj: ŠÚ SR

Cieľ 7. Zabezpečiť prístup k cenovo dostupným, spoľahlivým a udržateľným moderným zdrojom energie pre všetkých.

Čiastkové ciele:

- 7.1 *Do roku 2030 všetkým zabezpečiť prístup k cenovo dostupným, spoľahlivým a moderným energetickým službám.*
- 7.2 *Do roku 2030 podstatne zvýšiť podiel energie z obnoviteľných zdrojov na celosvetovom energetickom mixe.*
- 7.3 *Do roku 2030 celosvetovo zdvojnásobiť energetickú účinnosť.*
- 7.a *Do roku 2030 zlepšiť medzinárodnú spoluprácu v oblasti sprístupňovania výskumu a technológií čistej energie, vrátane energie z obnoviteľných zdrojov, energetickej účinnosti a pokročilých a čistejších technológií fosílnych palív; podporovať investície do energetickej infraštruktúry a technológií čistej energie.*
- 7.b *Do roku 2030 rozšíriť infraštruktúru a vylepšiť technológie pre dodávky moderných a udržateľných energetických služieb pre všetkých v rozvojových krajinách, hlavne v najmenej rozvinutých a malých ostrovných rozvojových štátoch.*

PRÁCA A EKONOMICKÝ RAST

Cieľ 8: Podporovať trvalý, inkluzívny a udržateľný ekonomický rast, plnú a produktívnu zamestnanosť a dôstojnú prácu pre všetkých.

Udržateľný a inkluzívny ekonomický rast zabezpečí, že ekonomické výhody bude zdieľať celá populácia a generácie navzájom. Hrubý domáci produkt (HDP) sa používa ako základný ukazovateľ ekonomickej výkonnosti krajiny. Rast HDP je úzko spätý s ďalšími ukazovateľmi cieľov udržateľného rozvoja ako sú napr. zamestnanosť, investície do výskumu a vývoja. Pre splnenie 8. cieľa sa sledujú indikátory **HDP na obyvateľa, miera zamestnanosti vo veku 20-64 rokov, miera nezamestnanosti mladých vo veku 15-24 rokov, miera dlhodobej nezamestnanosti** a ako národný indikátor bola vybraná **miera ekonomickej aktivity vo veku 15-64 rokov**.

8 DÔSTOJNÁ PRÁCA A EKONOMICKÝ RAST

Slovensko sa radí medzi 15 krajín s vyššou mierou nezamestnanosti mladých vo veku 15 - 24 rokov ako je priemer EÚ.

Slovenská republika dlhodobo patrí medzi krajiny s vysokou mierou dlhodobej nezamestnanosti.

Slovensko patrí medzi dve tretiny krajín, kde miera ekonomickej aktivity vo vekovej skupine 15 – 64 rokov prekročila 70 %.

HDP na obyvateľa

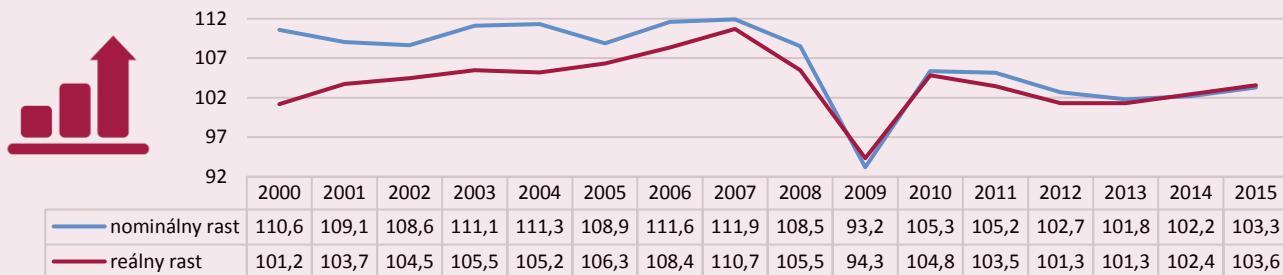
HDP na obyvateľa sa vypočíta ako pomer nominálneho/reálneho HDP a počtu obyvateľov danej krajiny. Je odvodeným ukazovateľom, ktorým sa hodnotí vplyv ekonomického rastu na životnú úroveň obyvateľstva.

V raste reálneho HDP na obyvateľa na Slovensku evidujeme v priebehu časového obdobia od roku 2000 výrazné rozdiely. Slovensko zaznamenalo najrýchlejšie tempo rastu medzi rokmi 2000 až 2007. Toto obdobie môžeme označiť aj ako obdobie slovenského ekonomického boomu. Následne však svetová hospodárska kríza v roku 2009 zmrazila ďalšie napredovanie

a HDP vyprodukované na jedného obyvateľa od roku 2010 rastie pomalším tempom až do roku 2015.

Na základe porovnania priemerného tempa rastu HDP na obyvateľa za rok 2015 v rámci krajín EÚ môžeme konštatovať, že Slovensko postupne dobieha ekonomickou vyspelosťou bohatšie krajiny EÚ. Na raste reálneho HDP v roku 2015 sa podieľal hlavne domáci dopyt, ktorého významným ťahúňom boli verejné investície v dôsledku dočerpávania eurofondov a rast zamestnanosti.

G 8.1 Medziročný vývoj HDP na obyvateľa v Slovenskej republike v rokoch 2000 – 2015 (v %)

Zdroj: ŠÚ SR

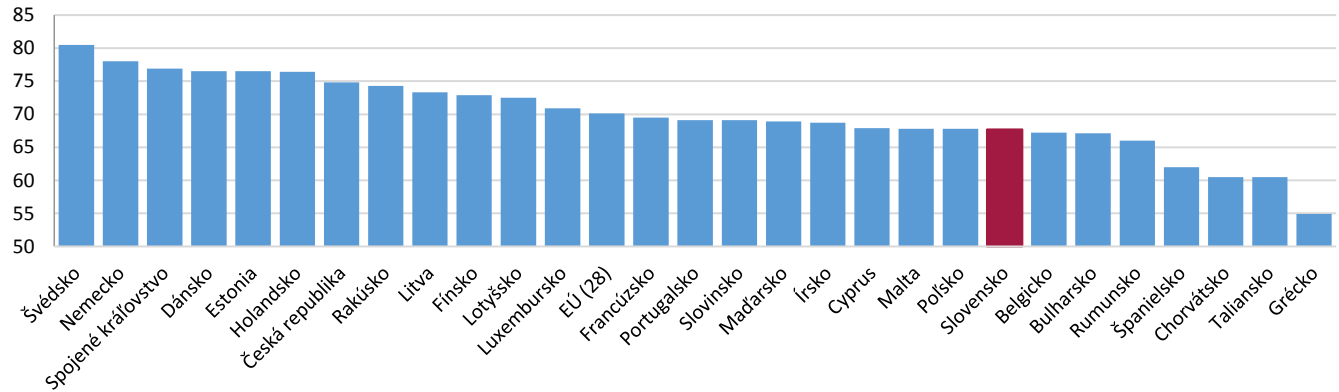
Miera zamestnanosti vo veku 20 - 64 rokov

Miera zamestnanosti v EÚ vo vekovej skupine 20 - 64 rokov dosiahla v roku 2015 úroveň 70,1 %. V porovnaní so SR je to viac o 2,4 %. Slovenská republika patrí medzi 15 členských štátov s mierou zamestnanosti nižšou ako je priemer EÚ a je na úrovni Poľska a Malty.

V porovnaní s Českou republikou, ktorá sa posledných 5 rokov radí medzi 10 najúspešnejších krajín v rámci EÚ, sme na tom približne o 7% horšie.

Podobne ako v EÚ, aj na Slovensku sa prejavili dôsledky hospodárskej krízy. Vzostupný trend zamestnanosti u nás bol zastavený v roku 2008 a výraznejšie začal rásť až od roku 2014. Miera zamestnanosti narástla oproti roku 2000 o 4,2 p. b. a oproti roku 2011 o 2,7 p. b.

G 8.2 Miera zamestnanosti vo veku 20 - 64 rokov v krajinách Európskej únie, 2015 (v %)

Zdroj: Eurostat (online data code: [t2020_10](#))

G 8.3 Miera zamestnanosti vo veku 20 - 64 rokov v Slovenskej republike v rokoch 1997 - 2015 (v %)

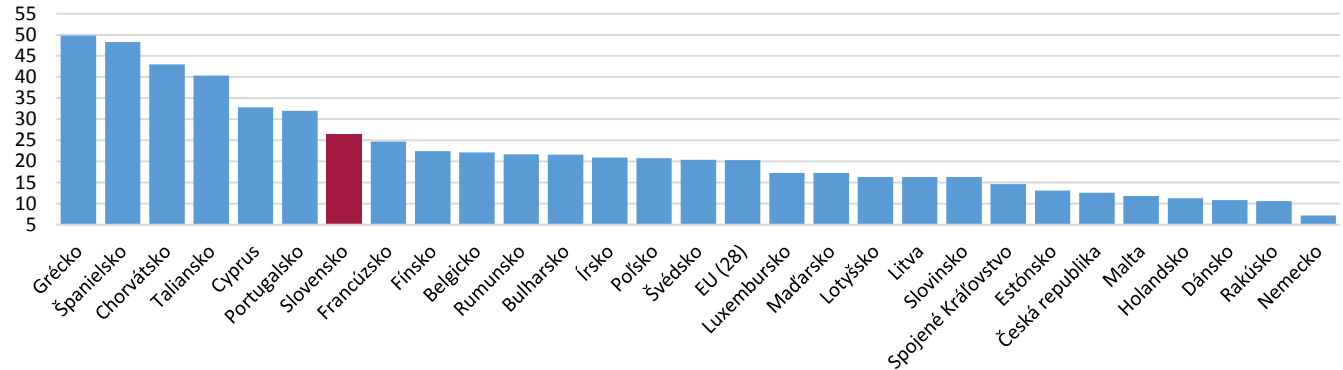
Zdroj: Eurostat (online data code: [t2020_10](#))

Miera nezamestnanosti mladých vo veku 15 - 24 rokov

V roku 2015 bola miera nezamestnanosti mladých ľudí vo veku 15 - 24 rokov na Slovensku na úrovni 26,5 %, čo nás radí medzi 15 krajín s vyššou mierou nezamestnanosti mladých ako je priemer EÚ. V rokoch 2009 až 2010 nastal nárast nezamestnanosti mladých, následne nezamestnanosť osôb

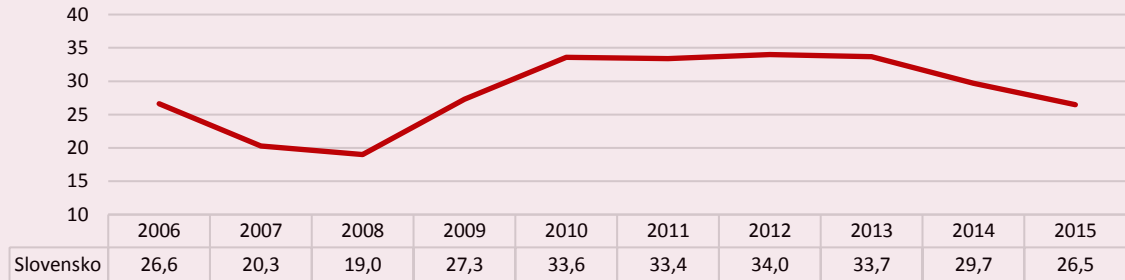
vo veku 15 - 24 rokov stagnovala a od roku 2013 sledujeme jej pokles. Tento vývoj kopíruje vývoj nezamestnanosti mladých v rámci Európy po nástupe hospodárskej krízy v roku 2009. Miera nezamestnanosti mladých vo veku 15 - 24 rokov poklesla u nás v roku 2015 oproti roku 2012 o 7,5 p. b.

G 8.4 Miera nezamestnanosti mladých vo veku 15 - 24 rokov v krajinách Európskej únie, 2015 (v %)

Zdroj: Eurostat (online data code: [lfsa_urgaed](#))

G 8.5 Miera nezamestnanosti mladých vo veku 15 - 24 rokov v Slovenskej republike v rokoch 2006 – 2015 (v %)

Zdroj: Eurostat (online data code: [lfsa_urgaed](#))

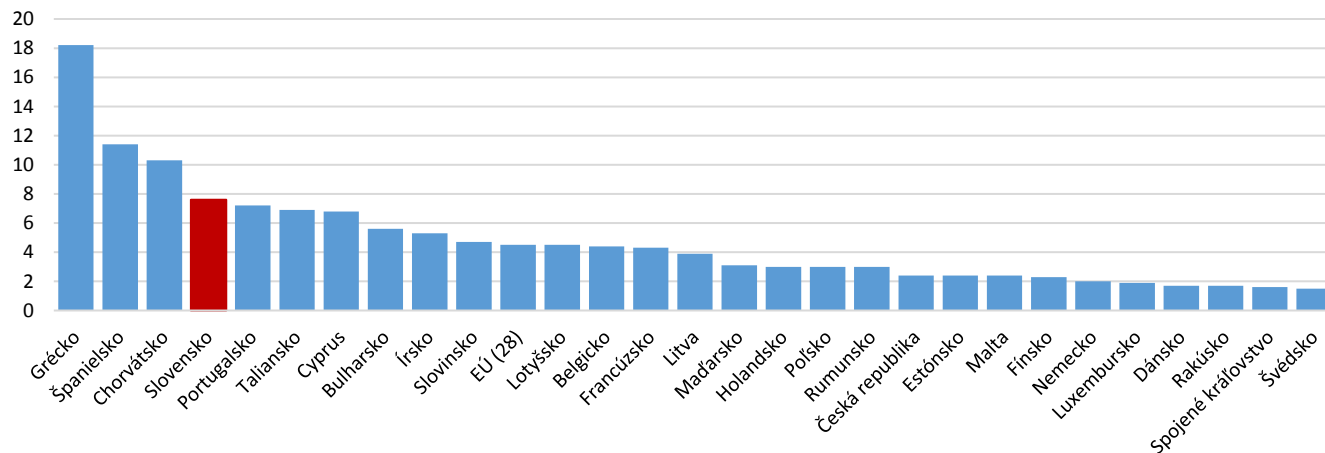
Miera dlhodobej nezamestnanosti

V roku 2015 bola miera dlhodobej nezamestnanosti v Slovenskej republike na úrovni 7,6 %, čo je o 3,1 % viac ako priemer EÚ.

SR patrí medzi 10 krajín s vyššou mierou dlhodobej nezamestnanosti ako je priemer EÚ a medzi 7 krajín s mierou dlhodobej nezamestnanosti vyššou ako je 6 %. Celkovo sa radí na úroveň krajín ako je Portugalsko a Taliansko.

Čo sa týka vývoja dlhodobej nezamestnanosti, v rokoch 2008 - 2009 môžeme sledovať jej pokles, v rokoch 2010 - 2013 dlhodobá nezamestnanosť stagnovala a od roku 2014 klesá. Oproti roku 2008 to predstavovalo pokles o 0,9 p. b, oproti roku 2013 o 2,4 p. b.

G 8.6 Miera dlhodobej nezamestnanosti v krajinách Európskej únie, 2015 (v %)

Zdroj: Eurostat (online data code: [tsdsc330](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?code=tsdsc330))

G 8.7 Miera dlhodobej nezamestnanosti v Slovenskej republike v rokoch 2006 – 2015 (v %)

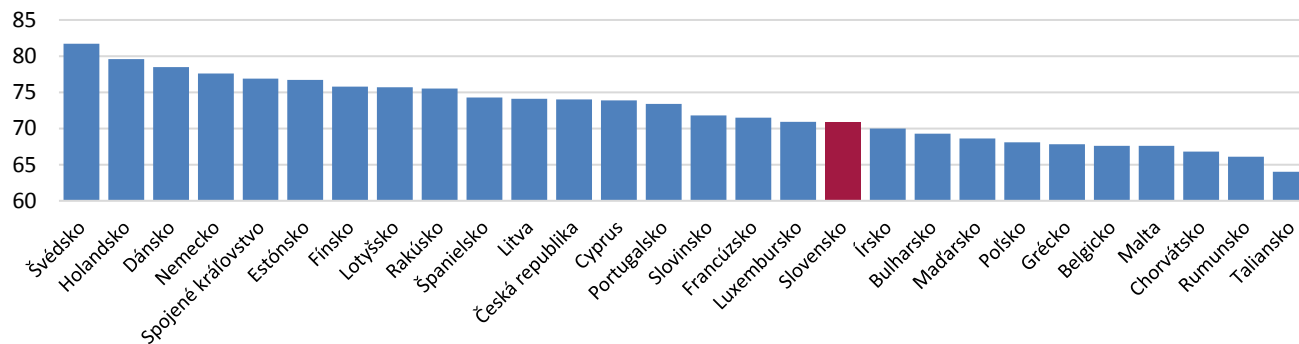
Zdroj: Eurostat (online data code: [tsdsc330](#))

Miera ekonomickej aktivity vo veku 15 – 64 rokov

Miera ekonomickej aktivity vo vekovej skupine 15 - 64 rokov na Slovensku bola v roku 2015 na úrovni 70,9 % a radíme sa medzi krajiny ako je Luxembursko, Francúzsko, Slovinsko a Írsko. Prvýkrát sme 70 % hranicu dosiahli v roku 2001. V ďalších rokoch

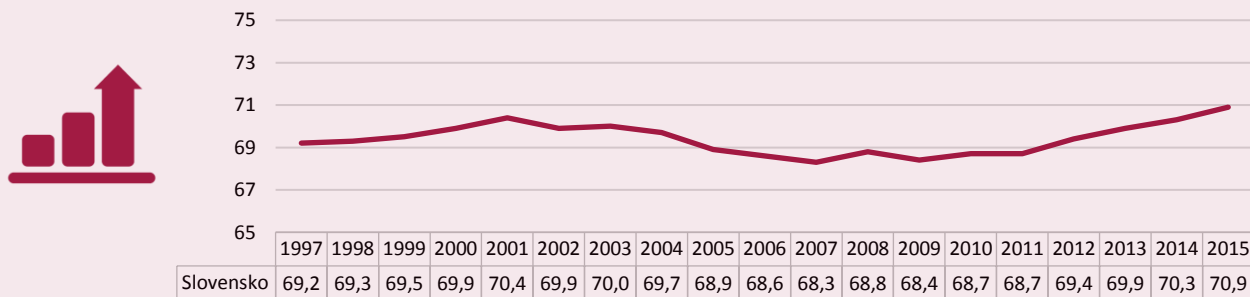
miera klesla, pričom najnižšiu úroveň dosiahla v roku 2007 (68,3 %). Od roku 2011 sledujeme ustálený a rovnomerný vzostup tohto ukazovateľa.

G 8.8 Miera ekonomickej aktivity vo veku 15 - 64 v krajinách Európskej únie, 2015 (v %)

Zdroj: Eurostat (online data code: [tipslm60](#))

G 8.9 Miera ekonomickej aktivity vo veku 15 - 64 v Slovenskej republike v rokoch 1997 – 2015 (v %)

Zdroj: Eurostat (online data code: [tipslm60](#))

Ciel 8. Podporovať trvalý, inkluzívny a udržateľný ekonomický rast, plnú a produktívnu zamestnanosť a dôstojnú prácu pre všetkých.

Čiastkové ciele:

- 8.1 *Udržovať ekonomický rast per capita v závislosti od podmienok jednotlivých krajín, predovšetkým minimálne 7 % ročný nárast HDP v najmenej rozvinutých krajinách.*
- 8.2 *Dosiahnuť vyššiu úroveň ekonomickej produktivity pomocou diverzifikácie, technologického rozvoja a inovácií, okrem iného tiež zameraním sa na odvetvia s vysokou pridanou hodnotou a vysokým podielom ľudskej práce.*
- 8.3 *Podporovať politiky orientované na rozvoj, ktoré podporujú produktívne činnosti, vytváranie dôstojných pracovných miest, podnikanie, kreativitu a inovácie, a podporujú vznik a rast mikropodnikov, malých a stredných podnikov, okrem iného prostredníctvom prístupňovania finančných služieb.*
- 8.4 *Postupne až do roku 2030 zlepšovať efektívne využívanie globálnych zdrojov v spotrebe a výrobe a spraviť všetko potrebné pre to, aby ekonomický rast nebol spojený s poškodzovaním životného prostredia, v súlade s 10-ročným rámcovým programom trvale udržateľnej spotreby a výroby, na ktorého čele stoja rozvinuté krajiny.*
- 8.5 *Do roku 2030 dosiahnuť plnú a produktívnu zamestnanosť a zabezpečiť dôstojnú prácu pre všetky ženy a mužov, vrátane mladých ľudí a osôb so zdravotným postihnutím, a zabezpečiť rovnakú odmenu za rovnakú prácu.*
- 8.6 *Do roku 2020 podstatne znížiť podiel mladých ľudí, ktorí nepracujú ani neštudujú.*
- 8.7 *Prijať okamžité a účinné opatrenia na odstránenie nútenej práce, skončovať s modernými formami otroctva a s obchodovaním s ľuďmi a dosiahnuť zákaz a odstránenie najhorších foriem detskej práce, vrátane náborov a využívania detských vojakov, a do roku 2025 odstrániť detskú prácu vo všetkých jej formách.*
- 8.8 *Chrániť práva a podporovať bezpečné a stabilné pracovné podmienky pre všetkých pracujúcich, vrátane pracujúcich migrantov – najmä žien a ľudí s nebezpečným povolaním.*
- 8.9 *Do roku 2030 navrhnuť a realizovať politiky podpory udržateľného cestovného ruchu, ktorý vytvára pracovné miesta a podporuje miestnu kultúru a produkty.*
- 8.10 *Posilniť kapacitu domácich finančných inštitúcií na podporu a rozšírenie prístupu k bankovníctvu, poisťovníctvu a finančným službám pre všetkých.*
- 8.a *Zvýšiť podporu konceptu „Pomoc na podporu obchodu“ (Aid for Trade) pre rozvojové krajiny, hlavne tie najmenej rozvinuté, okrem iného prostredníctvom programu „Prehĺbený integrovaný rámec pre obchodnú technickú asistenciu pre najmenej rozvinuté štáty“ (Enhanced Integrated Framework for Trade-Related Technical Assistance to Least Developed Countries, EIF).*
- 8.b *Do roku 2020 rozvinúť a priviesť k životu globálnu stratégiu pre zamestnávanie mladých a realizovať Globálny pakt pre pracovné miesta Medzinárodnej organizácie práce.*

PRIEMYSEL A INOVÁCIE

Cieľ 9: Vybudovať pevnú infraštruktúru, podporovať inkluzívnu a udržateľnú industrializáciu a posilniť inovácie.

Pre deviaty cieľ Agendy 2030 sú relevantné štyri indikátory. Sú nimi **intenzita výskumu a vývoja** vyjadrená podielom výdavkov na výskum a vývoj z HDP; **zamestnanosť vo výrobe s vysoko a stredne vyspelými výrobnými technológiami** (% z celkovej zamestnanosti) a **prístup podniku k internetu**. Ako národný indikátor na sledovanie tohto cieľa je doplnená ešte **štruktúra výdavkov na výskum a vývoj podľa zdrojov financovania**. Investície do výskumu, vývoja a inovácií majú zásadný význam pre dlhodobý hospodársky rozvoj a prosperitu, nakoľko posilňujú hospodársky rast, tvorbu pracovných miest, produktivitu práce a efektívne využívania zdrojov. Ukazovateľ zamestnanosti vo vysoko a stredne vyspelých výrobných technológiách udáva prínos tohto odvetvia pre hospodárstvo a tvorbu pracovných miest. High-tech priemyselne odvetvia sú kľúčovou hybnou silou hospodárskeho rastu a produktivity a poskytujú vysokú pridanú hodnotu k udržateľnému rastu. Prístup k informačným a komunikačným technológiám je zásadný pre ekonomiku fungujúcu na vedomostiach a uľahčuje prístup, prenos a šírenie poznatkov a inovácií, ktoré podporujú rast produktivity.

9 PRIEMYSEL, INOVÁCIE A INFRAŠTRUKTÚRA

Intenzita výskumu a vývoja v Slovenskej republike od roku 2007 kontinuálne narastá a po prvýkrát v roku 2015 prevýšila hranicu jedného percenta (1,18 %) a priblížila sa tak stanovenému národnému cieľu.

Tretina (31,9 %) výdavkov na výskum a vývoj bola financovaná zo štátnych zdrojov a 35,9 % tvorili verejné zahraničné zdroje najmä zo štrukturálnych fondov.

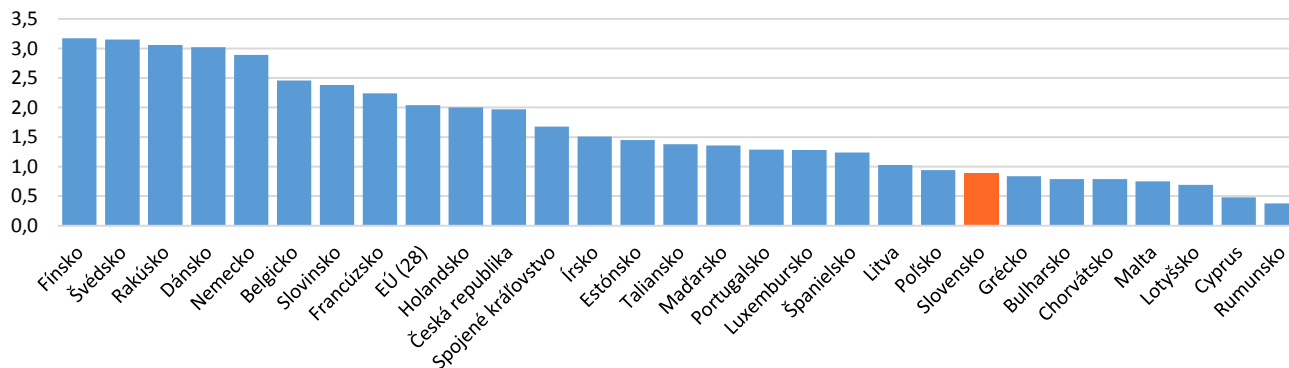
Slovensko patrí medzi krajiny EÚ s najvyšším percentom pracujúcich vo výrobe s vysoko a stredne vyspelými výrobnými technológiami.

Intenzita výskumu a vývoja (podiel výdavkov na výskum a vývoj z HDP)

Postavenie Slovenskej republiky v rámci krajín EÚ v ukazovateli intenzity výskumu a vývoja v roku 2014 predstavovalo 21. miesto. Jeho hodnota na Slovensku bola o 0,86 p. b. nižšia ako priemer EÚ (2,04 %), pričom aj ďalších 19 členských štátov zaostáva za týmto priemerom. Stratégia Európa 2020 má jeden z hlavných cieľov zvýšiť celkovú úroveň investícií do výskumu

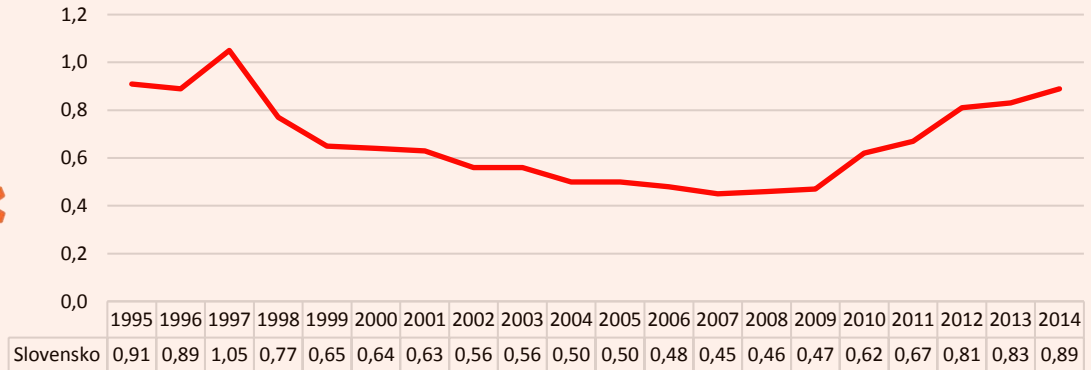
a vývoja na 3 % HDP v EÚ. Národný cieľ Slovenskej republiky v tomto ukazovateli je 1,2 % HDP. Intenzita výskumu a vývoja v Slovenskej republike od roku 2007 kontinuálne narastá a po prvýkrát v roku 2015 prevýšila hranicu jedného percenta (1,18 %) a priblížila sa tak stanovenému národnému cieľu.

G 9.1. Podiel výdavkov na výskum a vývoj z HDP v krajinách Európskej únie, 2014 (v % z HDP)

Zdroj: Eurostat (online data code: [t2020_20](#))

G 9.2. Podiel výdavkov na výskum a vývoj z HDP v Slovenskej republike v rokoch 1995 – 2014 (v % z HDP)

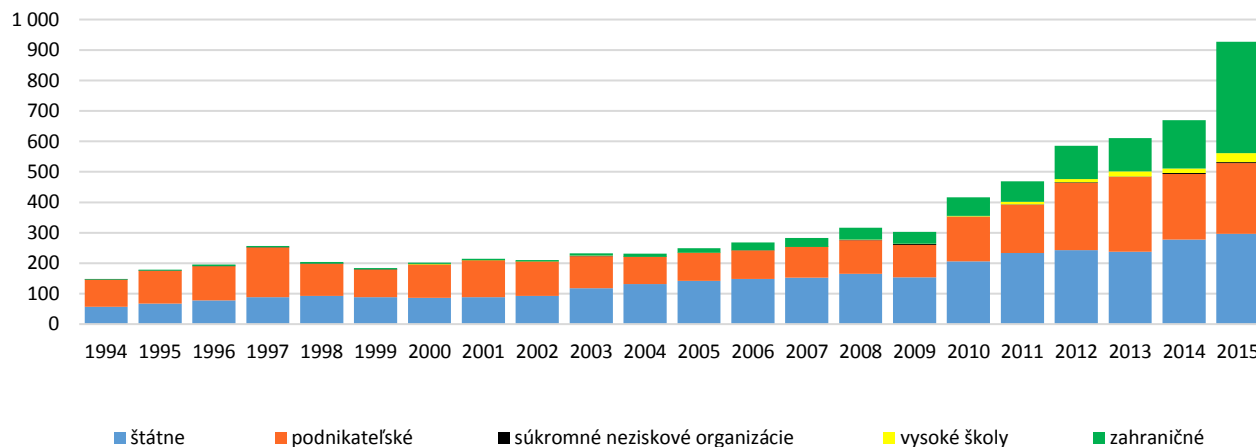
Zdroj: ŠÚ SR

Výdavky na výskum a vývoj podľa zdrojov financovania

Jeden z cieľov vo financovaní európskeho výskumu a vývoja je financovanie 2/3 výdavkov na výskum a vývoj zo súkromných zdrojov. Dosiahnutie tohto cieľa v Slovenskej republike zostáva veľkou výzvou, keďže v roku 2015 súkromné zdroje (vrátane zahraničných súkromných zdrojov) predstavovali 32,2 %

z celkových výdavkov na výskum a vývoj. Takmer tretina (31,9 %) výdavkov na výskum a vývoj bola financovaná zo štátnych zdrojov a 35,9 % tvorili verejné zahraničné zdroje najmä zo štrukturálnych fondov.

G 9.3. Výdavky na výskum a vývoj v Slovenskej republike v rokoch 1994 – 2015 podľa zdrojov financovania (v tis. Eur)

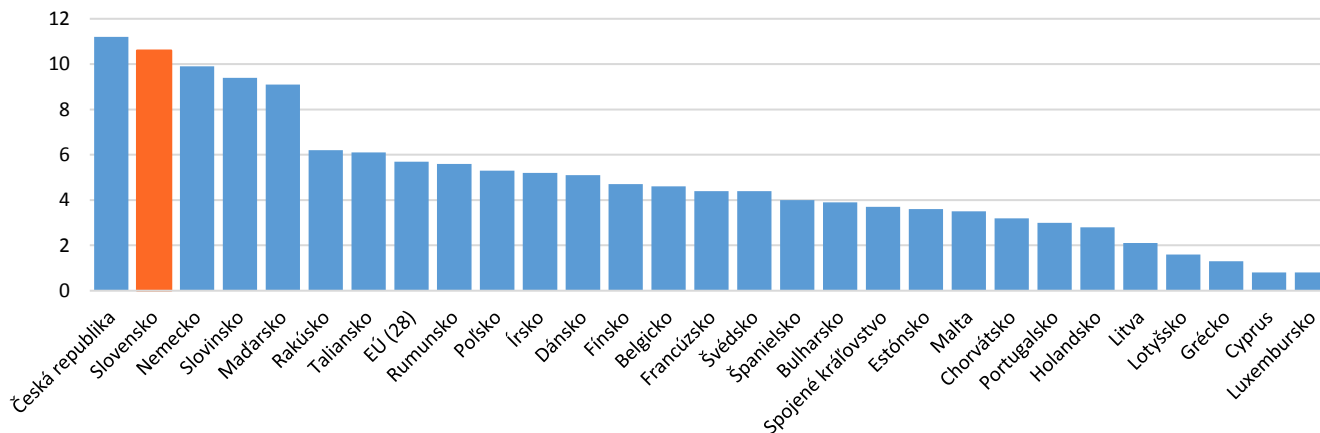
Zdroj: ŠÚ SR

Zamestnanosť vo výrobe s vysoko a stredne vyspelými výrobnými technológiami

V roku 2015 bolo Slovensko po Českej republike druhé v EÚ s najvyšším percentom pracujúcich v tomto odvetví. Miera zamestnanosti v Slovenskej republike vo výrobe s vysoko a stredne vyspelými technológiami bola v tomto roku najvyššia za posledných 8 rokov a to 10,6 %, pričom priemerná hodnota

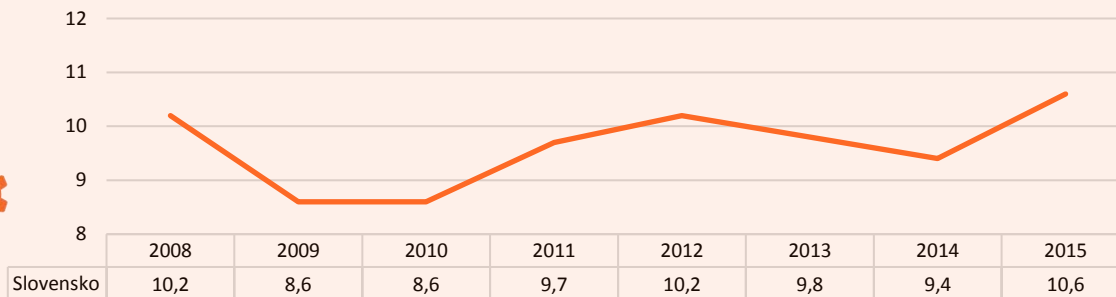
za obdobie 2008 - 2015 je 9,6 %. V rokoch 2009 až 2010 nastal mierny pokles zamestnanosti v tomto odvetví, pravdepodobne bol spôsobený krízou. Priemerná miera v EÚ bola v roku 2015 iba 5,7 %.

G 9.4 Zamestnanosť vo výrobe s vysoko a stredne vyspelými výrobnými technológiami v krajinách Európskej únie, 2015 (% zo zamestnanosti)

Zdroj: Eurostat (online data code: [tsc00011](#))

G 9.5. Zamestnanosť vo výrobe s vysoko a stredne vyspelými výrobnými technológiami v Slovenskej republike v rokoch 2008 – 2015
(% zo zamestnanosti)

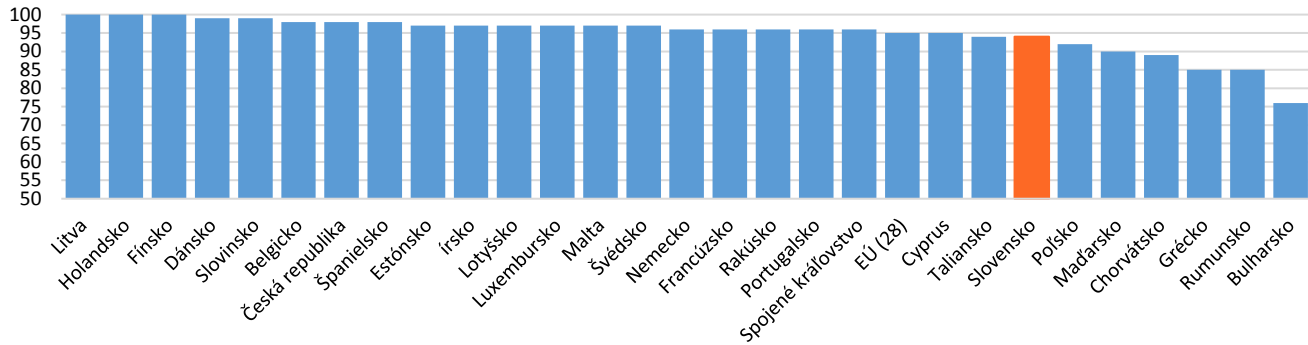
Zdroj: Eurostat (online data code: [tsc00011](#))

Prístup podniku k internetu

Ukazovateľ „Prístup podniku k internetu“ zahŕňa všetky formy prístupu (pevné aj mobilné, širokopásmové aj iné). V roku 2015 malo až 94 % podnikov na Slovensku prístup k internetu, čo je o 69 p. b. viac ako v roku 2004. V porovnaní s rokom 2010 bol nárast o 16 p. b. Priemer krajín EÚ v tomto ukazovateli v roku 2015 predstavoval 95 %.

Slovensko zaostávalo za týmto priemerom len o 1 p. b., kým ešte v roku 2004 zaostávanie bolo až o 21 p. b. V porovnaní s okolitými krajinami zaostávame za Českou republikou o 4 p. b., za Rakúskom a Nemeckom zhodne o 2 p. b. V porovnaní s Maďarskom a Poľskom je prístup podnikov k internetu v SR vyšší o 4 p. b., resp. o 2. p. b.

G 9.6 Podniky s prístupom na internet (pevný alebo mobilný) v krajinách Európskej únie, 2015 (% z podnikov)

Zdroj: Eurostat (online data code: [tin00090](#))

G 9.7 Podniky s prístupom na internet (pevný alebo mobilný) v Slovenskej republike v rokoch 2004 – 2015 (% z podnikov)

Zdroj: ŠÚ SR

Cieľ 9. Vybudovať pevnú infraštruktúru, podporovať inkluzívnu a udržateľnú industrializáciu a posilniť inovácie.*Čiastkové ciele:*

- 9.1 *Rozvinúť kvalitnú, spoľahlivú, udržateľnú a odolnú infraštruktúru, zahŕňajúcu aj regionálnu a cezhraničnú infraštruktúru, na podporu ekonomického rozvoja a zvýšenej kvality života, so zameraním na ekonomicky dostupný a rovný prístup pre všetkých.*
- 9.2 *Podporovať inkluzívnu a udržateľnú industrializáciu a do roku 2030 významne zvýšiť podiel priemyslu na zamestnanosti a HDP, s ohľadom na podmienky v jednotlivých krajinách, a zdvojnásobiť jeho podiel v najmenej rozvinutých krajinách.*
- 9.3 *Zlepšiť prístup malých priemyslových a iných podnikov – najmä v rozvojových krajinách – k finančným službám, vrátane dostupných úverov, a ich začleňovanie do hodnotových reťazcov a trhov.*
- 9.4 *Do roku 2030 zmodernizovať infraštruktúru a zdokonaľiť vybavenie priemyslových podnikov tak, aby boli udržateľné, účinnejšie využívali zdroje; ďalej využívať viac čistých a k životnému prostrediu šetrných technológií a výrobných procesov; zapoja sa všetky štáty s ohľadom na svoje možnosti.*
- 9.5 *Posilniť vedecký výskum, zlepšiť technologickú vybavenosť priemyselných odvetví vo všetkých krajinách, najmä rozvojových a do roku 2030 podporovať inovácie a významne zvýšiť počet výskumných a vývojových pracovníkov na 1 milión obyvateľov a výdavky na súkromný a verejný výskum a vývoj.*
- 9.a *Napomáhať k rozvoju udržateľnej a odolnej infraštruktúry v rozvojových krajinách prostredníctvom lepšej finančnej, technologickej a technickej podpory africkým, najmenej rozvinutým, vnútrozemským rozvojovým a malým ostrovným rozvojovým krajinám.*
- 9.b *Podporovať rozvoj technológií, výskumu a inovácií v rozvojových krajinách, vrátane zabezpečenia priaznivého politického prostredia, okrem iného pre diverzifikáciu priemyslu a výrobu tovaru s pridanou hodnotou.*
- 9.c *Výrazne zvýšiť prístup k informačným a komunikačným technológiám a usilovať sa o poskytovanie všeobecného a cenovo dostupného prístupu k internetu v najmenej rozvinutých krajinách do roku 2020.*

MENEJ NEROVNOSTÍ

Cieľ 10: Znížiť rozdiely v rámci krajín a medzi krajinami.

Popis ekonomických rozdielov medzi jednotlivými krajinami ako aj v rámci krajín samotných sledujú indikátory **HDP na obyvateľa v parite kúpnej sily** a **HDP na obyvateľa v PKS podľa regiónov NUTS 2**. Uvedené ukazovatele prispievajú k monitoringu rozdielov v príjmoch a životnej úrovne v rôznych krajinách a regiónoch. Veľké príjmové rozdiely ohrozujú sociálnu súdržnosť, veľké ekonomické rozdiely obmedzujú rovnaký prístup ku vzdelaniu, zdravotnej starostlivosti a zamestnaniu. Ďalším indikátorom je **pomer príjmového rozdelenia: S80/S20 (pomer príjmov horného a dolného kvintilu)**, ktorý poukazuje na rozloženie príjmov medzi jednotlivými skupinami obyvateľstva v rovnakej krajine a tým popisuje aj využívanie ekonomických zdrojov v rámci jednotlivých krajín.

10 MENEJ NEROVNOSTÍ

Slovenská republika patrí medzi krajiny s najväčším posunom z pozície HDP na obyvateľa v PKS k priemeru EÚ.

Na Slovensku vo všeobecnosti nie sú príjmové nerovnosti príliš veľké, hodnoty ukazovateľa S80/S20 sa v období posledných päť rokov veľmi nemenili a pohybovali sa od 3,6 po 3,9.

HDP na obyvateľa v parite kúpnej sily

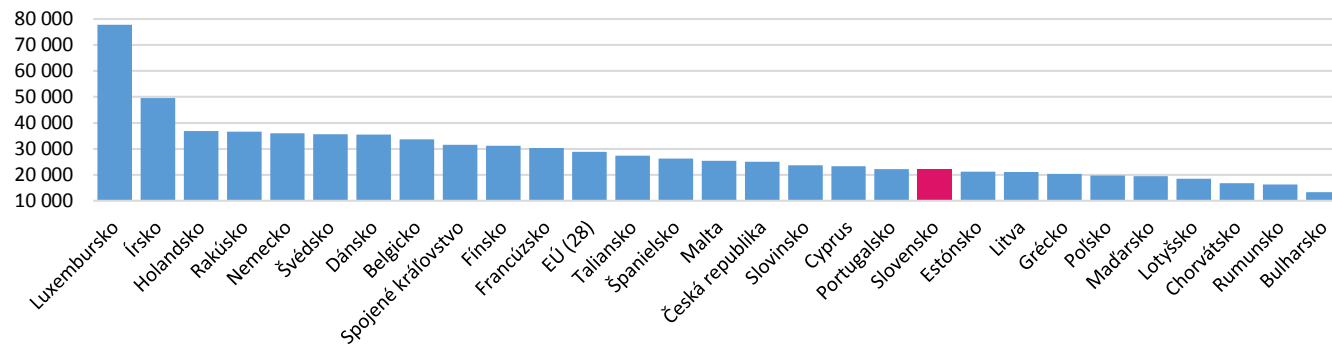
Pre medzinárodné porovnanie ekonomického agregátu HDP sa používa ukazovateľ HDP na obyvateľa v parite kúpnej sily (PKS). Keďže parita kúpnej sily eliminuje efekty rozdielnej cenovej úrovne medzi krajinami, odvodený ukazovateľ HDP na obyvateľa v PKS zohľadňuje veľkosť ekonomiky vyjadrenú počtom obyvateľov a aj rozdiely v cenových hladinách jednotlivých krajín.

Relatívne postavenie jednotlivých krajín sa dá vyjadriť porovnaním s priemerom, pričom hodnota EÚ je stanovená na 100. Všetky krajiny, ktorých HDP na obyvateľa v PKS je vyššie ako európsky priemer, predstavujú pôvodné členské krajiny únie. Noví členovia, vrátane Slovenska, sa umiestnili pod európskym

priemerom. HDP na obyvateľa v PKS na Slovensku v roku 2015 predstavoval 77 percent priemeru EÚ. Z okolitých susedských krajín sa lepšie ako Slovensko umiestnilo Rakúsko a Česká republika.

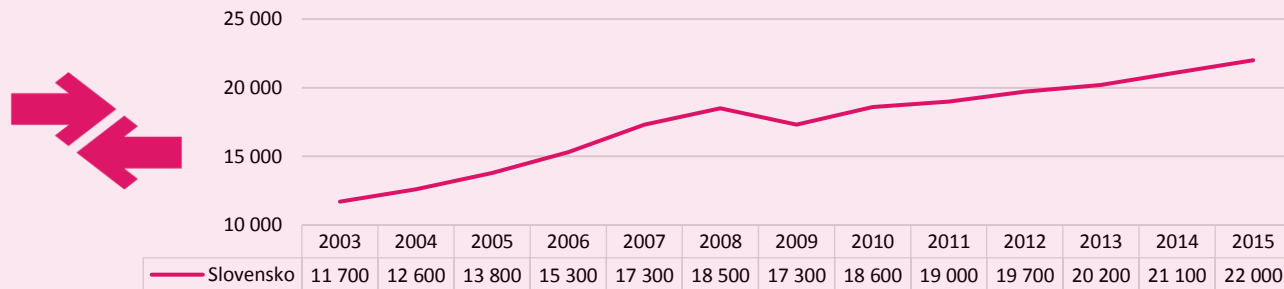
Z rebríčka relatívneho postavenia krajín zostaveného Eurostatom za všetky krajiny EÚ pre rok 2015 vyplýva, že Slovenská republika patrí medzi krajiny s najväčším posunom z pozície HDP na obyvateľa v PKS k priemeru EÚ z 55 % v roku 2003 na 77 % v roku 2015. Z hľadiska ekonomického rastu sme tak boli v období posledných desiatich rokov označovaní za „európskeho tigra“.

G 10.1 HDP na obyvateľa v parite kúpnej sily v krajinách Európskej únie, 2015

Zdroj: Eurostat (online data code: [nama_10_pc](#))

G 10.2 HDP na obyvateľa v parite kúpnej sily v Slovenskej republike v rokoch 2003 – 2015

Zdroj: Eurostat (online data code: [nama_10_pc](#))

HDP na obyvateľa v PKS podľa regiónov NUTS 2

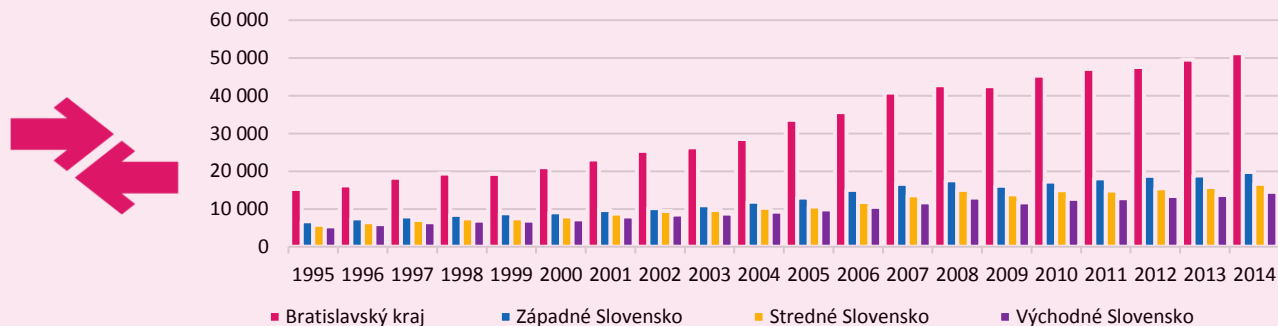
Regionálny hrubý domáci produkt na obyvateľa je podielom dvoch ukazovateľov založených na rozdielnych princípoch – regionálneho hrubého domáceho produktu (princíp miesta pracoviska) a priemerného počtu obyvateľstva trvalo bývajúceho v danom regióne (princíp rezidentnosti). Regionálna úroveň NUTS 2 predstavuje v podmienkach Slovenska zoskupenie krajov do štyroch regiónov. Pre medzinárodné porovnania sa regionálny hrubý domáci produkt vyjadruje v parite kúpnej sily (PKS) a prepočítava sa na obyvateľa.

Slovensko patrilo v poslednom desaťročí k najrýchlejšie rastúcim ekonomikám EÚ. Nerástlo však rovnakým tempom vo všetkých regiónoch. Už v roku 1995 mal Bratislavský kraj dvojnásobne vyššie hodnoty HDP na obyvateľa než priemer Slovenska. HDP na obyvateľa totiž zohľadňuje počet obyvateľov, ale nie počet

pracujúcich, ktorí HDP v danom regióne tvoria. Údaje o regióne Bratislavského kraja môžu výrazne skresľovať pracujúci s trvalým bydliskom v inom kraji.

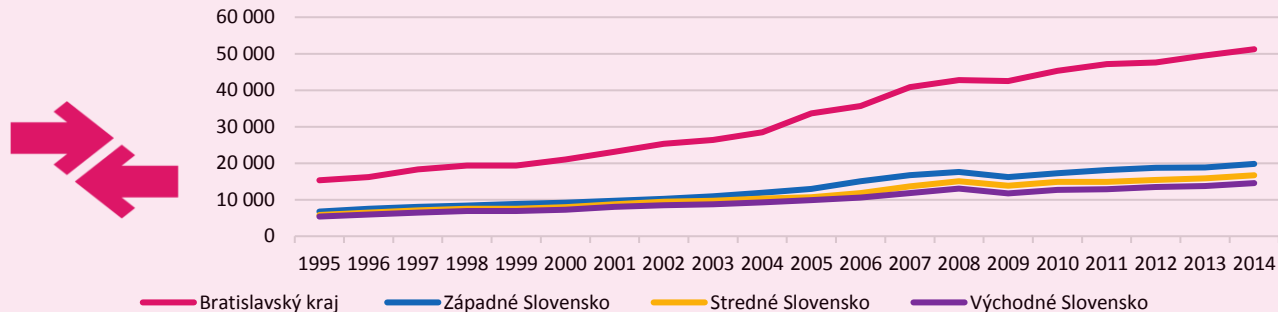
Z aktuálnych informácií Eurostatu vyplýva, že najvyšší rast HDP na obyvateľa v PKS v pomere k priemeru krajín EÚ v rokoch 2008 až 2014 bol zaznamenaný v regiónoch Slovenska a Poľska, kde Bratislavský kraj a Mazowieckie vykázali nárast o 24,0 resp. o 18,8 p. b. Región Bratislavského kraja sa svojim nárastom aj v roku 2014 (graf G 10.4) radí medzi 10 najbohatších regiónov EÚ. Zaujímavosťou je, že v období hospodárskej krízy v roku 2009, sa ekonomika tohto regiónu tohto udržala na rovnakej úrovni, pričom v ostatných regiónoch Slovenska sme zaznamenali ekonomický pokles.

G 10.3 Regionálny HDP na obyvateľa v PKS v Slovenskej republike v rokoch 1995 – 2014 (NUTS 2)

Zdroj: ŠÚ SR

G 10.4 Regionálny HDP na obyvateľa v PKS v Slovenskej republike v rokoch 1995 – 2014 (NUTS 2)

Zdroj: ŠÚ SR

Pomer príjmového rozdelenia: S80/S20 (pomer príjmov horného a dolného kvintilu)

Príjmová nerovnosť v členských štátoch EÚ, meraná podielom medzi priemernými príjmami z kvintilov najbohatších a najchudobnejších obyvateľov, sa pohybovala v roku 2014 medzi 7,2 (v Rumunsku) a 3,5 (v Českej republike).

Na Slovensku vo všeobecnosti nie sú príjmové nerovnosti príliš veľké. Hodnoty ukazovateľa S80/S20 sa v období posledných päť

rokov na úrovni Slovenskej republiky veľmi nemenili a pohybovali sa od 3,6 po 3,9.

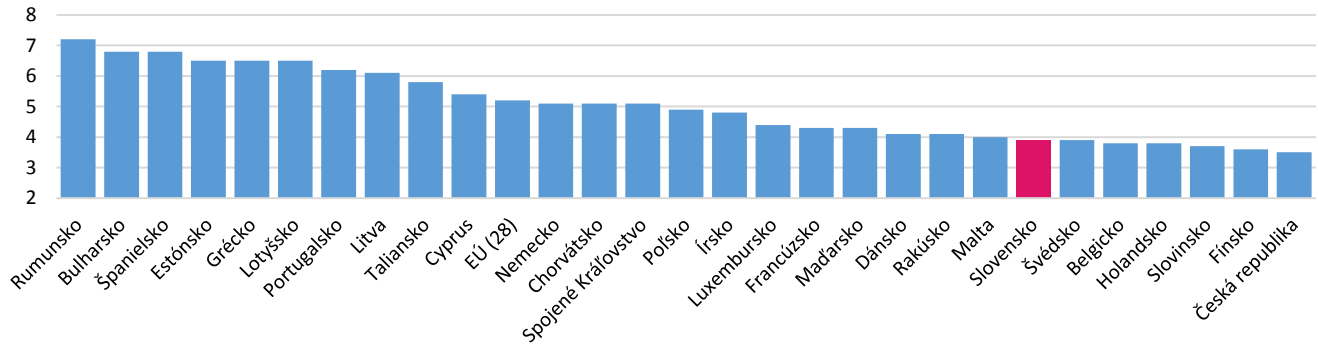
Môžeme tak konštatovať, že podľa údajov z roku 2014 je suma ekvivalentných disponibilných príjmov 20 % osôb s najvyššími príjmami takmer štyrikrát vyššia, ako suma príjmov 20 % osôb s najnižšími príjmami.

Metodické vysvetlivky:

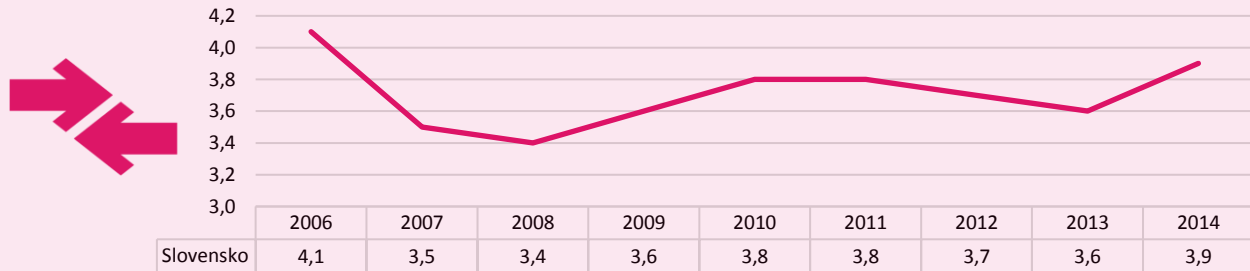
Indikátor nerovnomernosť príjmového rozdelenia S80/S20 vyjadruje podiel sumy ekvivalentného disponibilného príjmu 20 % osôb z populácie s najvyššími príjmami (horný kvintil) a sumy ekvivalentného disponibilného príjmu 20 % osôb z populácie s najnižšími príjmami (dolný kvintil).

Koeficient môže teoreticky nadobúdať hodnoty od 1 do nekonečna. Čím vyššia je hodnota tohto koeficienta, tým vyššie sú celkové príjmy 20 % najbohatších osôb v spoločnosti v pomere k celkovým príjmom 20 % najchudobnejších osôb.

G 10.5 Pomer príjmového rozdelenia: S80/S20 (pomer príjmov horného a dolného kvintilu) v krajinách Európskej únie, 2014

Zdroj: Eurostat (online data code: [ilc_di11](#))

G 10.6 Pomer príjmového rozdelenia: S80/S20 (pomer príjmov horného a dolného kvintilu) v Slovenskej republike v rokoch 2006 - 2014

Zdroj: Eurostat (online data code: [ilc_di11](#))

Cieľ 10. Znížiť rozdiely v rámci krajín a medzi krajinami.

Čiastkové ciele:

- 10.1 *Do roku 2030 postupne dosiahnuť a udržať rast príjmov spodných 40 % populácie na úrovni vyššej ako je celoštátny priemer.*
- 10.2 *Do roku 2030 posilňovať a podporovať sociálne, ekonomické a politické začleňovanie všetkých, bez ohľadu na vek, pohlavie, zdravotné postihnutie, rasu, etnický pôvod, náboženské vierovyznanie a ekonomické alebo iné postavenie.*
- 10.3 *Zabezpečiť rovnosť príležitostí a znížiť nerovnosti, najmä odstraňovaním diskriminačných zákonov, politik a postupov a podporou vhodných právnych predpisov, politik a postupov.*
- 10.4 *Prijať politické opatrenia, hlavne vo fiškálnej a mzdovej oblasti a v oblasti sociálnej ochrany a postupne dosiahnuť väčšiu rovnosť.*
- 10.5 *Zlepšiť reguláciu a monitoring globálnych finančných trhov a inštitúcií a posilniť uplatňovanie týchto regulácií.*
- 10.6 *Zabezpečiť väčšie zastúpenie a silnejší hlas pre rozvojové štáty pri rozhodovaní v rámci medzinárodných ekonomických a finančných inštitúcií, s cieľom vytvoriť efektívnejšie, vierohodnejšie, spoľahlivejšie a legitímnejšie inštitúcie.*
- 10.7 *Uľahčovať riadenú, bezpečnú a zodpovednú migráciu a mobilitu ľudí, zahŕňajúcu uplatňovanie plánovaných a dobre riadených migračných politik.*
- 10.a *Uplatňovať zásadu zvláštneho a diferencovaného prístupu k rozvojovým krajinám, hlavne k tým najmenej rozvinutým, v súlade s dohodami Svetovej obchodnej organizácie.*
- 10.b *Podporovať oficiálnu rozvojovú pomoc (ODA) a finančné toky zahŕňajúce priame zahraničné investície do štátov, ktoré to najviac potrebujú, hlavne najmenej rozvinuté, africké štáty, malé ostrovné a vnútrozemské rozvojové štáty, v súlade s ich národnými plánmi a programami.*
- 10.c *Do roku 2030 znížiť náklady na transakcie na odosielanie migrantov na menej ako 3 % a eliminovať kanály s nákladmi vyššími než 5 %.*

UDRŽATEĽNÉ MESTÁ A OBCE

Cieľ 11: Premeniť mestá a ľudské obydľia na inkluzívne, bezpečné, odolné a udržateľné.

Jedným z indikátorov spojeným s vytváraním a udržaním bezpečných a inkluzívnych obydľí pre ľudí je **vystavenie mestského obyvateľstva znečisteniu ovzdušia tuhými znečisťujúcimi látkami**, ktoré negatívne prispievajú k zdravotnému stavu obyvateľstva, ako aj k subjektívnej spokojnosti so životom. **Miera recyklácie komunitného odpadu** umožňuje sledovanie pokroku pri znižovaní dopadov na životné prostredie. Okrem zníženia množstva odpadov, ktoré sa hromadia na skládkach, vyššia úroveň recyklácie poskytuje aj potenciál pre vytváranie nových pracovných miest. Tretím indikátorom je **rozdelenie obyvateľov podľa úrovne obtiažnosti v prístupe k verejnej doprave**. Dostupnosť verejnej dopravy má veľký vplyv na hospodársky rast a umožňuje obyvateľom využiť hospodárske a spoločenské príležitosti. Okrem toho ľahká dostupnosť verejnej dopravy je aj kľúčovou súčasťou riešenia environmentálnych problémov miest.

11 UDRŽATEĽNÉ MESTÁ A OBCE

Koncentrácia emisií znečisťujúcich tuhých častíc PM 10 a PM 2,5, ktorým je mestské obyvateľstvo na Slovensku potenciálne vystavené, má od roku 2011 klesajúci trend.

Aj napriek zvyšujúcej sa miere recyklácie patrí Slovenská republika ku krajinám s najnižším podielom recyklácie komunálneho odpadu v rámci EÚ.

Na Slovensku uviedlo "nízku" alebo "veľmi nízku" úroveň obtiažnosti v prístupe k verejnej doprave až 84,2 % obyvateľov.

Vystavenie mestského obyvateľstva znečisteniu ovzdušia tuhými znečisťujúcimi látkami

Na Slovensku po roku 1989 postupne prebiehala transformácia priemyslu. Zastarané technológie, vysoká energetická náročnosť, orientácia na ťažký priemysel, zlé zloženie palivovej základne, žiadna alebo málo účinná odľučovacia technika to všetko spôsobilo, že znečistenia ovzdušia v tomto období dosiahlo enormnú úroveň a hodnoty koncentrácií niekoľko násobne prevyšovali súčasnú úroveň.

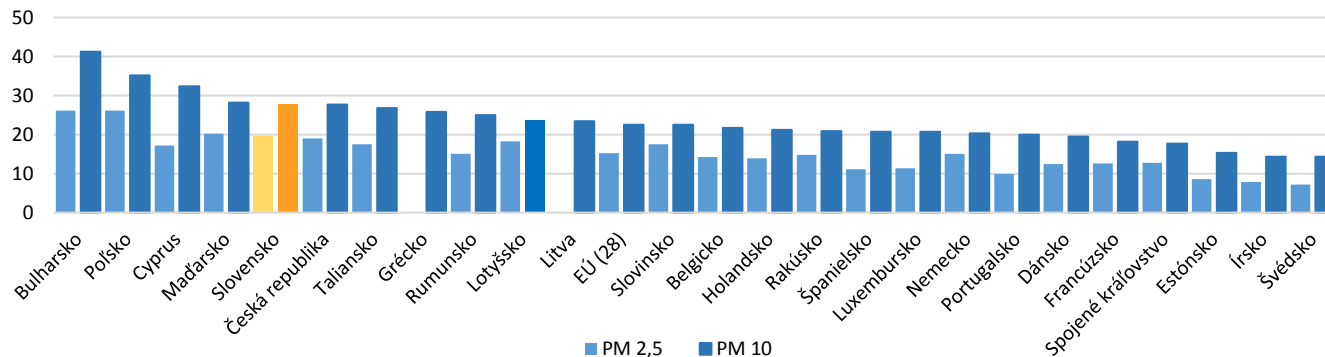
Zlom vo vývoji znečistenia nastal začiatkom 90-tych rokov. Trhová transformácia ekonomiky si vynútila výraznú reštrukturalizáciu priemyslu a odstavenie výroby v neefektívnych a energeticky náročných prevádzkach. Emisie znečisťujúcich látok sa od roku 1990 plynulo znižujú, čo je okrem poklesu výroby a spotreby energie spôsobené aj zmenou palivovej základne

v prospech ušľachtilých palív a používaním palív s lepšími akostnými znakmi. Na redukcii emisií sa podieľala aj inštalácia nových odľučovacích, odsírovacích a denitrifikačných zariadení v najväčších priemyselných a energetických zdrojoch na Slovensku. Obmenou vozového parku poklesli emisie pripadajúce na jedno vozidlo a napriek nárastu počtu vozidiel emisie z automobilovej dopravy zostali na rovnakej úrovni, alebo mierne poklesli.

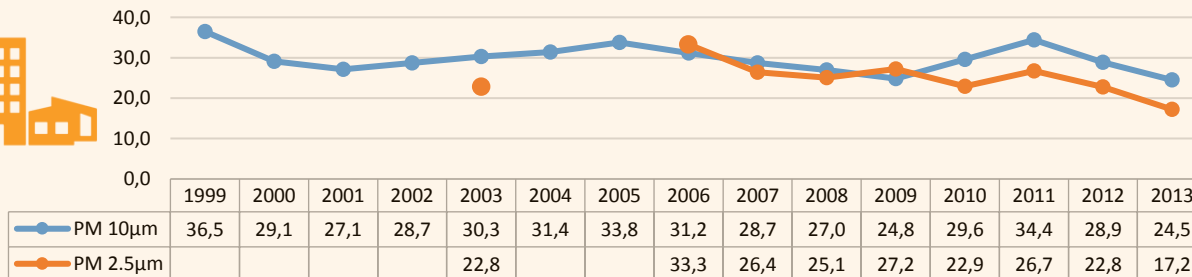
Tieto pozitívne zmeny sa odrazili aj na vývoji znečistenia ovzdušia tuhými látkami, čo dokumentuje priebeh koncentrácií poletujúcich malých častíc PM₁₀ a PM_{2,5} s tendenciou ďalšieho poklesu po roku 2013.

Metodické vysvetlivky:

PM_{2,5} sú prachové častice s aerodynamickým priemerom zrna menším alebo rovným 2,5 μm. PM₁₀ sú prachové častice s aerodynamickým priemerom zrna menším alebo rovným 10 μm.

G 11.1 Vystavenie mestského obyvateľstva znečisteniu ovzdušia tuhými znečisťujúcimi látkami vo vybraných krajinách Európskej únie, 2013 (v $\mu\text{g}/\text{m}^3$)

Zdroj: Eurostat (online data code [tsdph370](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?code=tsdph370)), za Litvu a Grécko nie sú dostupné údaje k PM 2,5

G 11.2 Vystavenie mestského obyvateľstva znečisteniu ovzdušia tuhými znečisťujúcimi látkami v Slovenskej republike v rokoch 1999 – 2013 (v $\mu\text{g}/\text{m}^3$)

Zdroj: SHMÚ, za roky 1999 – 2002, 2004 a 2005 nie sú dostupné údaje k PM 2,5

Miera recyklácie komunálneho odpadu

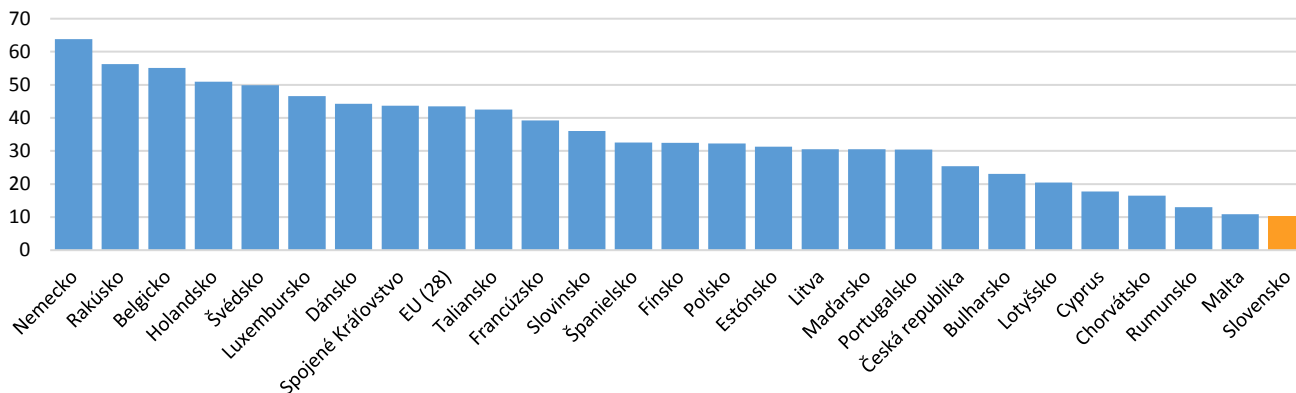
Uvedený indikátor vyjadruje podiel recyklovaného komunálneho odpadu z celkového vytvoreného množstva komunálneho odpadu. Do recyklácie sa zahŕňa materiálová recyklácia a spätné získavanie organických látok vrátane kompostovania a iných biologických transformačných procesov.

V Slovenskej republike sledujeme trend postupného nárastu recyklácie komunálneho odpadu až do roku 2012 (13,3 %).

Mierny pokles bol zaznamenaný v rokoch 2013 (10,8 %) a 2014 (10,3 %).

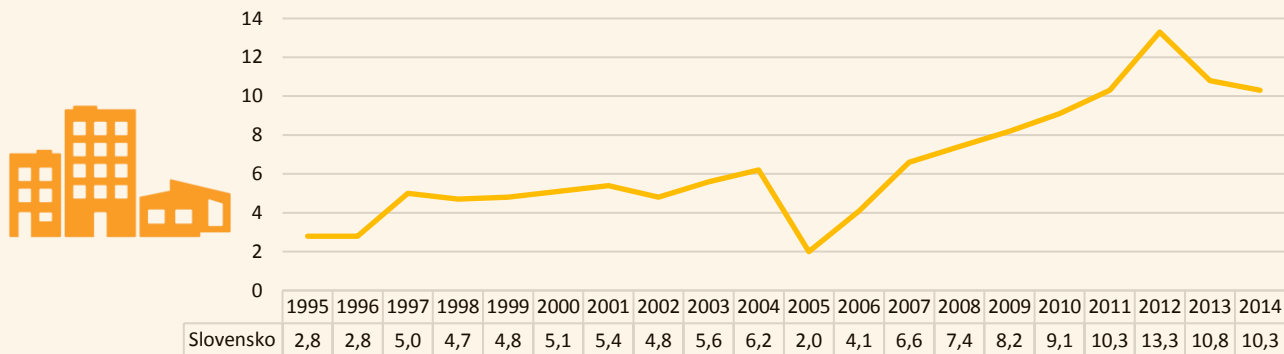
Miera recyklácie komunálneho odpadu na úrovni celej EÚ bola v roku 2014 podľa odhadu Eurostatu až 43,5 %. Slovenská republika patrí medzi krajiny s najnižšou recykláciou komunálneho odpadu. Recyklácia vyššia ako 50 % je v Nemecku, Rakúsku, Belgicku a Holandsku.

G 11.3 Miera recyklácie komunálneho odpadu v krajinách Európskej únie, 2014 (v %)

Zdroj: Eurostat (online data code: [t2020_rt120](#))

G 11.4 Miera recyklácie komunálneho odpadu v Slovenskej republike v rokoch 1995 - 2014 (v %)

Zdroj: ŠÚ SR

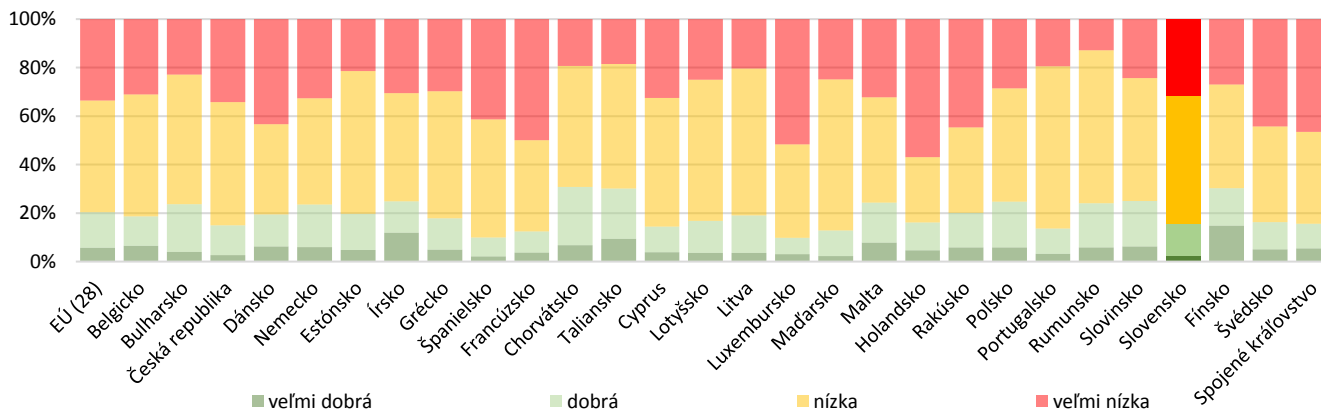
Rozdelenie obyvateľov podľa úrovne obtiažnosti v prístupe k verejnej doprave

Dostupnosť verejnej dopravy je charakterizovaná úrovňou obtiažnosti, s akou môžu obyvatelia dosiahnuť dopravné prostriedky, ako sú napr. autobusy, električky alebo metro.

V sledovanom období (rok 2012) mala väčšina obyvateľov členských štátov EÚ (79,6 %) "nízku" alebo "veľmi nízku" úroveň obtiažnosti v prístupe k verejnej doprave.

Na Slovensku uviedlo "nízku" alebo "veľmi nízku" úroveň obtiažnosti v prístupe k verejnej doprave ešte vyššie percento obyvateľov (84,2 %), z čoho vyše polovica obyvateľov uviedla „nízku“ úroveň obtiažnosti v prístupe k verejnej doprave (52,8 %).

G 11.5 Rozdelenie obyvateľov podľa úrovne obtiažnosti v prístupe k verejnej doprave v krajinách Európskej únie, 2012 (v %)

Zdroj: Eurostat (online data code: [ilc_hcmp06](#))

Cieľ 11. Premeniť mestá a ľudské obydľia na inkluzívne, bezpečné, odolné a udržateľné.*Čiastkové ciele:*

- 11.1 *Do roku 2030 všetkým zabezpečiť prístup k zodpovedajúcemu, bezpečnému a cenovo dostupnému bývaniu a základným službám, a zlepšiť podmienky bývania v slumoch.*
- 11.2 *Do roku 2030 všetkým poskytnúť prístup k bezpečným, finančne dostupným, ľahko prístupným a udržateľným dopravným systémom, zlepšiť bezpečnosť cestnej premávky, predovšetkým rozšírením verejnej dopravy so zvláštnym dôrazom na potreby ľudí v ťažkej situácii, ako sú ženy, deti, osoby so zdravotným postihnutím a starší ľudia.*
- 11.3 *Do roku 2030 posilniť inkluzívnu a udržateľnú urbanizáciu a kapacity pre participatívne, integrované a udržateľné plánovanie a správu miest a obcí vo všetkých krajinách.*
- 11.4 *Zlepšiť úsilie na ochranu a záchranu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva.*
- 11.5 *Do roku 2030 výrazne znížiť počet úmrtí a ďalších negatívnych dopadov prírodných katastrof zahŕňajúcich pohromy spojené s vodou. Týka sa to tiež priamych ekonomických strát vo vzťahu ku globálnemu HDP. Zvláštnu pozornosť je nutné venovať ochrane chudobných a zraniteľných ľudí.*
- 11.6 *Do roku 2030 znížiť nepriaznivý dopad životného prostredia miest na ich obyvateľov, predovšetkým zameraním pozornosti na kvalitu ovzdušia a nakladanie s komunálnym a iným odpadom.*
- 11.7 *Do roku 2030 zabezpečiť všeobecný prístup k bezpečnej, inkluzívnej a prístupnej mestskej zeleni a verejnému priestoru, najmä pre ženy a deti, starších ľudí a osoby so zdravotným postihnutím.*
- 11.a *Podporovať pozitívne ekonomické, sociálne a environmentálne väzby medzi mestskými, prímestskými a vidieckymi oblasťami, zlepšením národného a regionálneho rozvojového plánovania.*
- 11.b *Do roku 2020 výrazne zvýšiť počet miest a obcí, ktoré prijímajú a realizujú integrované politiky a plány na podporu inklúzie, účinného využívania zdrojov, zmierňovania a adaptácie na klimatické zmeny, odolnosť voči katastrofám, a vypracovať a realizovať komplexné riadenie rizika katastrof na všetkých úrovniach v súlade so Sendaiským rámcom pre DRR 2015 – 2030.*
- 11.c *Podporovať najmenej rozvinuté krajiny, okrem iného aj prostredníctvom finančnej a technickej pomoci, pri stavbe udržateľných a odolných budov, s využitím miestnych materiálov.*

VÝROBA A SPOTREBA

Cieľ 12: Zabezpečiť udržateľnú spotrebu a výrobné schémy.

Zodpovedná výroba a spotreba sú dvanástym cieľom Agendy 2030 a na popísanie stavu v tejto oblasti boli vybrané tri indikátory. **Produktivita zdrojov** má zásadný význam pre sledovanie efektívneho využívania prírodných zdrojov, nakoľko poukazuje na vzťah medzi materiálmi používanými vo výrobnom procese a výrobkami na výstupnej strane. **Domáca materiálová spotreba** predstavuje celkové množstvo materiálov priamo použitých v rámci národného hospodárstva. Tento indikátor umožňuje monitorovať pokrok týkajúci sa znižovania absolútnej úrovne používaných zdrojov. Tretím indikátorom je **produkcia odpadu** okrem minerálneho odpadu. Aby bola zabezpečená udržateľná výroba a spotreba, sú potrebné zásadné zmeny v nakladaní s odpadmi, nakoľko odpad predstavuje značnú stratu zdrojov vo forme materiálov a energie.

12 ZODPOVEDNÁ
VÝROBA
A SPOTREBA

Produktivita zdrojov na Slovensku je pod priemerom EÚ, avšak má rastúcu tendenciu a v roku 2015 dosiahla podľa odhadu Eurostatu úroveň 1,635 PKS/kg.

V roku 2014 bola materiálová spotreba na jedného obyvateľa na Slovensku na približne rovnakej úrovni ako je priemer EÚ.

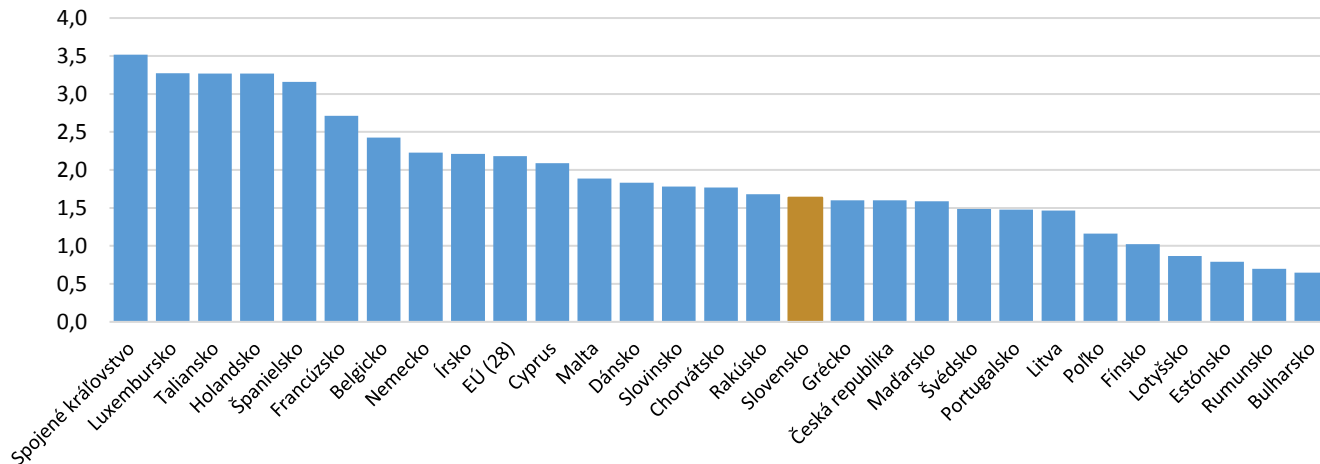
Produkcia odpadu v priemere na jedného obyvateľa na úrovni celej EÚ v roku 2014 bola o 633 kg vyššia ako v Slovenskej republike.

Produktivita zdrojov

Indikátor predstavuje produktivitu zdrojov vyjadrenú ako pomer HDP v PKS k domácej materiállovej spotrebe v kg. V časovom rade (G 12.2.) je viditeľný postupný nárast produktivity zdrojov v Slovenskej republike, pričom najvyššiu hodnotu dosiahol tento

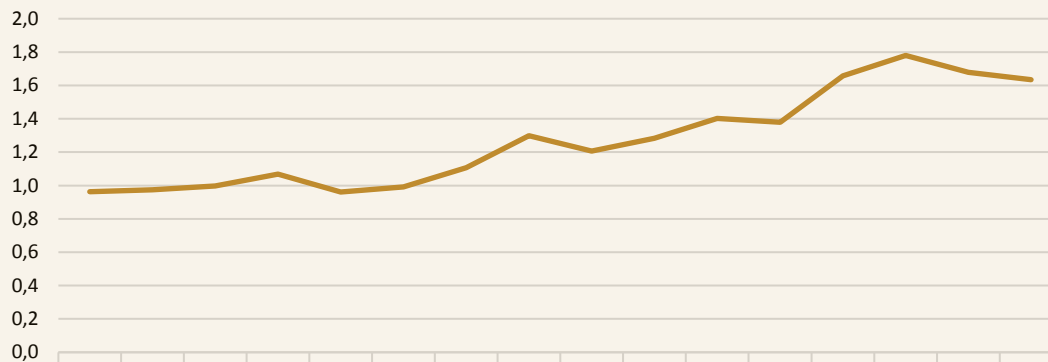
indikátor v roku 2013 (1,7799 PKS/kg). Produktivita zdrojov na úrovni celej EÚ dosiahla v roku 2015 úroveň 2,1819 PKS/kg. Najvyššiu produktivitu zdrojov z krajín EÚ majú Veľká Británia, Luxembursko, Holandsko a Taliansko.

G 12.1 Produktivita zdrojov v krajinách Európskej únie, 2015 (PKS/kg)

Zdroj: Eurostat (online data code [tsdpc100](#))

G 12.2 Produktivita zdrojov v Slovenskej republike v rokoch 2000 – 2015 (PKS/kg)

Zdroj: Eurostat (online data code [tsdpc100](#))

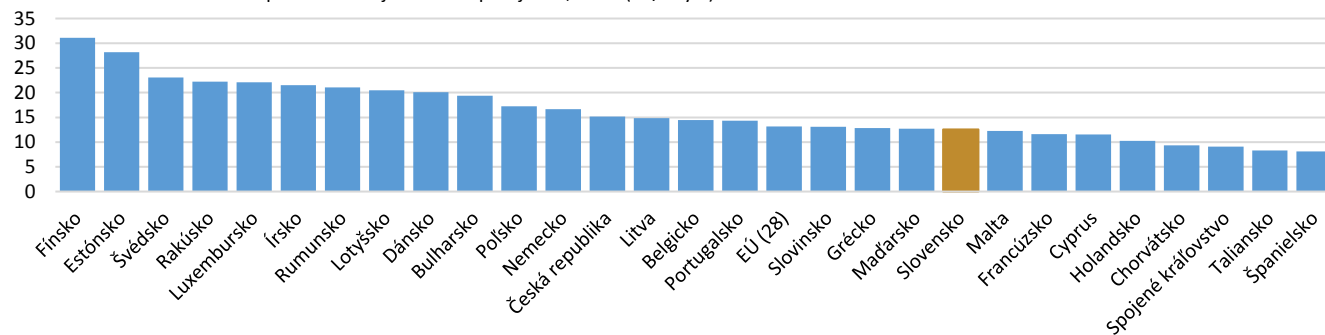
* za rok 2015 je uvedený predbežný údaj (odhad Eurostatu)

Domáca materiálová spotreba

Domáca materiálová spotreba je definovaná ako priamy materiálový vstup (zahŕňa domácu ťažbu a dovoz) mínus vývoz. Od roku 2008 do roku 2013 bol v Slovenskej republike zaznamenaný mierny pokles v domácej materiálovej spotrebe,

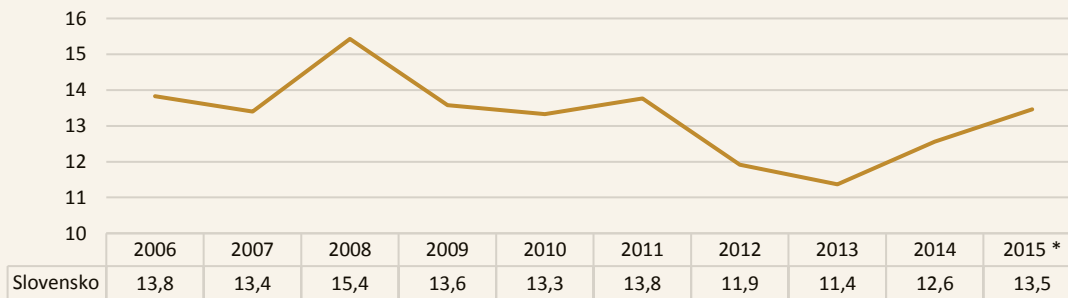
čo súvisí najmä so znížením ťažby nerudných nerastných surovín v tomto období. V roku 2014 bola materiálová spotreba 12,56 t/obyv., čo je približne na úrovni hodnoty za celú EÚ (13,19 t/obyv.).

G 12.3 Domacia materiálová spotreba v krajinách Európskej únie, 2014 (v t/obyv.)

Zdroj: Eurostat (online data code: [env_ac_mfa](#))

G 12.4 Domacia materiálová spotreba v Slovenskej republike v rokoch 2006 - 2015 (v t/obyv.)

Zdroj: ŠÚ SR

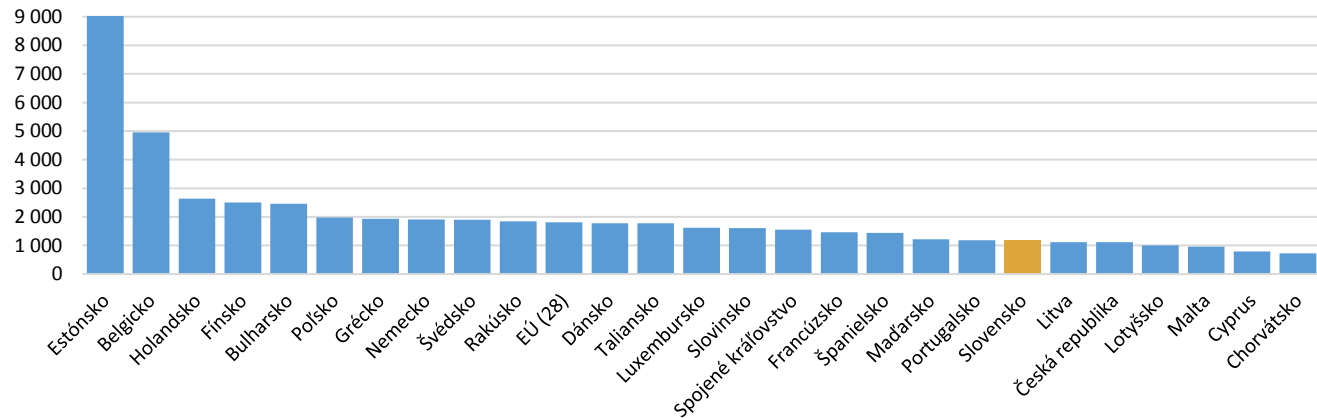
* za rok 2015 je uvedený predbežný údaj (odhad Eurostatu)

Produkcia odpadu okrem minerálneho odpadu (v kg/obyv.)

Indikátor pokrýva produkciu všetkého odpadu (odpadu z hospodárstva aj komunálneho odpadu) okrem minerálneho odpadu, kontaminovanej zeminy a znečistenej výkopovej zeminy. Najvyššia produkcia odpadu bola v rokoch 2006 a 2008, potom začala klesať až na hodnotu 1173 kg/obyv. v roku 2014. Produkcia odpadu v priemere na jedného obyvateľa na úrovni

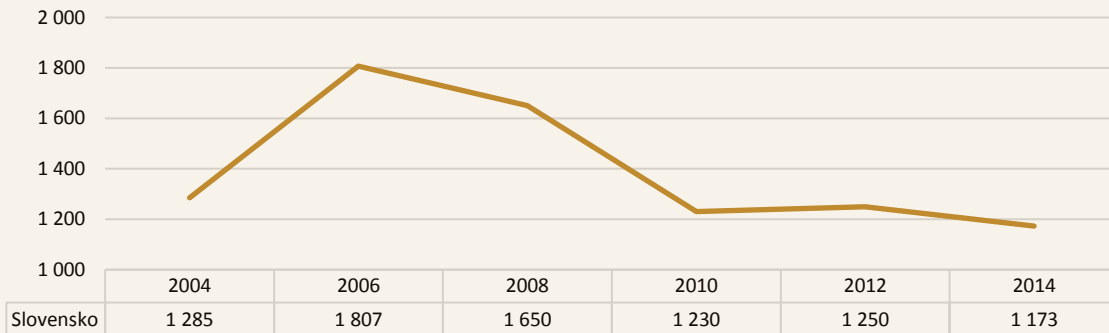
celej EÚ v roku 2014 bola o 633 kg vyššia ako v Slovenskej republike. Podobnú produkciu odpadu ako Slovensko mali v roku 2014 napríklad Česká republika (1118 kg/obyv.), Litva (1119 kg/obyv.), Maďarsko (1214 kg/obyv.) a Portugalsko (1184 kg/obyv.)

G 12.5 Produkcia odpadu okrem minerálneho odpadu vo vybraných krajinách Európskej únie, 2014 (v kg/obyv.)

Zdroj: Eurostat (online data code : [tsdc210](#))

G 12.6 Produkcia odpadu okrem minerálneho odpadu v Slovenskej republike v rokoch 2004 - 2014 (v kg/obyv.)

Zdroj: ŠÚ SR

Ciel' 12. Zabezpečiť udržateľnú spotrebu a výrobné schémy.

Čiastkové ciele:

- 12.1 Uplatňovať 10-ročný rámec programov pre udržateľnú spotrebu a výrobu so zapojením všetkých štátov na čele s rozvinutými štátmi, s prihliadnutím na rozvoj a schopnosti rozvojových štátov.
- 12.2 Do roku 2030 dosiahnuť udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a ich efektívne využívanie.
- 12.3 Do roku 2030 znížiť, v prepočte na hlavu, globálne plytvanie potravinami na maloobchodnej a spotrebiteľskej úrovni na polovicu, a znížiť straty na potravinách v celom výrobnom a zásobovacom procese, vrátane straty po zbere.
- 12.4 Do roku 2020 dosiahnuť také nakladanie s chemickými látkami a odpadmi počas celého ich životného cyklu, aby bolo šetrné k životnému prostrediu, v súlade s dohodnutými medzinárodnými rámcami, a výrazne znížiť ich uvoľňovanie do ovzdušia, vody a pôdy tak, aby sa minimalizovali nepriaznivé dopady na ľudské zdravie a životné prostredie.
- 12.5 Do roku 2030 výrazne znížiť produkciu odpadov pomocou prevencie, redukcie, recyklácie a opätovného používania.
- 12.6 Podporovať podniky, hlavne veľké a nadnárodné spoločnosti, aby prijali udržateľné postupy a začlenili informácie o udržateľnosti do svojich pravidelných správ.
- 12.7 Presadzovať udržateľné postupy pri zadávaní verejných obstarávaní v súlade s národnými politikami a prioritami.
- 12.8 Do roku 2030 zabezpečiť, aby ľudia na celom svete mali relevantné informácie a povedomie o udržateľnom rozvoji a životnom štýle v súlade s prírodou.
- 12.a Podporovať rozvojové krajiny, aby posilnili svoje vedecké a technologické kapacity, a prešli tak k udržateľnejšiemu spôsobu výroby a spotreby.
- 12.b Vytvoriť a zaviesť nástroje na sledovanie dopadov udržateľného rozvoja na cestovný ruch, ktorý vytvára pracovné miesta a podporuje miestnu kultúru a produkty.
- 12.c Usmerniť neefektívne dotácie na fosílnu palivá, podporujúce nadbytočnú spotrebu, odstraňovaním pokrivenia trhu, v súlade s podmienkami v jednotlivých štátoch, okrem iného aj prostredníctvom daňovej reštrukturalizácie a rušením týchto škodlivých dotácií tam, kde existujú, aby bol zrejmy ich dopad na životné prostredie. Prítom je potrebné brať do úvahy špecifické potreby a podmienky rozvojových krajín a minimalizovať možné negatívne dopady na ich rozvoj takým spôsobom, ktorý bude chrániť chudobných a dotknuté komunity.

KLIMATICKÉ ZMENY

Cieľ 13: Podniknúť bezodkladné opatrenia na boj proti klimatickým zmenám a ich dôsledkom.

Hlavnou príčinou klimatických zmien za posledných 250 rokov je stúpajúca priemerná teplota zeme. Trinásta kapitola predstavuje dva indikátory súvisiace s bojom proti klimatickým zmenám a ich dôsledkom. Prvým indikátorom sú **emisie skleníkových plynov** a ďalším **odchýlky globálnej priemernej ročnej teploty** v rokoch 1850 - 2015.

13 KLIMATICKÉ
ZMENY

Pätnásť zo šesťnástich najteplejších rokov od roku 1850 sa vyskytlo v 21. storočí.

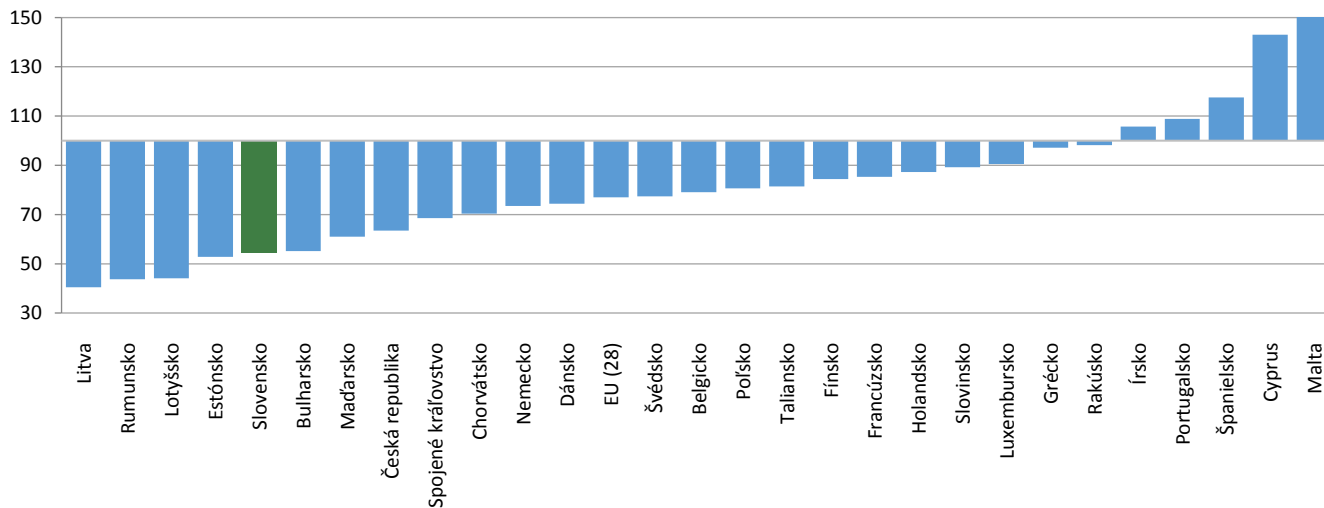
Rok 2015 bol doteraz najteplejší.

Emisie skleníkových plynov

Slovenská republika v minulom roku úspešne ukončila prvé záväzné obdobie Kjótskeho protokolu a sekretariátu Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy a formálne deklarovala splnenie svojho záväzku znížiť emisie v období 2008 - 2012 o 8 % v porovnaní s rokom 1990. Aj vďaka včasnému zavedeniu prísnej

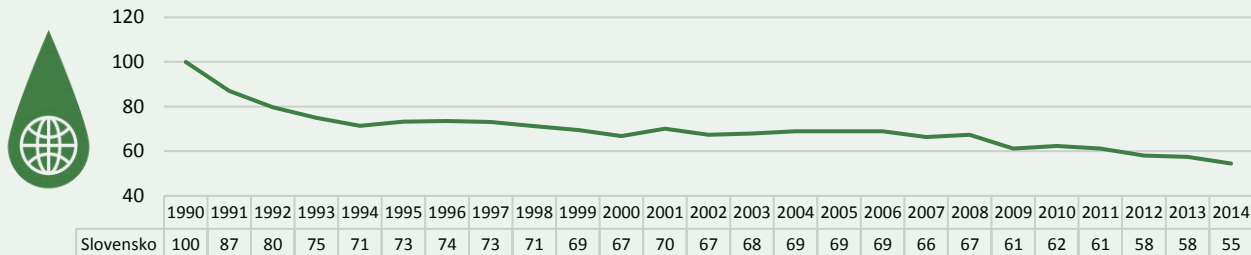
legislatívy v oblasti kvality ovzdušia a zmeny klímy boli emisie skleníkových plynov znížené za sledované obdobie do roku 2012 o viac ako 40 %. Prispela k tomu aj zmena štruktúry priemyslu a zavedenie nových technológií.

G 13.1. Emisie skleníkových plynov v krajinách Európskej únie, 2014 (index 1990 = 100)

Zdroj: Eurostat (online data code: : [t2020_30](#))

G 13.2. Emisie skleníkových plynov v Slovenskej republike v rokoch 1990 – 2014 (index 1990 = 100)

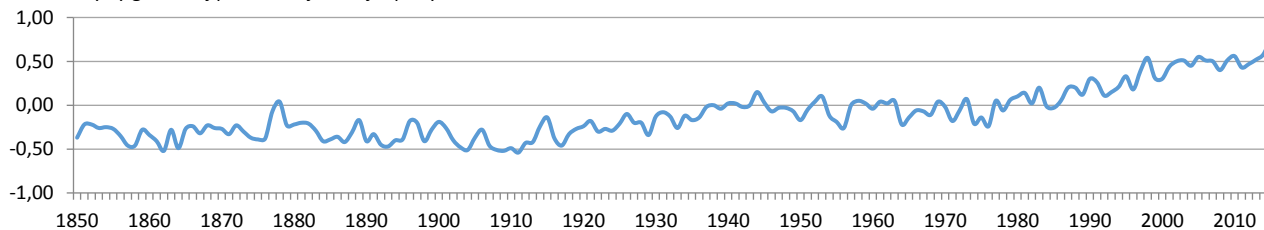
Zdroj: SHMÚ

Odchýlky globálnej priemernej ročnej teploty v rokoch 1850 - 2015

Globálna priemerná ročná teplota vykazuje v súlade s celosvetovým vývojom dlhodobý rastúci trend od konca 19. storočia, ktorý sa zosilnil od sedemdesiatych rokov

20. storočia. Pätnásť zo šestnástich najteplejších rokov od roku 1850 sa vyskytlo v 21. storočí, rok 2015 bol doteraz najteplejší.

G 13.3. Odchýlky globálnej priemernej ročnej teploty v rokoch 1850 až 2015

Zdroj: SHMÚ

Cieľ 13. Podniknúť bezodkladné opatrenia na boj proti klimatickým zmenám a ich dôsledkom.*

Čiastkové ciele:

- 13.1 *Vo všetkých krajinách zvýšiť odolnosť a schopnosť adaptácie na nebezpečenstvo súvisiace s klimatickými zmenami a prírodnými pohromami.*
- 13.2 *Začleniť opatrenia v oblasti klimatických zmien do národných politík, stratégií a plánovania.*
- 13.3 *Zlepšiť vzdelávanie a zvyšovanie povedomia o klimatických zmenách, rozšíriť ľudské a inštitucionálne kapacity pre zmiernenie klimatických zmien, adaptáciu na ne, znižovanie ich dopadu a včasné varovanie.*
- 13.a *Uviesť do praxe záväzok prijatý rozvinutými krajinami v Rámcovom dohovore OSN o klimatických zmenách a do roku 2020 dať spoločne zo všetkých zdrojov k dispozícii 100 mld. ročne na riešenie potrieb rozvojových krajín v súvislosti so zmysluplnými opatreniami na zmierňovanie a transparentnosťou pri ich zavádzaní, a v čo najkratšom čase naplno sprevádzkovať Zelený klimatický fond.*
- 13.b *Podporovať mechanizmy na zvyšovanie kapacít pre efektívne plánovanie a riadenie v oblasti klimatických zmien v najmenej rozvinutých krajinách, so zameraním sa na ženy, mládež, miestne a marginalizované komunity.*
- * S vedomím, že Rámcový dohovor OSN o zmene klímy je primárnym medzinárodným a medzivládnyim fórom na rokovanie o reakcii celého sveta na klimatické zmeny.*

ŽIVOT VO VODE

Cieľ 14: Zachovať a udržateľne využívať oceány, moria a zdroje mora na udržateľný rozvoj.

Štrnásty cieľ Agendy 2030 sa zameriava na šetrné a citlivé využívanie oceánov a morských zdrojov, aby bolo možné zachovať morské biotopy aj pre budúce generácie. Na zisťovanie pokroku v tejto oblasti Eurostat použil dva ukazovatele – **indikátor chránených morských oblastí** a **celkový výlov rýb**. Chránené morské lokality označené ako „Natura 2000“ (názov sústavy chránených území členských štátov EÚ) nie sú striktné prírodnými rezerváciami, ale poskytujú širšie sociálno-ekonomické výhody vo forme udržateľného rybolovu a rozvoja cestovného ruchu s citlivým dopadom na životné prostredie. Nadmerný rybolov je celosvetovým problémom, ktorý ovplyvňuje nielen zdravie a produktivitu morských ekosystémov, ale aj potravinovú bezpečnosť miliónov ľudí, ktorí sa spoliehajú na ryby ako základný zdroj bielkovín.

Keďže Slovenská republika nie je prímorskou krajinou, dané ukazovatele sa u nás nesledujú a nevyhodnocujú.

Slovenská republika nie je prímorskou krajinou a vybrané ukazovatele sa u nás nesledujú a nevyhodnocujú.

Cieľ 14. Zachovať a udržateľne využívať oceány, moria a zdroje mora na udržateľný rozvoj.

Čiastkové ciele:

- 14.1 *Do roku 2025 predchádzať a výrazne znižovať znečistenie morí, najmä znečistenie, ktoré je spôsobené činnosťou na pevnine, vrátane odpadkov a znečistenia živinami.*
- 14.2 *Do roku 2020 udržateľne spravovať a chrániť morské a pobrežné ekosystémy, aby sa zabránilo výrazným negatívnym dopadom, okrem iného aj posilňovaním ich odolnosti a opatreniami na ich obnovu, s cieľom zabezpečiť zdravé a produktívne oceány.*
- 14.3 *Minimalizovať a riešiť dopady okysľovania oceánov, okrem iného i prehlbovaním vedeckej spolupráce na všetkých úrovniach.*
- 14.4 *Do roku 2020 dosiahnuť účinnú reguláciu rybolovu, skončiť s nadmerným rybolovom, nezákonným, nehláseným a neregulovaným rybolovom, a tiež s nešetrnými metódami rybolovu, zaviesť vedecky podložené plány hospodárenia, s cieľom obnoviť populácie rýb v čo najkratšom možnom čase, prinajmenšom na takú úroveň, ktorá dokáže produkovať maximálny udržateľný výnos podľa biologických vlastností jednotlivých druhov.*
- 14.5 *Do roku 2020 zakonzervovať aspoň 10 % pobrežných a morských oblastí v súlade s vnútroštátnym a medzinárodným právom a na základe najlepších dostupných vedeckých informácií.*
- 14.6 *Do roku 2020 zakázať niektoré formy dotácií na rybolov, ktoré prispievajú k nadmernému rybolovu a upustiť od zavádzania obdobných nových dotácií s vedomím, že zodpovedný a efektívny, špeciálny a diferencovaný prístup k rozvojovým a najmenej rozvinutým krajinám by sa mal stať neoddeliteľnou súčasťou vyjednávania Svetovej obchodnej organizácie o dotáciách na rybolov.*
- 14.7 *Do roku 2030 zvýšiť ekonomický prínos z udržateľného využívania morských zdrojov, okrem iného aj prostredníctvom riadeného rybolovu, akvakultúry a cestovného ruchu pre malé ostrovné rozvojové a najmenej rozvinuté štáty.*

- 14.a *Rozšíriť vedecké poznanie, rozvíjať výskumné kapacity a transfer námorných technológií, s ohľadom na kritériá a pokyny Medzivládnej oceánografickej komisie o transfere námorných technológií, a s cieľom zlepšiť zdravie oceánov a zvýšiť prínos biologickej rozmanitosti morí na rozvoj rozvojových krajín, hlavne malých ostrovných rozvojových a najmenej rozvinutých štátov.*
- 14.b *Zabezpečiť malým rybárom prístup k morským zdrojom a trhom.*
- 14.c *Posilniť ochranu a udržateľné využívanie oceánov a ich zdrojov prostredníctvom medzinárodného práva, ako je to napísané v Dohode o morskom práve, ktorá ustanovuje právny rámec pre zachovávanie a udržateľné využívanie oceánov a ich zdrojov, s odvolaním sa na článok 158 dokumentu Budúcnosť, ako ju chceme (The Future We Want).*

ŽIVOT NA SÚŠI

Cieľ 15: Chrániť, obnovovať a podporovať udržateľné využívanie ekosystémov, udržateľne riadiť lesné hospodárstvo, bojovať proti znehodnocovaniu pôdy a zastaviť stratu biodiverzity.

Kapitola prezentuje dva ukazovatele, pomocou ktorých môžeme posúdiť stav a pokrok Slovenskej republiky v oblasti ekosystémov a premeny krajiny. Prvým je **index dostatočnosti** podľa Smernice o biotopoch, ktorá je hlavným nástrojom EÚ na zachovanie suchozemských, vodných a nevtáčích druhov. Index dostatočnosti vyjadruje, do akej miery bola Smernica o biotopoch realizovaná v jednotlivých členských štátoch z hľadiska pokrytia rôznych biotopov a druhov v rámci ich ochrany. Druhým ukazovateľom je **podiel umelej krajinej pokrývky**, ktorý poukazuje na percento zastavaných plôch a umelých nezastavaných plôch. Premena poľnohospodárskej pôdy, lesov a ďalšej krajiny na umelú krajinnú pokrývku je hlavnou príčinou straty a rozpadu biotopov.

15 ŽIVOT
NA SÚŠI

Slovenská republika v roku 2011 doplnila do Národného zoznamu území európskeho významu 97 nových lokalít, čím došlo k významnému zvýšeniu indexu dostatočnosti.

V dôsledku zmien trvalého charakteru ubudlo v roku 2012 na Slovensku 4 733 ha poľnohospodárskej pôdy, z toho 1 852 ha ornej pôdy.

Chránené územia podľa Smernice o biotopoch (index dostatočnosti)

V zmysle smernice Rady č. 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (Smernica o biotopoch), má Slovenská republika povinnosť vymedziť územia európskeho významu pre 67 biotopov a pre 135 druhov. Táto povinnosť je v súčasnosti splnená pre 46 biotopov a pre 102 druhov európskeho významu.

Národný zoznam území európskeho významu, predložený Európskej komisii v apríli 2004, bol posúdený na rokovaníach

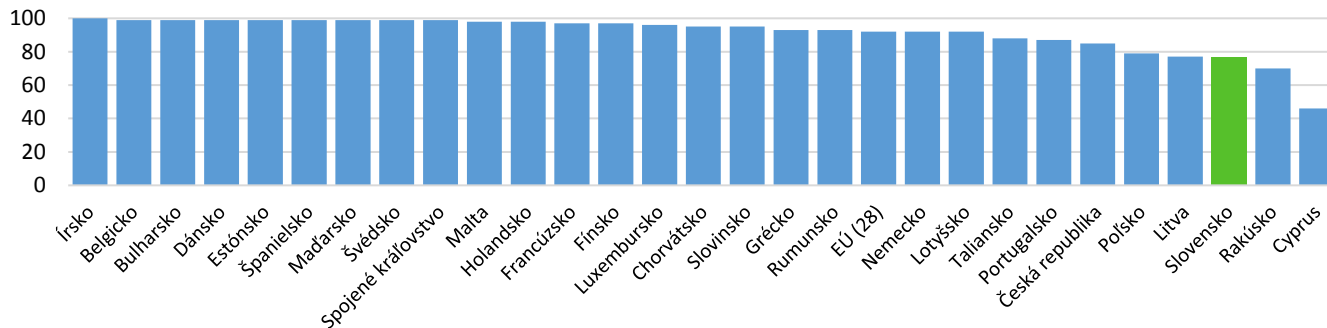
s Európskou komisiou v marci a septembri 2005. Aktualizovaný národný zoznam území európskeho významu, predložený v októbri 2011, bol posúdený na rokovaní s Európskou komisiou v marci 2012.

Proces prerokovania a schvaľovania navrhnutých lokalít pre 100 % splnenie indexu dostatočnosti začal v roku 2016.

Metodické vysvetlivky:

Index dostatočnosti ukazuje pokrok jednotlivých krajín pri implementácii Smernice o biotopoch. Vyjadruje podiel počtu biotopov a druhov podľa biogeografických regiónov a krajín, ktoré Európska Komisia považuje za dostatočne reprezentované v zozname lokalít navrhnutých členskými štátmi EÚ, vo vzťahu k počtu druhov a biotopov na referenčných zoznamoch typov biotopov a druhov v rovnakých biogeografických regiónoch.

G 15.1 Chránené územia podľa Smernice o biotopoch vo vybraných krajinách Európskej únie, 2013 (index dostatočnosti)

Zdroj: Eurostat (online data code [env_bio1](#))

G 15.2 Chránené územia podľa Smernice o biotopoch v Slovenskej republike v rokoch 2005 – 2013 (index dostatočnosti)

Zdroj: Ministerstvo životného prostredia SR

Podiel umelej krajinej pokrývky

V roku 2009 predstavovali zastavané plochy 0,9 % z pokrytia krajiny a umelé nezastavané plochy 1,5 %.

V roku 2009 ubudlo 5 834 ha poľnohospodárskej pôdy, z toho 5 370 ha ornej pôdy. Najväčšie úbytky poľnohospodárskej pôdy boli z dôvodu výstavby priemyselných centier a logistických centier, komplexu agrofariem, golfových ihrísk, miestnych komunikácií a rodinných domov, čiastočne z dôvodu ťažby a skládky štrkopieskov.

V dôsledku zmien trvalého charakteru (po spočítaní prírastkov a úbytkov) v roku 2009 ubudlo 5 358 ha poľnohospodárskej pôdy, z toho 3 950 ha ornej pôdy.

V roku 2012 predstavovali zastavané plochy 1 % z pokrytia krajiny a umelé nezastavané plochy 1,7 %.

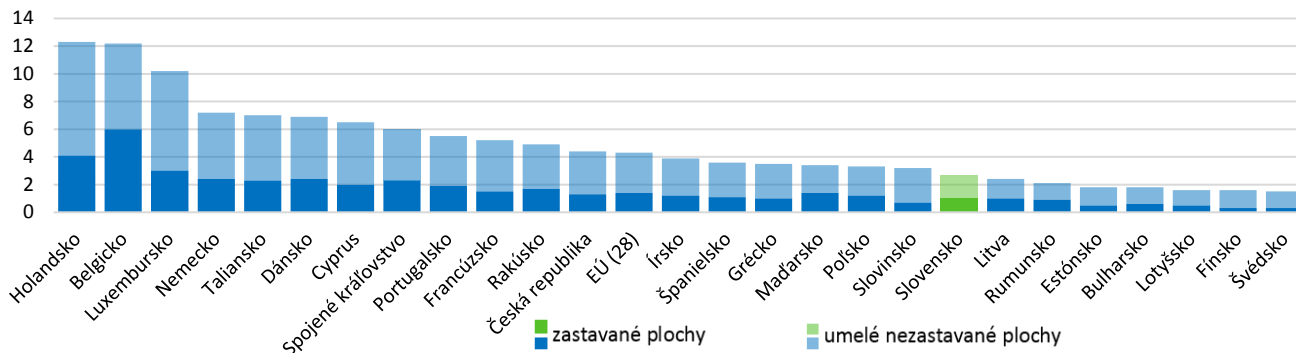
V roku 2012 ubudlo 4 956 ha poľnohospodárskej pôdy, z toho 2 708 ha ornej pôdy. Hlavným dôvodom bola výstavba a budovanie pozemných komunikácií, čo predstavovalo 26,2 % z poľnohospodárskej pôdy (1 299 ha) a 36,6 % z ornej pôdy (725 ha).

V dôsledku zmien trvalého charakteru (po spočítaní prírastkov a úbytkov) v roku 2012 ubudlo 4 733 ha poľnohospodárskej pôdy, z toho 1 852 ha ornej pôdy.

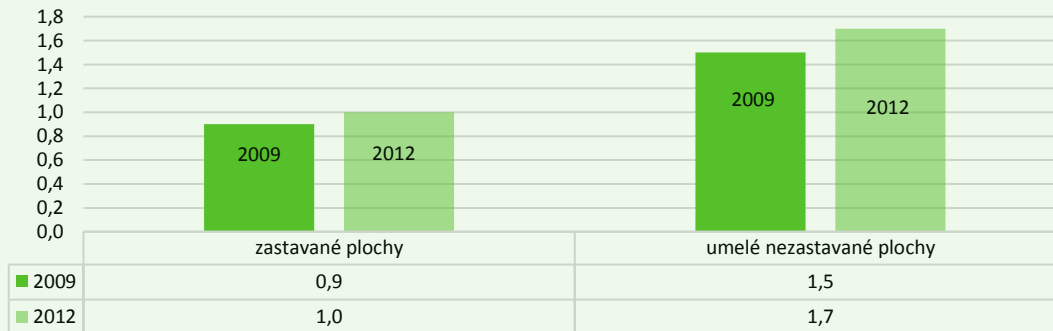
Metodické vysvetlivky:

Umelú krajinnú pokrývku tvoria zastavané plochy a umelé nezastavané plochy. Zastavané plochy sú plochy pokryté budovami a skleníkmi, kým umelé nezastavané plochy zahŕňajú ulice a uzavreté povrchy (napr. cesty, železnice, štartovacie dráhy, mosty).

G 15.3 Umelá krajinná pokrývka vo vybraných krajinách Európskej únie, 2012 (% z celkovej plochy)

Zdroj: Eurostat (online data code [tsdnr510](#))

G 15.4 Umelá krajinná pokrývka v Slovenskej republike v rokoch 2009 a 2012 (% z celkovej plochy)

Zdroj: NPPC

Cieľ 15. Chrániť, obnovovať a podporovať udržateľné využívanie ekosystémov, udržateľne riadiť lesné hospodárstvo, bojovať proti znehodnocovaniu pôdy a zastaviť stratu biodiverzity.

Čiastkové ciele:

- 15.1 *Do roku 2020 zabezpečiť ochranu, obnovu a udržateľné využívanie suchozemských a vnútrozemských sladkovodných ekosystémov a ich služieb, hlavne lesy, mokrade, hory a suché oblasti, v súlade so záväzkami vyplývajúcimi z medzinárodných dohôd.*
- 15.2 *Do roku 2020 podporiť zavádzanie udržateľného hospodárenia so všetkými typmi lesov, zastaviť odlesňovanie, obnoviť zničené lesy a podstatne zvýšiť zalesňovanie a obnovu lesov na celom svete.*
- 15.3 *Do roku 2030 bojovať proti rozširovaniu púští, obnovovať znehodnotenú pôdu, vrátane území postihnutých rozširovaním púští, suchom či záplavami, usilovať sa o dosiahnutie sveta, v ktorom už nedochádza k degradácii pôdy.*
- 15.4 *Do roku 2030 zabezpečiť zachovanie horských ekosystémov, vrátane ich biodiverzity, aby sa zvýšila ich schopnosť poskytovať výhody nevyhnutné pre udržateľný rozvoj.*
- 15.5 *Prijať neodkladné a dôrazné opatrenia na znížovanie degradácie prirodzeného prostredia, zastaviť straty v biodiverzite a do roku 2020 chrániť a zabraňovať vyhynutiu ohrozených druhov.*
- 15.6 *Zabezpečiť spravodlivé rozdeľovanie prínosov vyplývajúcich z využívania genetických zdrojov a podporovať zodpovedajúci prístup k týmto zdrojom.*
- 15.7 *Prijať neodkladné opatrenia na skoncovanie s pytliactvom a pašovaním chránených druhov rastlín a živočíchov a riešiť ponuku a dopyt po nelegálnych prírodných produktoch.*
- 15.8 *Do roku 2020 zaviesť opatrenia proti zavlečeniu invazívnych druhov do suchozemských a vodných ekosystémov a výrazne znížiť ich dopad na tieto ekosystémy, kontrolovať alebo odstrániť prioritné invazívne druhy.*
- 15.9 *Do roku 2020 začleniť hodnoty ekosystému a biodiverzity do národného i regionálneho plánovania, rozvojových procesov a stratégií na znížovanie chudoby.*
- 15.a *Mobilizovať a významne zvýšiť finančné prostriedky zo všetkých zdrojov na zachovanie a udržateľné využívanie biodiverzity a ekosystémov.*
- 15.b *Mobilizovať značné prostriedky zo všetkých zdrojov na všetkých úrovniach na financovanie udržateľného hospodárenia s lesmi a poskytnúť rozvojovým krajinám zodpovedajúce stimuly na zlepšenie tohto hospodárenia, vrátane ochrany a obnovy lesov.*
- 15.c *Zvýšiť medzinárodnú podporu boja proti pytliactvu a pašovaniu chránených druhov, okrem iného aj zvyšovaním schopnosti miestnych komunít, venovať sa udržateľným spôsobom obživy.*

SPRAVODLIVOSŤ A INŠTITÚCIE

Cieľ 16: Podporovať mierovú inkluzívnu spoločnosť v prospech udržateľného rozvoja. Poskytnúť prístup k spravodlivosti pre všetkých a budovať efektívne, transparentné a inkluzívne inštitúcie na všetkých úrovniach.

Dosiahnutie mieru, spravodlivosti a silných inštitúcií sú hlavnou témou šestnásteho cieľa Agendy 2030. Kapitola sa zameriava na ukazovatele, ktoré sú spojené s obmedzením násillia a kriminality a s efektívnymi a transparentnými inštitúciami v spoločnosti. Prvým indikátorom je **počet obetí trestného činu vraždy**, ktorý poskytuje prehľad o úrovni mieru a bezpečnosti v krajine, ktoré majú veľký dopad na kvalitu života obyvateľov, ako aj na sociálny a ekonomický rozvoj. Ako národné indikátory, ktoré viac vystihujú dosahovanie stanoveného cieľa, boli vybrané **podiel objasnených trestných činov vraždy** a **objasnené trestné činy spolu**. Ďalším indikátorom je **dôvera v inštitúcie**, ktorý poukazuje na úroveň správy v krajine ako dôsledok vládnych politík, programov a zákonov. Nedostatok dôvery môže viesť k neistote a v dlhodobom horizonte môže byť spojený s poklesom ekonomiky.

16 MIER,
SPRAVODLIVOSŤ
A SILNÉ INŠTITÚCIE

V roku 2014 pripadalo na 100-tisíc obyvateľov Slovenska 1,27 obeť trestného činu vraždy, čo je v porovnaní so susednými štátmi viac ako v Česku, ale menej ako v Rakúsku, Poľsku a Maďarsku.

Na Slovensku sa v roku 2014 podarilo objasniť vyše 60 % z celkového počtu trestných činov vraždy.

Na Slovensku sa hodnoty týkajúce sa dôvery k štátnym systémom a inštitúciami nachádzali pod priemerom alebo na úrovni EÚ.

Počet obetí trestného činu vraždy na 100-tisíc obyvateľov

Počet obetí trestných činov vraždy pripadajúcich na 100-tisíc obyvateľov má na Slovensku v posledných 5 rokoch kolísavú tendenciu.

V roku 2010 bolo zaznamenaných 1,52 obete vraždy na 100-tisíc obyvateľov Slovenskej republiky. V roku 2011 sa tento údaj mierne zvýšil (na 1,63 obete), avšak už v roku 2012 pozorujeme významný pokles počtu obetí trestného činu vraždy na 100 - tisíc obyvateľov (o 0,48 obete).

V roku 2013 nastalo opäť ich mierne zvýšenie v porovnaní s predchádzajúcim rokom (o 0,16 obete). V roku

2014 pripadalo na Slovensku na 100-tisíc obyvateľov 1,27 obete trestného činu vraždy, čo je o 0,04 obete menej ako v roku 2013.

V rebríčku 30 krajín Európy, ktoré poskytli Eurostatu údaj o počte obetí trestného činu vraždy na 100-tisíc obyvateľov za rok 2014, patrí Slovensku 12. priečka. Zo susedných krajín sa pred Slovenskom umiestnila iba Česká republika, kde v roku 2014 pripadalo na 100-tisíc obyvateľov 0,66 obete trestného činu vraždy.

Najmenej obetí trestného činu vraždy na 100-tisíc obyvateľov v roku 2014 uviedlo Švajčiarsko (0,50 obete), najviac Litva (5,4 obete).

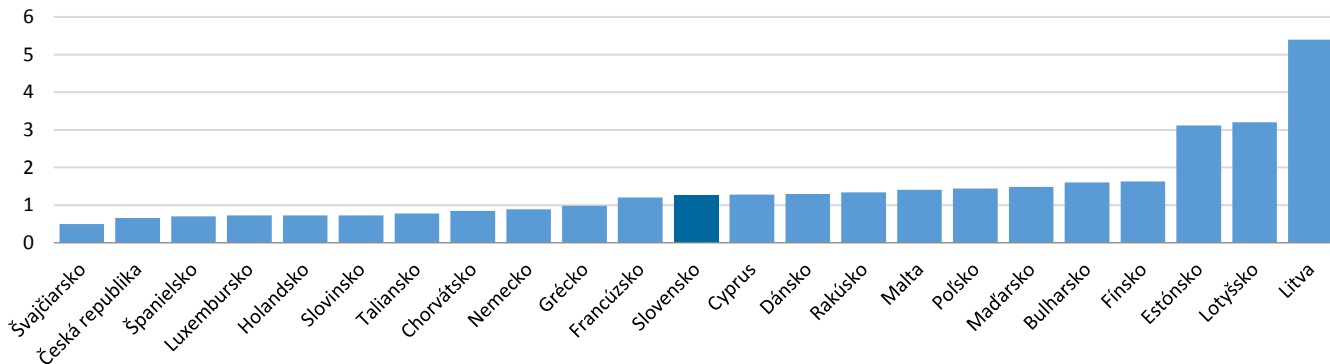
Metodické vysvetlivky:

Trestný čin je protiprávny čin, ktorého znaky sú uvedené v Trestnom zákone.

Vražda je úmyselné usmrtenie inej osoby; trestný čin vraždy je druhom násilnej kriminality.

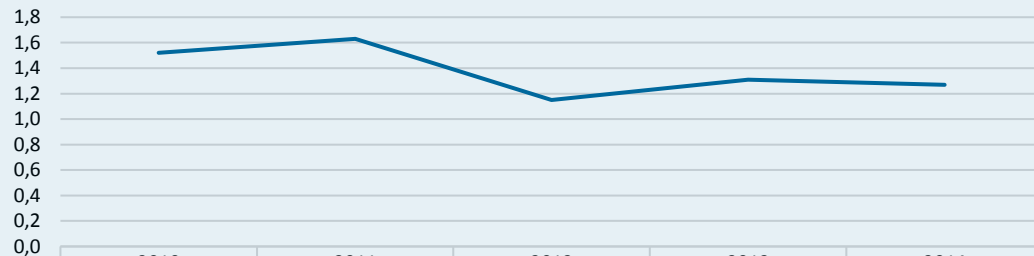

G 16.1 Počet obetí trestných činov vraždy na 100-tisíc obyvateľov vo vybraných krajinách Európskej únie, 2014

Zdroj: Eurostat (online data code [crim_hom_soff](#))

G 16.2 Počet obetí trestných činov vraždy na 100-tisíc obyvateľov v Slovenskej republike v rokoch 2010 – 2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Slovensko	1,52	1,63	1,15	1,31	1,27

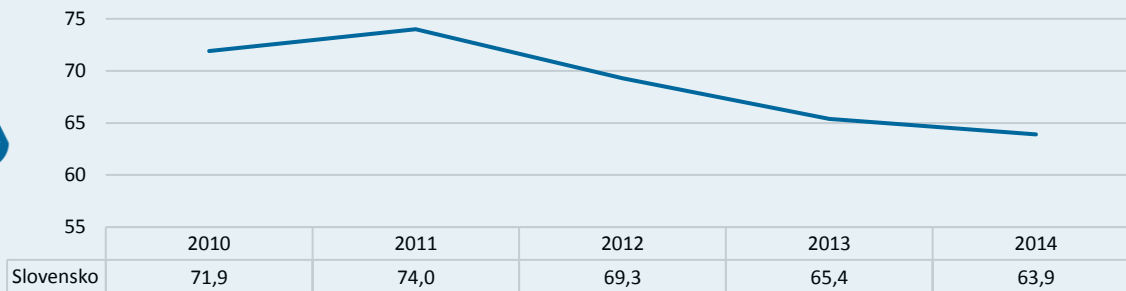
Zdroj: Ministerstvo vnútra SR

Objasnené trestné činy vraždy v Slovenskej republike

Na Slovensku sa v roku 2014 podarilo objasniť vyše 60 % z celkového počtu trestných činov vraždy. Najvyššie percento objasnenosti trestných činov vraždy bolo v sledovanom období (2010 – 2014) zaznamenané v roku 2011. Z celkového počtu 96 zistených trestných činov vraždy sa podarilo

páchateľa/páchateľov odhaliť v 71 prípadoch, čo predstavuje 74 %. V roku 2010 polícia objasnila 64 z 89 vrážd, t. j. 71,9 %. Od roku 2012 do roku 2014 percento objasnenosti trestných činov vraždy klesá, avšak v každom z týchto troch rokov sa udržalo nad hranicou 60 %.

G 16.3 Percento objasnenosti trestných činov vraždy v Slovenskej republike v rokoch 2010 – 2014

Zdroj: Ministerstvo vnútra SR

Metodické vysvetlivky:

Objasnenosť trestného činu je stav, keď polícia objasní, kto trestný čin spáchal, t. j. odhalí páchateľa.

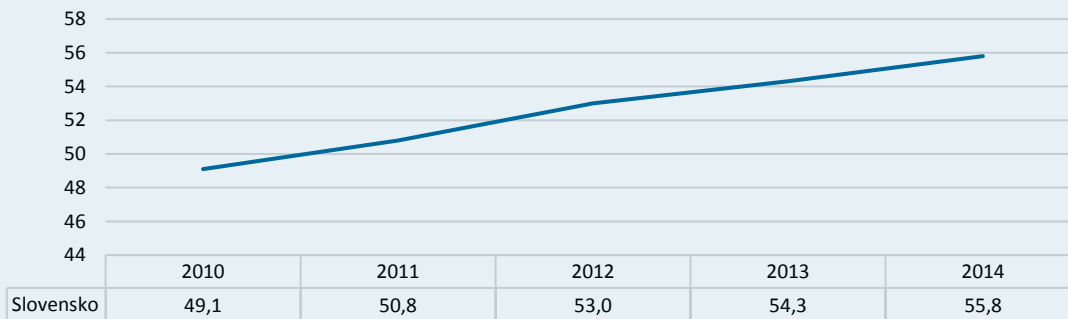
Páchatelia trestných činov sú osoby, ktoré boli stíhané a vyšetrované políciou. Štatistické údaje o páchateľoch sú agregované informácie, ktoré sa pri policajnom vyšetrovaní podarilo o páchateľoch zistiť a zaevidovať.

Objasnené trestné činy spolu v Slovenskej republike

Objasnenosť trestných činov v Slovenskej republike sa v sledovanom období (2010 – 2014) neustále zvyšuje. Kým v roku 2010 boli páchatelia trestných činov odhalení v menej ako 50 %

prípadoch (49,1 %), od roku 2011 percento objasnenosti trestných činov kontinuálne rastie až na 55,8 % v roku 2014 (o 6,7 percentuálneho bodu viac ako v roku 2010).

G 16.4 Percento objasnenosti trestných činov spolu v Slovenskej republike v rokoch 2010 – 2014

Zdroj: Ministerstvo vnútra SR

Metodické vysvetlivky

Páchatelia trestných činov sú osoby, ktoré boli stíhané a vyšetrované políciou. Štatistické údaje o páchateloch sú agregované informácie, ktoré sa pri policajnom vyšetrovaní podarilo o páchateloch zistiť a zaevidovať.

Dôvera v inštitúcie

Indikátor dôvery v inštitúcie poskytuje pohľad na výkon inštitúcií. Zároveň poskytuje informácie o úrovni správy krajiny, o úspešnosti vládnych politík, programov a nariadení, ktoré sú závislé na dodržiavaní občanmi.

Dôvera obyvateľov členských štátov EÚ k trom typom štátnych systémov a inštitúcií - k právnemu systému, politickému systému a k polícii sa merala na stupnici od 0 do 10, kde 0 znamenala vôbec nedôverujem a 10 znamenala absolútne dôverujem.

Najvyššiu mieru dôvery zo štátnych systémov a inštitúcií mala u obyvateľov EÚ v roku 2013 polícia (5,9 bodov), nasledovala dôvera v právny systém (4,6 bodov) a politický systém mal najnižšiu mieru dôvery (3,5 bodov).

Túto skutočnosť bolo možné pozorovať vo všetkých krajinách EÚ, avšak úroveň dôvery bola rozdielna.

Najvyššiu mieru dôvery v políciu bolo možné pozorovať v škandinávskych krajinách - vo Fínsku (8,2 bodov) a vo Švédsku

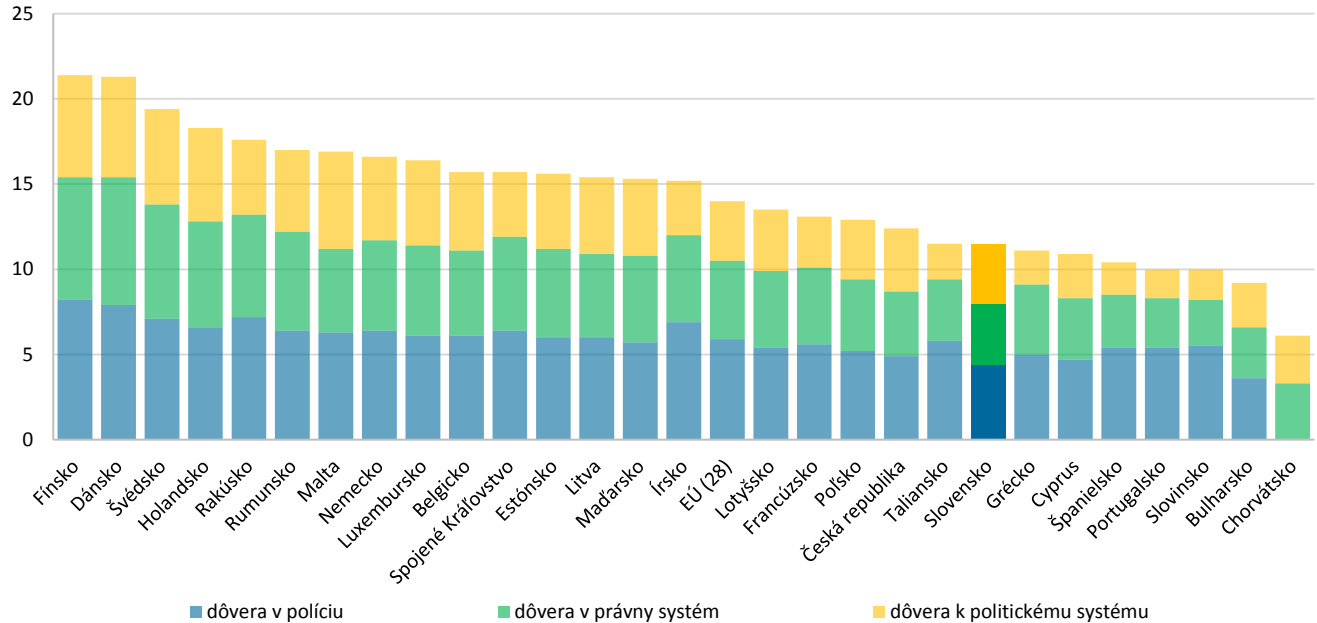
(7,1 bodov). Naopak, najnižšia miera dôvery v políciu bola v Bulharsku (3,6 bodov).

Zvlášť nízku úroveň dôvery v právny systém v rámci EÚ vykazovalo Slovinsko a Portugalsko - 2,7 resp. 2,9 bodov. Najvyššia úroveň dôveryhodnosti v právny systém bola opäť v škandinávskych krajinách (v Dánsku 7,5 bodov, vo Fínsku a Nórsku 7,2 bodov).

Najnižšie hodnoty dôvery v politický systém boli zaznamenané v Portugalsku (1,7 bodov) a naopak, najvyššiu úroveň dôveryhodnosti vykazovalo Švajčiarsko (6,6 bodov) a Fínsko (6,0 bodov).

Na Slovensku sa hodnoty týkajúce sa dôvery k štátnym systémom a inštitúciám nachádzali pod priemerom alebo na úrovni EÚ - najnižšia hodnota bola zaznamenaná pri dôvere v politický systém (3,5 bodov). Dôvera v právny systém bola na úrovni 3,6 bodov a najviac obyvatelia Slovenska dôverovali polícii (4,4 bodov).

G 16.5 Dôvera v inštitúcie v krajinách Európskej únie, 2013 (dôvera na stupni 0 - 10)

Zdroj: Eurostat (online data code: [ilc_pw03](#))

Cieľ 16. Podporovať mierovú inkluzívnu spoločnosť v prospech udržateľného rozvoja. Poskytnúť prístup k spravodlivosti pre všetkých a budovať efektívne, transparentné a inkluzívne inštitúcie na všetkých úrovniach.

Čiastkové ciele:

- 16.1 Výrazne znížiť všetky formy násilia a s tým súvisiacu mieru úmrtnosti na celom svete.
- 16.2 Skončiť so zneužívaním, vykorisťovaním a obchodom s ľuďmi, a so všetkými formami násilia na deťoch a ich mučením.
- 16.3 Podporovať zvrchovanosť práva na národnej aj medzinárodnej úrovni a zabezpečiť rovný prístup k spravodlivosti pre všetkých.
- 16.4 Do roku 2030 výrazne znížiť pohyb nezákonných finančných prostriedkov a zbraní, usilovať sa o prinavrátenie odcudzeného majetku a bojovať proti všetkým formám organizovaného zločinu.
- 16.5 Podstatne obmedziť korupciu a úplatkárstvo vo všetkých formách.
- 16.6 Vytvoriť účinné, zodpovedné a transparentné inštitúcie na všetkých úrovniach.
- 16.7 Zabezpečiť zodpovedné, inkluzívne, participatívne a zastupiteľské rozhodovanie na všetkých úrovniach.
- 16.8 Rozšíriť a posilniť zapojenie rozvojových krajín do rozhodovania v medzinárodných inštitúciách.
- 16.9 Do roku 2030 poskytnúť všetkým právnu subjektivitu, vrátane registrácie pri narodení.
- 16.10 Zabezpečiť verejnosti prístup k informáciám a ochranu základných slobôd, v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a medzinárodnými dohodami.
- 16.a Posilniť príslušné štátne inštitúcie, okrem iného aj prostredníctvom medzinárodnej spolupráce, pre budovanie kapacít na všetkých úrovniach, pre boj proti násiliu, terorizmu a trestnej činnosti, najmä v rozvojových krajinách.
- 16.b Podporovať a presadzovať nediskriminačné zákony a politiku udržateľného rozvoja.

PARTNERSTVO K NAPLNENIU CIEĽOV

Cieľ 17: Posilniť prostriedky implementácie a revitalizácie globálneho partnerstva pre udržateľný rozvoj.

Úspešný program udržateľného rozvoja vyžaduje partnerstvo medzi vládami, súkromným sektorom a občianskou spoločnosťou. Tieto partnerstvá musia byť postavené na rovnakých princípoch a hodnotách, zdieľaných víziách a spoločných cieľoch, ktoré kladú ľudia a planétu do centra pozornosti na globálnej, regionálnej, národnej aj miestnej úrovni.

Pre tento cieľ zatiaľ neboli identifikované relevantné indikátory uplatniteľné pre Slovenskú republiku.

17

Úspešný program udržateľného rozvoja vyžaduje partnerstvo medzi vládami, súkromným sektorom a občianskou spoločnosťou. Pre tento cieľ zatiaľ neboli identifikované relevantné indikátory uplatniteľné pre Slovenskú republiku.

Cieľ 17. Posilniť prostriedky implementácie a revitalizácie globálneho partnerstva pre udržateľný rozvoj.*Čiastkové ciele:***FINANCIE**

- 17.1 *Posilniť mobilizáciu domácich zdrojov na zlepšenie domácich kapacít pre výber daní a ďalších príjmov, okrem iného aj prostredníctvom medzinárodnej podpory rozvojových krajín.*
- 17.2 *Plne realizovať záväzky rozvinutých krajín v rámci Oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA), vrátane záväzku mnohých rozvinutých krajín, poskytnúť 0,7 % ODA/HND rozvojovým krajinám a 0,15 až 0,20 % ODA/HND najmenej rozvinutým krajinám; poskytovatelia ODA by mali zväžiť stanovené ciele na poskytnutie aspoň 0,20 % ODA/HND najmenej rozvinutým krajinám.*
- 17.3 *Mobilizovať dodatočné finančné prostriedky z rôznych zdrojov pre rozvojové štáty.*
- 17.4 *Pomôcť rozvojovým štátom pri dosahovaní dlhodobej dlhovej udržateľnosti, prostredníctvom koordinovaných politík zameraných na podporu financovania dlhu, oddĺženia a reštrukturalizáciu dlhu podľa potreby, a zaoberať sa vonkajším zadlžením silne zadlžených chudobných krajín, aby sa znížila ich miera zadlženosti.*
- 17.5 *Prijímať a realizovať režimy na podporu investícií pre najmenej rozvinuté štáty.*

TECHNOLÓGIE

- 17.6 *Posilniť spoluprácu sever – juh, juh – juh, trojstrannú regionálnu a medzinárodnú spoluprácu v prístupe k vede, technológiám a inováciám, a posilniť zdieľanie znalostí za vzájomne dohodnutých podmienok, okrem iného aj prostredníctvom lepšej koordinácie existujúcich mechanizmov, hlavne na úrovni OSN a prostredníctvom mechanizmu medzinárodného sprístupňovania technológií.*
- 17.7 *Podporovať rozvoj, transfer a rozširovanie technológií šetrných k životnému prostrediu, do rozvojových krajín, za výhodných podmienok, vrátane koncesii a preferenčných podmienok, na základe vzájomných dohôd.*

- 17.8 *Úplne sprevádzkovať technologickú banku a mechanizmy budovania vedeckých, technologických a inovačných kapacít pre najmenej rozvinuté krajiny do roku 2017, a rozšíriť používanie technológií, najmä informačných a komunikačných.*

BUDOVANIE KAPACÍT

- 17.9 *Posilniť medzinárodnú podporu pre realizáciu efektívneho a cieleného budovania kapacít v rozvojových krajinách na podporu národných plánov naplňovania všetkých cieľov udržateľného rozvoja, a to aj prostredníctvom spolupráce sever – juh, juh – juh a trojstrannej spolupráce.*

OBCHOD

- 17.10 *Podporovať univerzálny, štandardizovaný, otvorený, nediskriminačný a spravodlivý, multilaterálny obchodný systém pod dohľadom Svetovej obchodnej organizácie (WTO), a to aj prostredníctvom záverov vyjednávania o Rozvojovej agende WTO z Dauha.*
- 17.11 *Výrazne zvýšiť vývoz rozvojových krajín, najmä s cieľom do roku 2020 zdvojnásobiť podiel najmenej rozvinutých krajín na svetovom vývoze.*
- 17.12 *Umožniť najmenej rozvinutým štátom bezcolný a bezkvótový prístup na trh v dlhodobom meradle, v súlade s rozhodnutím Svetovej obchodnej organizácie, okrem iného aj zabezpečením toho, že preferenčné pravidlá pôvodu, vzťahujúce sa na dovoz z najmenej rozvinutých krajín, sú transparentné a jednoduché a prispievajú k uľahčeniu prístupu na trh.*

SYSTÉMOVÉ OTÁZKY

Politika a inštitucionálna súdržnosť

- 17.13 *Posilniť globálnu makroekonomickú stabilitu, okrem iného aj prostredníctvom koordinácie politik a ich koherencie.*
- 17.14 *Podporovať politickú súdržnosť pre udržateľný rozvoj.*
- 17.15 *Rešpektovať politiku jednotlivých štátov pri zavádzaní a uskutočňovaní politik na odstránenie chudoby a udržateľný rozvoj.*

Mnohostranné partnerstvá

- 17.16 *Posilniť globálne partnerstvá pre udržateľný rozvoj, podporované mnohostranným partnerstvom v prospech mobilizácie a zdieľania znalostí, expertízy, technológií a finančných zdrojov, na podporu dosiahnutia cieľov udržateľného rozvoja vo všetkých krajinách.*
- 17.17 *Podnecovať a podporovať efektívne partnerstvá verejných inštitúcií, partnerstvá verejného a súkromného sektoru a partnerstvá v rámci občianskej spoločnosti, a to na základe skúseností a využívania zdrojových stratégií partnerstva.*

Dáta, monitorovanie a zodpovednosť

- 17.18 *Do roku 2020 zvýšiť podporu budovania kapacít rozvojových krajín, vrátane najmenej rozvinutých a malých ostrovných rozvojových štátov, k výraznému zvýšeniu dostupnosti vysoko kvalitných, aktuálnych a spoľahlivých údajov, členených podľa príjmu, pohlavia, veku, rasy, etnického pôvodu, migračného statusu, zdravotného postihnutia, geografickej polohy a ďalších relevantných charakteristík v národnom kontexte.*
- 17.19 *Do roku 2030 stavať na existujúcich iniciatívach, s cieľom rozvinúť prostriedky na meranie pokroku v oblasti udržateľného rozvoja, ktoré doplnia hrubý domáci produkt a podporiť budovanie štatistických kapacít rozvojových štátov.*

Literatúra a zdroje dát

1. Interné databázy ŠÚ SR
2. Verejná databáza ŠÚ SR DATAcube: <http://datacube.statistics.sk/TM1WebSK/TM1WebLogin.aspx>
3. Verejná databáza Eurostatu: <http://ec.europa.eu/eurostat/en/data/database>
Údaje použité v tejto publikácii boli extrahované v septembri – novembri 2016.
4. Správa OSN k cieľom udržateľného rozvoja 2016
The Sustainable Development Goals report 2016
<http://unstats.un.org/sdgs/report/2016/>
5. Udržateľný rozvoj v Európskej únii. Štatistický pohľad na ciele udržateľného rozvoja OSN, 2016
Sustainable development in the European Union. A statistical glance from the viewpoint of the UN Sustainable development goals, 2016 edition.
<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/7745644/KS-02-16-996-EN-N.pdf/eae6b7f9-d06c-4c83-b16f-c72b0779ad03>
6. Databázy Svetovej banky: <http://databank.worldbank.org/data/home.aspx>

ŠTATISTICKÝ
ÚRAD
SLOVENSKEJ
REPUBLIKY

Štatistický úrad Slovenskej republiky
podporuje ciele udržateľného rozvoja.

Slovenská republika a ciele udržateľného rozvoja

AGENDY 2030

Publikácia je prvým uceleným štatistickým pohľadom na plnenie cieľov udržateľného rozvoja Agendy 2030 v Slovenskej republike, ktorá predstavuje smerovanie vo vzťahu k ľuďom, planéte a prosperite. Popisuje súčasnú pozíciu Slovenska v rámci Európskej únie rešpektujúc 17 cieľov udržateľného rozvoja a 169 súvisiacich čiastkových cieľov novej univerzálnej Agendy 2030. Organizácia Spojených národov prijala Agendu 2030 na 70. Valnom zhromaždení 25. septembra 2015. Jej ciele a súvisiace čiastkové ciele nadobudli účinnosť 1. januára 2016 a budú sa nimi riadiť rozhodnutia všetkých krajín počas nasledujúcich 15 rokov. Slovensko a ďalšie krajiny si samé určia spôsob, akým zabezpečia naplnenie cieľov Agendy 2030. Ambíciou publikácie nie je vyhodnocovať pokrok v dosahovaní cieľov politik Vlády Slovenskej republiky, ale poskytnúť obraz súčasnej situácie z pohľadu štatistiky, ktorá je založená na princípoch odbornosti, nezávislosti a nestrannosti.

ISBN 978-80-8121-544-5 (online verzia)

ISBN 978-80-8121-543-8 (tlačená verzia)

www.statistics.sk

